

Vlaams
Parlement

ingediend op **128** (2019-2020) – Nr. 4
13 januari 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Maaïke De Vreese en Caroline Gennez

over de beleidsnota
Werk en Sociale Economie
2019-2024

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Axel Ronse, Tine van der Vloet;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Jos Lantmeeters, Philippe Muyters, Elke Sleurs;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Loes Vandromme, Vincent Van Peteghem;
Steven Coenegrachts, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Ann De Martelaer;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

- 128** (2019-2020) – Nr. 1: Beleidsnota
– Nr. 2: Motie
– Nr. 3: Motie

INHOUD

I.	TOELICHTING.....	5
1.	Omgevingsanalyse	5
2.	Talentenoffensief	6
3.	Eerste strategische doelstelling – Meer mensen aan het werk	7
4.	Tweede strategische doelstelling – Sterkere loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat	10
5.	Derde strategische doelstelling – Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt.....	11
II.	BESPREKING.....	13
1.	Tussenkomen van de fracties	13
1.1.	Tussenkomen van de Vlaams Belangfractie	13
1.2.	Tussenkomen van de N-VA-fractie	15
1.3.	Tussenkomen van de Groenfractie.....	18
1.4.	Tussenkomen van de Open Vld-fractie	20
1.5.	Tussenkomen van de sp.a-fractie	22
1.6.	Tussenkomen van de CD&V-fractie.....	25
2.	Antwoorden van minister Hilde Crevits	28
2.1.	Beleidsveld Werk	28
2.1.1.	Dienstverlening op maat.....	28
2.1.2.	De Vlaamse jobbonus.....	29
2.1.3.	Overleg met het federale niveau over activeringsdrempels.	30
2.1.4.	Competentieversterkende trajecten	31
2.1.5.	Gesco en DAC	31
2.1.6.	Wijkwerken en PWA.....	32
2.1.7.	Gemeenschapsdienst	32
2.1.8.	Werk als hefboom tot inburgering en integratie	34
2.1.9.	Werk als hefboom in strijd tegen de armoede en sociale voordelen voor werkenden.....	36
2.1.10.	Aanpak van niet-beroepsactieven	37
2.1.11.	Activeren van nieuwe groepen.....	37
2.1.12.	Werk- en zorgtrajecten uitbouwen	39
2.1.13.	Versterkte samenwerking met de lokale besturen	40
2.1.14.	Aanscherpen activeringsbeleid door controle van de beschikbaarheid van de werkzoekenden	41
2.1.15.	Gepersonaliseerde en resultaatgerichte aanpak voor werkgevers.....	41
2.1.16.	Versterkte samenwerking met Brussel en Wallonië.....	41
2.1.17.	Aantrekken van buitenlands talent.....	42
2.1.18.	Dienstencheques	43
2.1.19.	Inzetten op loopbaanondersteuning	43
2.1.20.	Intersectorale afspraken	44

2.1.21.	Werkbaar werk	44
2.1.22.	Antidiscriminatie	45
2.1.23.	Regisseurs- en actorrol van de VDAB	46
2.1.24.	Bemiddeling werkzoekenden met een arbeidshandicap ...	51
2.1.25.	Transitie Departement WSE	52
2.2.	Beleidsveld competenties	52
2.2.1.	Loopbaancompetenties	52
2.2.2.	Verworven competenties zichtbaar maken	53
2.2.3.	Ondernemerscompetenties	53
2.2.4.	Naar een individuele leer- en loopbaanrekening	54
2.2.5.	Duaal leren	54
2.3.	Beleidsveld Sociale Economie	55
2.3.1.	Invoering van individueel maatwerk	55
2.3.2.	Lokale diensteneconomie	56
2.3.3.	Groeipad	57
2.3.4.	Vereenvoudiging van arbeidszorg	57
2.3.5.	Doorstroom en terugvalpositie	57
2.3.6.	Vergrijzing in de sociale economie	58
2.3.7.	Sociale innovatie	59
3.	Replieken	60
3.1.	Tussenkomen van de leden	60
3.2.	Antwoord van de minister	63
	Gebruikte afkortingen	65

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie besprak op 14, 21 en 28 november 2019 de beleidsnota Werk en Sociale Economie 2019-2024.

De beleidsnota WSE werd samen behandeld met de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020. Daarover werd verslag uitgebracht in *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 15/5-E.

Ook over de beleidsnota Economie, Wetenschap en Innovatie 2019-2024 werd afzonderlijk verslag uitgebracht in *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 126/3.

I. TOELICHTING

1. Omgevingsanalyse

Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw, geef toelichting bij de beleidsnota WSE.

De beleidsnota start met een ruime omgevingsanalyse. De minister benadrukt dat de Vlaamse arbeidsmarkt er sterke jaren op zitten heeft. Er is een stijging van het aantal vacatures maar ook een daling van het aantal werkzoekenden en dat zorgt voor spanning op de arbeidsmarkt. Als gevolg van de piek van de vergrijzing zullen er de komende jaren 400.000 vervangingsvacatures moeten worden ingevuld. Toch blijft bijna 50 procent van de werkzoekenden meer dan één jaar werkzoekend.

Om meer mensen aan de slag te krijgen en alle aanwezige talenten te benutten, zal dus het arbeidspotentieel van de volledige Vlaamse bevolking moeten worden aangesproken. Het gaat dan onder meer om de werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast is er een grote groep niet-beroepsactieven in Vlaanderen. Deze groep is in verhouding groter dan in heel wat andere Europese landen. 700.000 Vlamingen zijn niet actief op de arbeidsmarkt: ze zijn niet aan het werk of zoeken niet naar werk. Het is een heel diverse groep, met langdurig zieken, mensen met een leefloon, studenten, huismoeders en -vaders. Ook binnen deze groepen kunnen de mensen heel diverse profielen hebben. De minister wil zoeken naar hefboomen om meer niet-actieven aan het werk te krijgen.

Een ander element van de omgevingsanalyse is dat de jobs van morgen er anders zullen uitzien dan die van vandaag. Grote trends zoals digitalisering, vergrijzing, globalisering en klimaatuitdagingen hebben al een stevige impact gehad. Maar de minister is overtuigd dat er door de digitalisering ook vele nieuwe jobs worden gecreëerd. Ook de circulaire economie biedt opportuniteiten voor de creatie van jobs.

Er zal in de toekomst een grote vraag zijn naar STEM- en digitale vaardigheden. Ook de 21e-eeuwse vaardigheden – zoals analytisch denken, creativiteit en samenwerken – zullen belangrijk zijn op de arbeidsmarkt van morgen.

Door deze verschillende uitdagingen zal iedereen moeten blijven (bij)leren om te kunnen leven en werken in de samenleving van morgen. De minister heeft in de vorige regeerperiode, als minister van Onderwijs, herhaaldelijk moeten vaststellen dat de Vlaming dit veel te weinig doet. De deelname in levenslang leren in Vlaanderen bedroeg 8,7 procent in 2018, wat lager is dan het EU-gemiddelde en ver beneden de participatiegraden van de Scandinavische landen, Nederland en Frankrijk ligt. De opleidingsdeelname is dan ook nog eens ongelijk verdeeld in Vlaanderen. Hooggeschoolden participeren beduidend meer dan kortgeschoolden, terwijl

kortgeschoolden het meest nood hebben aan opleiding. Daarnaast participeren jongeren meer dan ouderen, en dat is te betreuren omdat ouderen meer nood kunnen hebben aan opleiding om met de nieuwe ontwikkelingen mee te kunnen. Bovendien participeren werkenden en werkzoekenden meer dan niet-beroepsactieven, terwijl ook die moeten worden geprikkeld om aan de arbeidsmarkt deel te nemen.

2. Talentenoffensief

De komende legislatuur wil de minister resoluut gaan voor 120.000 Vlamingen extra aan het werk. De minister beseft dat het risico bestaat dat ze op het einde van de regeerperiode zal worden afgerekend op deze doelstelling, terwijl deze doelstelling een inspanning van vele partners zal vergen en niet alleen van de overheid. Maar een dergelijk doel vooropstellen, maakt wel duidelijk dat een sense of urgency nodig is.

Om deze ambitieuze doelstelling waar te maken, zal de minister een 'Talentenoffensief' uitwerken om de arbeidsmarkt te stimuleren en antwoorden te bieden op de economische, sociale en demografische uitdagingen.

Vooreerst wil de minister rond deze doelstelling mensen en partners verenigen. Ze rekent op het engagement, de inbreng en de expertise van vele actoren: sociale partners, lokale besturen, sectoren, ondernemingen, scholen, dienstverleners, koepelorganisaties, vertegenwoordigers van kansengroepen enzovoort. Samen met de VDAB zal ze de nieuwe partners, zoals bijvoorbeeld de lokale besturen, actief aanspreken voor het uitbouwen van activeringsnetwerken.

Een tweede speerpunt is het neerhalen van hokjes en het overstijgen van schotten. Om de samenwerking efficiënt en effectief te maken, moet het denken in termen van sectoren, statuten, functies en categorieën worden verlaten. Door over het muurtje te kijken, schotten neer te halen en drempels weg te nemen, kunnen voor iedereen kansen worden gecreëerd.

Een derde speerpunt is de focus op nieuwe technologieën. Innovaties moeten mensgericht worden ingezet.

De overheid en de dienstverlening moeten performant, slank en digitaal zijn. Vanuit die optiek staat de VDAB voor bijzonder grote uitdagingen, met enerzijds de focus op zijn kernopdracht als werkzaamheidsregisseur en anderzijds de rol als loopbaanregisseur, die nog moet worden uitgetekend.

Een vijfde speerpunt is 'Iedereen aan boord'. Dat is de titel van een akkoord dat recent door de sociale partners werd afgesloten en dat belangrijk zal zijn voor het beleid van de minister. Op de arbeidsmarkt van vandaag moet elk talent worden benut, alle handen en hoofden zijn nodig. Daarom wil de minister resoluut inzetten op inclusie, op de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt en de dienstverlening, op een haalbare combinatie van werk en gezin en op die mensen bij wie de nood aan ondersteuning het hoogst is. Wie de trein heeft gemist, wordt ondersteund om digitale vaardigheden te verwerven. In plaats van de achtergrond, herkomst, leeftijd of diploma zouden de talenten en competenties van mensen centraal moeten staan.

Vervolgens formuleert de minister drie grote strategische doelstellingen:

- meer mensen aan het werk;
- sterkere loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat;
- veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

3. Eerste strategische doelstelling – Meer mensen aan het werk

Het streefdoel voor deze legislatuur is 120.000 Vlamingen extra aan de slag te krijgen en te evolueren naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent.

Een sterke en performante activering

Elke werkzoekende moet kunnen rekenen op een snelle en kwaliteitsvolle dienstverlening op maat. Daarom wil de minister het engagement aangaan om binnen twee maanden alle ingeschreven werkzoekenden te screenen en binnen drie maanden (voor de niet-zelfredzamen) bindende afspraken te maken over hun traject.

De naleving van deze afspraken zal, streng maar rechtvaardig, worden gecontroleerd. Wanneer nodig wordt er gesanctioneerd. Er loopt overleg met de raad van bestuur van de VDAB om die procedure sneller en meer uniform te kunnen toepassen. Binnen het aangeboden traject wordt fors op competentieversterking ingezet.

Wie er ondanks al deze maatregelen niet in slaagt om werk te vinden, kan in zijn activeringstraject verplicht worden ingezet in de nieuwe maatregel gemeenschapsdienst. De minister ziet die gemeenschapsdienst niet als een sanctie of een straf, maar als een activerende maatregel om mensen concrete kansen te bieden en te vermijden dat ze van de arbeidsmarkt vervreemden. De maatregel moet het hen mogelijk maken opnieuw arbeidsritme op te bouwen en werkbereidheid te tonen. Met de VDAB en de VVSG zal een beleidskader voor die activiteiten worden uitgewerkt.

Ook via werkplekleren en competentieversterkende trajecten, zoals individuele beroepsopleiding, tijdelijke werkervaring en wijkwerken, krijgen mensen werkervaring en competenties mee. Daardoor worden deze competenties ook zichtbaar voor de werkzoekende zelf.

Samen nieuwe groepen activeren

Wie vandaag niet beroepsactief is, wordt gestimuleerd om aan het werk te gaan. Voor een outreachende aanpak op maat wordt actief samengewerkt met partners die deze moeilijk bereikbare doelgroepen wel kunnen bereiken.

De minister wil drempels in de dienstverlening wegwerken, maar heeft hiervoor ook andere beleidsdomeinen en -niveaus nodig.

Alle expertise, ook die van de partners, wordt ingezet om samen met het RIZIV langdurig zieken en arbeidsongeschikten (opnieuw) in de arbeidsmarkt te integreren.

Met het beleidsdomein Welzijn wordt vormgegeven aan een versterkt werk-zorgaanbod voor mensen met een welzijnsproblematiek.

Met het beleidsdomein Onderwijs wil de minister trachten de jongeren die de schoolbanken vroegtijdig verlaten, te begeleiden naar een job of een kwalificerende opleiding. De vorige legislatuur werd hiertoe al samengewerkt tussen de beleidsdomeinen Werk en Onderwijs.

Voor nieuwkomers wordt met het beleidsdomein Inburgering en Integratie de afspraak gemaakt dat mensen met een arbeidsperspectief binnen twee maanden na de verplichte inschrijving door de VDAB, naar werk kunnen worden begeleid.

Om hierin te slagen, zet de minister versterkt in op taal, waar mogelijk als volwaardig en integraal onderdeel van een traject naar werk.

Innovatie en digitalisering in activering

Er wordt ingezet op innovatie en digitalisering in de activeringsaanpak. De arbeidsmarktregisseur VDAB stelt zich op als connector die aan snelheid en performantie wint door data, informatie en inzichten uit te wisselen met partners. De arbeidsmarktregisseur zal werkzoekenden ook via een digitaal aanbod aan een job helpen. Flankerende maatregelen moeten erover waken dat dit aanbod toegankelijk en gegarandeerd is, ook voor mensen in armoede, mensen met beperkte digitale vaardigheden en anderstaligen.

Tegelijkertijd wordt de dienstverlening grondig herbekeken om maatwerk te bieden. Niet langer het statuut, de doelgroep of het uitkeringsstelsel maar wel de competenties en de afstand tot de arbeidsmarkt bepalen de toegang tot de dienstverlening.

Innovatieve en kwaliteitsvolle methodieken en instrumenten worden ontwikkeld en mee ondersteund vanuit het innovatiebeleid.

Werk lonend en aantrekkelijk maken

Werken moet lonen. Om ervoor te zorgen dat de kloof tussen werken en niet werken vergroot en dat er een betere beloning komt voor mensen die werken, wil de Vlaamse Regering vanaf 2021 een Vlaamse jobbonus invoeren. Deze bonus bedraagt minimaal 600 euro op jaarbasis voor mensen die voltijds werken en tot maximaal 1700 euro bruto per maand verdienen. Het bedrag van de bonus wordt uitgefaseerd om een promotieval te vermijden. De minister zal vanuit haar bevoegdheid Werk alle medewerking verlenen aan de invoering van de jobbonus.

Naast de jobbonus bevat het Vlaamse regeerakkoord tal van andere maatregelen om werken aantrekkelijker te maken: flexibele en betaalbare kinderopvang organiseren, armoederisico's bij ondernemers voorkomen en tal van Vlaamse sociale voordelen aan werkenden toekennen. De sociale voordelen worden verder afhankelijk gemaakt van het inkomen en niet van het sociaal statuut.

Meer focus in het doelgroepenbeleid

De Vlaamse Regering wil meer focus en effectiviteit in de doelgroepmaatregelen brengen. De doelgroepenkorting voor middengeschoolde jongeren dooft uit en voor de ouderen verhoogt de leeftijdsgrens van 55 naar 58 jaar. Er wordt in de nodige overgangsmatregelen voorzien. De minister wil ook bekijken of de VOP kan worden verruimd in functie van loonkostondersteuning en begeleiding in het kader van individueel maatwerk.

Naast het gericht maken van de bestaande kortingen zal met de sociale partners worden overlegd over een doelgroepenbeleid in functie van de afstand tot de arbeidsmarkt.

Maatwerk 2.0

De minister streeft naar een doelgerichte samenwerking tussen sociale en reguliere ondernemingen om meer doelgroepwerknemers te laten doorstromen naar een reguliere job. Ze zal het huidige doorstroomkader evalueren en bekijken hoe (maatwerk)bedrijven die werknemers succesvol laten doorstromen, daarvoor kunnen worden beloond. Er wordt nagegaan of een terugvalpositie kan worden geboden aan werknemers die doorstromen naar de reguliere economie.

De minister zal ook blijven inzetten op bijkomende plaatsen in de sociale economie.

Er komt een eenduidig (regelgevend) kader voor de verschillende vormen van arbeidszorg.

Individueel maatwerk

De minister wil de samenhang tussen de sociale en reguliere economie versterken om meer jobs te creëren voor doelgroepwerknemers. De oude SINE-maatregel wordt hervormd naar individueel maatwerk. Op die manier krijgen alle werkgevers de mogelijkheid om doelgroepwerknemers met een rendementsverlies en/of begeleidingsnood te werk te stellen.

Er wordt bekeken of het mogelijk is om hiertoe de Vlaamse ondersteuningspremie uit te breiden naar een VOP+. Onder andere de maatwerkbedrijven en sociale-economieondernemingen kunnen een rol spelen in de begeleiding van doelgroepwerknemers in reguliere ondernemingen.

De initiatieven van de lokale diensteneconomie kunnen zich verder ontplooiën in het kader van individueel maatwerk. Maar de combinatie met klaverbladfinanciering blijft mogelijk zodat het dienstenaanbod aansluit bij (lokale) maatschappelijke noden.

De minister wil ook het ondernemerschap binnen de sociale economie stimuleren.

Talent van buiten Vlaanderen aantrekken

Het zal nodig zijn om talenten van buiten Vlaanderen aan te trekken. De minister wil daartoe de samenwerking met de andere gewesten versterken. In afspraak met de andere regeringen kunnen, in het kader van een Tewerkstellingspact, flankerende maatregelen worden genomen om meer vacatures ingevuld te krijgen en meer mensen aan de slag te helpen.

Met de grensregio's zal worden samengewerkt om over de grenzen heen te kunnen matchen.

De internationale arbeidsmigratie, gericht op hooggeschoolden en op het invullen van knelpuntberoepen, moet snel en soepel kunnen verlopen. Daartoe moeten de procedures worden vereenvoudigd. De minister wil ook een aantrekkingsbeleid gericht op buitenlandse ambitieuze ondernemers, voeren.

Positieve partnerschappen

Er zullen vele partnerschappen nodig zijn om extra mensen aan het werk te krijgen. Daarvoor rekent de minister op de samenwerking met andere beleidsdomeinen zoals Welzijn, Onderwijs en Mobiliteit. Maar ook op de federale overheid, die de nodige maatregelen moet nemen om de activering te versterken van werkzoekenden, leefloongerechtigden, niet-beroepsactieven, SWT'ers en mensen in eventuele andere vervroegde uittredingsstelsels en langdurig zieken.

Daarnaast zal in stevige, duurzame en positieve partnerschappen op het terrein worden geïnvesteerd. De VDAB gaat als regisseur actief en helder aan de slag om lokale besturen sterker te betrekken en om samen met de Vlaamse overheid de werkzaamheidsgraad te verhogen.

Het tender- en partnerschappenbeleid van de VDAB wordt vernieuwd. Het opzet is om vorm te geven aan een meer duurzame samenwerking, waarin er ruimte is voor voldoende autonomie en flexibiliteit.

4. Tweede strategische doelstelling – Sterkere loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat

Vlaanderen moet de omslag maken naar een echte leercultuur. Mensen moeten hun loopbaan in eigen handen nemen en waar nodig bijsturen. Op die manier kunnen mensen langer en duurzamer aan de slag blijven en moeten transitie van de ene naar de andere job mogelijk zijn. De minister geeft het voorbeeld van werknemers in de banksector die moeten afvloeien, maar die ook in het onderwijs aan de slag zouden kunnen. Het is belangrijk dat mensen vroeg in hun carrière worden gestimuleerd om na te denken over optimale kansen.

Werk en gezin beter op elkaar laten aansluiten

De minister wil het flexibele ouderschapsverlof ondersteunen door het pro rata toekennen van de aanmoedigingspremie. Ze zal een initiatief nemen om, in navolging van de federale overheid, ook het een tiende ouderschapsverlof met aanmoedigingspremies te ondersteunen.

Het stelsel van de dienstencheques blijft een belangrijke tewerkstellingsmaatregel. Er moet, samen met de sector, wel aandacht zijn voor de rendabiliteit van de ondernemingen, de werkbaarheid van de jobs en de beheersbaarheid van het systeem. Er wordt bekeken hoe het systeem eenvoudiger kan worden gemaakt voor de gebruiker, om het zo aantrekkelijk en toegankelijk mogelijk te blijven houden.

Loopbaantransities faciliteren

De arbeidsmarkt is in volle beweging. Jobs verdwijnen, nieuwe jobs maken hun opmars en de inhoud en taken van elke job zijn onderhevig aan ongeziene verandering. Daarom zal de minister stapsgewijs 'Mijn Loopbaan' ontwikkelen als het centrale digitale platform voor loopbanen en competenties. Mensen worden er wegwijs gemaakt in de diverse tools, opleidingen en instrumenten om hun loopbaan en competenties te versterken.

Een van die instrumenten is loopbaanbegeleiding. Hierin zijn een grotere focus en kwaliteit van belang. Er zal worden nagegaan hoe er toch een aanbod kan zijn voor groepen die er vandaag geen toegang toe hebben. De minister denkt daarbij in het bijzonder aan de niet-beroepsactieven.

Wie zijn job verliest, zou sneller dan vandaag moeten worden begeleid en opgeleid naar een nieuwe opportuniteit.

De minister wil samen met de sociale partners onderzoeken hoe de aanwezige vaardigheden en competenties meer zichtbaar kunnen worden gemaakt, bijvoorbeeld voor andere werkgevers. Tijdelijke jobrotatie biedt hier nog een grote opportuniteit.

Bouwen aan een echte leercultuur

Het bouwen aan een echte leercultuur is een gedeelde verantwoordelijkheid. De doelstelling is het aanbieden van een toegankelijk, toekomstgericht en kwaliteitsvol opleidingsaanbod, waarvan meer mensen dan vandaag gebruikmaken om hun loopbaan te versterken.

De minister wil werken met een leer- en loopbaanrekening die alle rechten en incentives voor het individu bundelt. Ze zal ook inzetten op een transparant en overzichtelijk opleidingsaanbod en op het zichtbaar maken en valoriseren van verworven competenties.

De uitdagingen zijn niet min en de bevoegdheden verdeeld. Daarom wil de Vlaamse Regering een platform voor levenslang leren oprichten binnen de beleidsvelden Werk, Onderwijs en Economie om de synergie en samenwerking rond levenslang leren te versterken.

Arbeidsmarktgericht opleiden

De Vlaamse Regering wil versterkt inzetten op duaal leren met een uitbreiding van het duale aanbod in het secundair onderwijs en een uitbreiding naar het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs.

Er wordt getracht een competentieprognosemodel te ontwikkelen dat de nood aan competenties in beeld brengt.

Het moet ook mogelijk worden om opleidingen te cocreëren met opleidings- en onderwijsverstrekkers en met werkgevers en sectoren. Bij de eerste contacten die de minister had met een aantal sectoren bleek de interesse daarvoor erg groot.

De digitale vaardigheden van de actieve bevolking moeten aanzienlijk worden versterkt.

De minister wil mensen warm maken voor ondernemerschap op alle leeftijden en als een evenwaardige keuze. De ondernemerscompetenties worden in de toekomst versterkt via een mastercall bij VLAIO. Die wordt voor vijf jaar uitgeschreven. Een deel daarvan zal een gesloten call zijn, gericht naar de SYNTRA-vzw's, waarmee een beheersovereenkomst wordt gesloten. Op die manier kunnen hun kennis, expertise en bereik nog meer worden benut.

Antidiscriminatie

Om elk talent een kans te geven, zonder onderscheid, wil de minister actief elke vorm van discriminatie bestrijden. Dit al gebeuren door sensibilisering, preventie en zelfregulering door de sectoren, maar ook door een adequate curatieve handhaving met gerichte controles vanuit de Vlaamse Sociale Inspectie.

De sectoren hebben hierin een cruciale rol te spelen, zoals al eerder toegelicht in de commissie (*Hand. VI.Parl. 2019-20, nr. C21*).

Wanneer discriminatie op de werkvloer wordt vastgesteld, zal de Vlaamse Sociale Inspectie kordaat optreden en aandacht besteden aan het vermijden van alle vormen van wettelijk verboden discriminatie. De minister wil zich toespitsen op de bevoegdheden waarover de Vlaamse Sociale Inspectie in dit kader beschikt: private arbeidsbemiddeling, uitzendactiviteiten, dienstenchequeondernemingen, Vlaamse overheidsdiensten enzovoort.

5. Derde strategische doelstelling – Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt

De komende jaren zullen maatschappelijke transitie grote verschuivingen en uitdagingen op de arbeidsmarkt tot gevolg hebben. De Vlaamse Regering wil streven naar veerkrachtige ondernemingen. Die moeten worden versterkt in hun uitdagingen op korte termijn en in de toekomst. Maar tegelijk wordt een appel aan hen gedaan om de grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken.

Vacatures efficiënt invullen

Om vacatures efficiënt in te vullen is er nood aan een eenvoudig en klantvriendelijk dienstverleningsmodel voor ondernemingen, met bijzondere aandacht voor kmo's.

Toekomstige uitdagingen aangaan

De grote maatschappelijke uitdagingen van de Vlaamse arbeidsmarkt, die in voortdurende transitie is, worden in kaart gebracht.

De minister wil de ondernemingen, sectoren en partners ondersteunen die binnen de transitietrajecten aan de slag gaan met deze uitdagingen en die op een integrale manier inzetten op werkbaarheid, loopbaanbeleid, arbeidsorganisatie enzovoort. Vanuit die filosofie worden de 'Focus op Talent'-middelen geheroriënteerd. Via cofinanciering worden ze resultaatgericht ingezet in functie van mensgerichte innovatie in jobs en ondernemingen.

Werk maken van werkbaar werk

De minister wil uitvoering geven aan het akkoord met de sociale partners rond werkbaar werk.

De werkbaarheidschequemaatregel wordt verlengd en het gebruik ervan in zo veel mogelijk ondernemingen gestimuleerd. Flankerend wil de minister inzetten op een betere verspreiding van de onderzoeksresultaten, inzichten en praktijken inzake werkbaar werk naar het werkveld.

De Vlaamse overheid ondersteunt de initiatieven rond de afstemming van werk op het privéleven, zoals meer kinderopvang, dienstencheques, flexibele aanmoedigingspremies en tal van loopbaan- en competentieversterkende instrumenten. Het is ook belangrijk na gaan hoe innovatie kan bijdragen aan werkbaar werk.

Inzetten op (inter)sectorale afspraken

Met de sectoren wil de minister werk maken van een strategie voor hun arbeidsmarktuitedagingen. Dat kan via het instrument van de (hernieuwde) sectorconvenanten, waarin afspraken worden gemaakt over onder meer leercultuur, diversiteit, non-discriminatie en werkbaarheid.

Er wordt een model van intersectorale samenwerking uitgewerkt. De sectorfondsen worden ingezet als loopbaan- en transitiefondsen om voor meer dynamiek op de arbeidsmarkt te zorgen.

Sociaal ondernemerschap ondersteunen

De minister wil sociaal ondernemerschap ondersteunen en stimuleren. Dat betekent dat er actief wordt gebouwd aan bruggen tussen ondernemers, maatwerkbedrijven en sociale ondernemers, met aandacht voor maatschappelijke impact en verantwoordelijkheid.

Er wordt nagegaan hoe het sociaal en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap gericht kan worden ondersteund. Hiertoe wordt het decreet betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen geëvalueerd.

Een performante overheid en dienstverlening

Er wordt verder gewerkt aan een performante overheid en dienstverlening. Vooral de VDAB staat in dit verband voor ambitieuze opdrachten. Als werkzaamheids- en loopbaanregisseur stelt de VDAB zich op als connector die de partners met elkaar verbindt. Waar andere private of publieke partners een onvoldoende of onvoldoende passend aanbod bieden, kan de VDAB ook de actorrol op zich nemen. De rol van de VDAB als dataregisseur wordt verder uitgebouwd.

Voor de minister is het van belang dat de VDAB een grondige kerntakenoefening doet, om zich in de toekomst op die kerntaken te kunnen focussen. Nu is er soms kritiek op de VDAB, maar tegelijk is het een organisatie die schitterend werk levert om de vele uitdagingen aan te gaan.

Een tweede element van het streven naar een performante overheid is de samenvoeging van de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie, Werk en Sociale Economie en Landbouw en Visserij tot één economische cluster. De departementen EWI en WSE worden daarbij samengevoegd. Een transitieplan wordt uitgewerkt om, tegen het einde van de legislatuur, de fusie in goede banen te leiden.

Het derde element betreft de afschaffing en inkanteling van SYNTRA Vlaanderen tegen 2021. Er werd al een transitiecomité opgericht om de integratie in goede banen te leiden. Een transitieplan zal de afspraken inzake de verschillende deelprocessen vastleggen. Voor de ondernemersvorming, die vandaag door SYNTRA Vlaanderen wordt gecoördineerd, zal in de toekomst door VLAIO een mastercall voor vijf jaar worden uitgeschreven. Zowel ondernemers als kmo-medewerkers zullen een opleiding kunnen volgen. Er wordt enerzijds een gesloten call gelanceerd, gericht naar de SYNTRA-vzw's, zodat hun kennis, expertise en bereik verder worden benut. Anderzijds komt er een open call voor opleidingen die belangrijk zijn en die de markt nog niet of onvoldoende aanbiedt.

Voor duaal leren betekent dit dat het Departement WSE en het Departement Onderwijs samen de secretariaatsrol opnemen van het Vlaams partnerschap Duaal leren. Het toezicht op de duale trajecten, dat vandaag door SYNTRA Vlaanderen gebeurt, wordt bij het Departement WSE ondergebracht. De VDAB wordt voor duaal leren de werkplekregisseur. SYNTRA Vlaanderen is goed vertegenwoordigd in het transitiecomité om ervoor te zorgen dat de hervorming niet boven de hoofden van het personeel gebeurt.

II. BESPREKING

1. Tussenkomen van de fracties

1.1. Tussenkomen van de Vlaams Belangfractie

Ilse Malfroot leest in de beleidsnota dat de minister het activeringsbeleid nog wil versterken om meer mensen op de arbeidsmarkt te krijgen. Zo zet de Vlaamse Regering in op een snelle en kwaliteitsvolle begeleiding voor elke werkzoekende met competentieversterking waar nodig. Naast bestaande instrumenten, zoals tijdelijke werkervaring en wijkwerken, komen er nieuwe instrumenten, zoals de gemeenschapsdienst voor mensen die al lang werkloos zijn. Ook wie vandaag niet beroepsactief is – zoals langdurig zieken, mensen met invaliditeit en huismoeders of huisvaders – wil de regering, vanuit een loopbaanperspectief en rekening houdend met drempels op alle levensdomeinen, stimuleren om aan het werk te gaan.

De Vlaamse Regering zet in op een activeringsstrategie voor vrouwen met een migratieachtergrond. De VDAB werkt hiervoor een aangepaste strategie uit. De regering wil met het oog op de activering en op de maatschappelijke integratie de drempels wegwerken die deze vrouwen verhinderen om aan het werk te gaan en dat door een realistisch loopbaanperspectief aan te bieden.

Voor het Vlaams Belang moet de prioriteit liggen bij het activeren van mensen met een uitkering, zoals langdurig werklozen die al meer dan twee jaar een uitkering ontvangen en leefloongerechtigden die zonder enige wederdienst ook al jarenlang op de kosten van de belastingbetaler leven en in veel gevallen de taal nog niet spreken. *Ilse Malfroot* vindt dat de overheid huismoeders of huisvaders die er

bewust voor kiezen om thuis te blijven om voor hun kinderen te zorgen en die geen uitkering van de belastingbetaler ontvangen, niet hoeft te pesten. Langdurig zieken zijn langdurig ziek en moeten de kans krijgen om te herstellen. Ook deze mensen hoeven volgens het lid niet te worden gepest. Het lid raadt aan om de nadruk op de activering van langdurig werklozen en leefloongerechtigden te leggen. Op die manier zal men snel een hogere werkzaamheidsgraad verkrijgen.

Ilse Malfroot heeft ook opmerkingen bij de activering van vrouwen met een migratieachtergrond. Het Vlaams Belang vraagt zich af waarom deze groep steevast met Vlaams belastinggeld moet worden gesteund. Deze groep kent volgens het lid wel de weg naar de diensten die voor hen sociale voordelen meebrengen, zoals een sociale woning, kinderbijslag en andere sociale voordelen, maar vindt niet de weg naar werk. Met belastinggeld hoeft de overheid de allochtonen geen voorkeursbehandeling te geven. Op deze manier zal ze de eigen mensen, die ook werk zoeken en die het ook moeilijk hebben of in armoede leven, discrimineren.

Het lid meent dat aan allochtonen – via tijdelijke tewerkstelling en onderwijs, maar ook via het reguliere arbeidscircuit – al meer dan voldoende kansen worden geboden om in de reguliere arbeidsmarkt aan de slag te gaan. Verdere pamperpolitiek, die handenvol geld kost, hoeft volgens haar niet. Ze roept op om eerst de eigen mensen te helpen en te stoppen met de aanmoedigingspolitiek voor het sociale vangnet. De middelen die de minister uittrekt voor het mentorproject, investeert ze beter in de eigen mensen, rusthuizen, ouderen en andersvaliden.

Voor wie werkonwillig blijft, is een sanctie nodig in de vorm van het schorsen van de uitkering. Wie zijn werkloosheidsuitkering geschorst ziet, kan volgens het lid ook geen aanspraak maken op een leefloon. Ze vindt dat men het probleem niet moet verschuiven: wie niet werken wil, moet dat gewaarworden in zijn portemonnee. De kloof tussen werken en niet werken moet groter worden. Hiervoor is dan ook een kordatere aanpak vereist. Het uitkeringsgeld dat hiermee wordt uitgespaard, kan dan onder meer in de eigen Vlaamse economie worden geïnvesteerd.

Het Vlaams Belang heeft wel begrip voor bepaalde doelgroepen, zoals personen met een handicap. Die mensen wil het Vlaams Belang dan ook verder blijven ondersteunen zodat ook zij hun plaats op de arbeidsmarkt kunnen bemachtigen.

Hoe zal de VDAB de werkonwilligen sanctioneren en controleren? Wetende dat de dienst er nu al niet in slaagt om dit te doen en dat de minister de lijn wil doortrekken naar alle inactieven? Waar ligt de prioriteit? Worden mensen die steun trekken eerst geactiveerd? Eerst de leefloongerechtigden ten opzichte van de huismoeders die geen financiële steun genieten?

Levenslang leren aanmoedigen is volgens Ilse Malfroot inderdaad de enige optie, daarin volgt ze de minister. De digitalisering en de automatisering zullen de volgende jaren en decennia een grote impact hebben op de Vlaamse economie. Er zullen jobs verdwijnen, andere jobs zullen een fundamenteel andere inhoud krijgen, maar er zullen ook nieuwe jobs ontstaan. In deze technologische revolutie en de snel veranderende economie, moeten zelfs mensen die vanuit het onderwijs een stevige basis hebben meegekregen, zich permanent bijscholen. Uit statistieken van Eurostat blijkt echter dat België internationaal slecht scoort op het vlak van opleiding en vorming van werknemers. In de praktijk stelt het lid vast dat er weinig ademruimte is voor mensen die effectief kiezen om zich professioneel te heroriënteren. Er zijn nu al vele tientallen knelpuntberoepen. De bestaande mismatch tussen het aanbod en de vraag naar arbeid dreigt nog groter te worden indien levenslang leren niet meer en beter wordt aangemoedigd en gefaciliteerd. Zonder levenslang leren dreigt er een leger van werklozen te ontstaan dat geen aansluiting meer vindt bij de arbeidsmarkt. Mensen die echt kiezen voor een carrièreswitch of voor een grondige herscholing verdienen een betere ondersteuning, zeker wanneer

ze kiezen voor een opleiding richting knelpuntberoep of voor een beroep met een groot maatschappelijk nut.

Voor het Vlaams Belang is het dan ook belangrijk dat er goede samenwerkingsstructuren opgezet worden tussen het onderwijs en de bedrijfswereld om via stages leerlingen in de bedrijfswereld in te wijden. De fractie hoopt dat de Vlaamse Regering de kans zal grijpen om meer in te zetten op STEM-opleidingen om de digitalisering het hoofd te bieden.

Het importeren van werknemers uit het buitenland, waarop de minister in haar beleidsnota doelt, is voor het Vlaams Belang geen optie. In tijden van overmigratie, nog meer migratiestromen bewerkstelligen, nog meer armoede importeren, is geen goede keuze. De bedrijven hebben al te maken met oneerlijke concurrentie door goedkope werkkrachten, onder andere uit het voormalige Oostblok.

De minister verwijst in haar beleidsnota ook naar nieuwkomers die het moeilijk hebben om aansluiting met de arbeidsmarkt te vinden. De werkzaamheidsgraad van deze groep is bij de laagste van de EU. Bepaalde groepen weten volgens Ilse Malfroot wel de weg naar de diensten die voor hen sociale voordelen brengen, maar niet naar werk.

In de beleidsnota staat dat de minister kordaat zal reageren op discriminatie op de arbeidsvloer. Daarom zal de Vlaamse Sociale Inspectie aandacht besteden aan het vermijden van alle vormen van wettelijk verboden discriminatie. Ilse Malfroot is hierover al eerder tussengekomen in de commissie en ze blijft bij haar standpunt. Werkgevers moeten kunnen aanwerven wie zij het meest geschikt vinden voor een job, zonder van discriminatie te worden beschuldigd. Private verhuurders of dienstenchequegebruikers moeten vrij kunnen kiezen aan wie zij hun eigendommen willen toevertrouwen. De overheid dient zich hier niet mee te bemoeien. De dictatuur van de multiculturele politieke correctheid beperkt volgens haar de vrijheid van handelen en denken, en dat kan het Vlaams Belang niet toestaan.

De minister zegt in haar beleidsnota dat ze solidair wil zijn met wie het nodig heeft en streng voor wie de sociale zekerheid misbruikt. Dit vraagt volgens de minister meer en meer een aanpak op maat van de werkzoekende, in functie van de verschillende uitkeringsstatuten waarin de werkzoekenden zich kunnen bevinden en rekening houdend met persoonsgebonden factoren. De minister zou ook op regelmatige basis bekijken of een rechthebbende nog voldoet aan de voorwaarden van zijn uitkering of premie, zodat de ondersteuning er is voor wie het echt nodig heeft. Iedere werkzoekende zou dan ook intensief worden opgevolgd en waar nodig en mogelijk gesanctioneerd. De Vlaamse Regering wil, in overleg met de raad van bestuur van de VDAB, de procedure en doorlooptijd van de sanctionering verkorten. Ze wil erop toezien dat deze op een uniforme wijze wordt toegepast. Hoe wil de minister dit alles opvolgen en welke sancties zullen er dan op volgen?

1.2. Tussenkomen van de N-VA-fractie

Tussenkomen van Axel Ronse

Axel Ronse vindt de beleidsnota Werk en Sociale Economie een mooie weerslag van wat de meerderheidspartijen in het regeerakkoord hebben afgesproken. Hij hoopt dat meerderheid en oppositie in het Vlaams Parlement ervan doordrongen zijn dat het streefcijfer van 120.000 extra Vlamingen aan het werk zeer ambitieus is, maar dat het de juiste weg is.

Daarvoor zijn voor de N-VA twee belangrijke mindshifts nodig. Enerzijds moet de minister inactieven verleiden. Daarvoor is in deze regeerperiode echt baanbrekend werk nodig. In tegenstelling tot het Vlaams Belang noemt hij dit geen pesten van

huismoeders en -vaders of langdurig zieken. Werk is voor de N-VA iets positiefs en iets wat mensen toelaat om met hun passie en talent te doen waar ze goed in zijn en op die manier mee te bouwen aan het Vlaanderen van morgen. Een tweede belangrijke mindshift is het doorbreken van het hokjesdenken. In plaats van in termen van statuten, leeftijden enzovoort, te denken moet men zo veel mogelijk denken in termen van afstand tot de arbeidsmarkt. Het statuut van iemand doet er niet toe, noch waar de uitkering vandaan komt. Belangrijk is de afstand tot de arbeidsmarkt van persoon X of persoon Y.

Voor de N-VA-fractie zijn er een aantal belangrijke kritische factoren die het slagen van deze opdracht bepalen. Over een aantal randvoorwaarden wordt op federaal niveau beslist. Een voorbeeld van een kritische succesfactor is het SWT met de aangepaste, passieve beschikbaarheid. In de hoorzitting met de VDAB bleek dat dit stelsel de VDAB soms afremt in zijn activeringspogingen. Ook de degressiviteit van de werkloosheidsuitkering is een federale bevoegdheid. Die randvoorwaarden zijn belangrijk. De fractie is tevreden dat de minister in haar beleidsnota heel expliciet en duidelijk is over de samenwerking met de federale overheid. Hij hoopt dat ze het begrip 'copernicaanse omwenteling' voor ogen zal houden bij de samenwerking en de communicatie met de federale overheid.

Dan zijn er een aantal punctuele maatregelen die er volgens Axel Ronse uitspringen. Het doelgroepenbeleid zal een totaal vernieuwende en experimentele weg opgaan, met individuele korting op maat die volgens het lid perfect kadert in de mindshift over de afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeenschapsdienst is voor de N-VA een bijkomend instrument om de afstand tussen mensen en de arbeidsmarkt te verkleinen. Aanvullend aan de bestaande maatregel van wijkwerken, kan de gemeenschapsdienst worden ingezet nadat men twee jaar werkzoekend en uitkeringsgerechtigd is. De derde ambitieuze maatregel, die een gezamenlijk project met de minister van Financiën moet worden, is de jobbonus. Axel Ronse meent dat de regering hier de goede filosofie hanteert om niet de brutolonen maar wel de nettolonen te verhogen. Werken loont en wie wil werken, wordt daar echt voor beloond.

Daarnaast verdient de maatregel van de dienstencheques blijvende aandacht. Axel Ronse is tevreden dat de minister zelf wees op de hoogte van het bedrag dat daarvoor wordt uitgetrokken, met name 1,26 miljard euro. Nu er onrust is onder het personeel van de sector, moet deze maatregel van nabij worden opgevolgd.

De VDAB zal zich moeten heruitvinden. Misschien zal er op termijn zelfs een andere naam voor de dienst moeten worden gevonden. Het wordt immers een organisatie die helemaal anders zal werken en denken dan vandaag. Op Europees niveau wordt de VDAB trouwens nog altijd gezien als een voorbeeld op het vlak van arbeidsbemiddeling. Toch zal de dienstverlening fors en ingrijpend worden veranderd.

Tussenkoms van Alessia Claes

Alessia Claes wil de focus op het loopbaandenken leggen. Er is een arbeidsmarkt-krapte en men kan elk talent gebruiken op die arbeidsmarkt. Anderzijds zijn de arbeidsmarkt en economie volop in ontwikkeling en zal men moeten nadenken over welke skills men in de toekomst nodig heeft en waar men die moet inzetten. Werkgevers willen de toekomstige competitiviteit van hun onderneming veiligstellen. Ze zoeken zekerheid over die toekomstige inzetbaarheid.

De minister kondigt in de beleidsnota aan dat ze de omslag wil maken naar een echte leercultuur. De beoogde mindshift is hierbij heel belangrijk. De arbeidsmarkt verandert door nieuwe ontwikkelingen zoals artificiële intelligentie en nieuwe technologieën. Het is essentieel dat de Vlaming zich bewust wordt van zijn competenties, opleidingsnaden en eigen loopbaan.

Er zijn inderdaad niet zoveel mensen die levenslang leren, maar volgens Alessia Claes is het informele leren ook zeer belangrijk. Leren op de werkvloer mag volgens haar niet worden onderschat. Die aangeleerde competenties en vaardigheden moet men op peil houden. De 'houdbaarheidsdatum' daarvan wordt steeds kleiner.

Daarnaast verwijst Alessia Claes ook naar een aantal drempels die werkende mensen ervaren: geen flexibele kinderopvang, het gezinsleven en de locaties van de opleidingen. Hoe wil de minister die talrijke drempels wegnemen om dan toch de stap naar levenslang leren en loopbaandenken te zetten?

Competenties moeten volgens de minister zichtbaarder worden gemaakt en waar nodig worden geattesteerd. Hoe wil ze dit concreet doen? De ervaringsbewijzen bestaan al jaren en worden gebruikt. Hoe evalueert de minister de ervaringsbewijzen?

Hoe zullen de werknemers gestimuleerd worden om hun loopbaan in eigen handen te nemen? Zal de minister bijkomende initiatieven nemen om de competenties blijvend te versterken?

Op welke manier zullen de werkgevers worden gesensibiliseerd om meer te focussen op competenties, vaardigheden, competentieversterking en groeipotentieel om die vacatures efficiënter in te vullen? Hoe zal de Vlaamse overheid het goede voorbeeld geven door het aanwerven op basis van competenties gemakkelijker te maken?

De minister wil over de grenzen heen naar andere gewesten en het buitenland kijken om de arbeidsmarktkrapte op te lossen. De kennis van het Nederlands is daarbij essentieel voor het lid, bijvoorbeeld om veilig te kunnen werken. Hoe zal de minister daarop toezien?

Er zou een leer- en loopbaanrekening komen die alle rechten en incentives voor het individu bundelt in een persoonsvolgend ontwikkelingsbudget. Hoe ziet de minister dit concreet en wat is de timing ervan?

Wat is de timing voor de uitrol van het platform Levenslang Leren? Wie zal deel uitmaken van dit platform en wat is de beoogde output?

Wanneer wordt de mastercall voor ondernemerscompetenties door VLAIO gelanceerd? Die wordt voor vijf jaar uitgeschreven. Wat is het aandeel van de gesloten call en het aandeel van de open call?

Alessia Claes stelt vast dat de sectorconvenanten al een aantal jaren bestaan. De acties die daarin worden opgesomd, lopen in 2019 af. Wanneer starten de onderhandelingen over de hernieuwing van deze sectorconvenanten?

De minister heeft het in de beleidsnota ook over duaal leren. De Vlaamse Regering wil duaal leren uitbreiden naar het aso, het volwassenonderwijs en het hoger onderwijs. De N-VA juicht dit toe, want elke werkervaring of ervaring met het bedrijfsleven is positief. Hoe wil de minister die uitbreiding realiseren? Welke opleidingen in het aso beschouwt ze als zinvol voor duaal leren?

Er zijn ongeveer 25.000 mensen tewerkgesteld in de sociale economie. De minister zegt dat ze meer plaatsen in deze sector wil realiseren. Ook de maatwerkbedrijven zelf zijn vragende partij om extra medewerkers aan te werven. Het lid dringt aan om hier echt werk van te maken en om de nodige ondersteuning te bieden. Elk talent moet alle kansen op de arbeidsmarkt krijgen. Hoe zal de minister de extra plaatsen realiseren?

Het ultieme doel en de grote uitdaging van de sociale economie is volgens het lid de doorstroming naar het reguliere circuit. Volgens de cijfers van de Groep Maatwerk lukt dat nu voor minder dan 1 procent in deze sector. De minister beseft dat integratie in het reguliere circuit niet altijd even gemakkelijk verloopt en wil nagaan hoe een terugvalpositie kan worden aangeboden. Hoe zal ze dit praktisch organiseren?

Allessia Claes dringt tot slot aan om te blijven inzetten op de enclavewerking, waarbij het maatwerkbedrijf voorziet in de begeleide inschakeling van een of meerdere doelgroepwerknemers in een andere onderneming of organisatie. Deze vorm van tewerkstelling kan een heel belangrijke rol spelen in de doorstroming naar het normaal economisch circuit.

Tussenkomst van Tine van der Vloet

Tine van der Vloet gaat in op het sociale aspect van het beleid inzake werk. Werk is belangrijk, maar het is niet voor alle doelgroepen even gemakkelijk om aan werk te geraken. Het lid is daarom zeer tevreden dat ook welzijn in de beleidsnota aan bod komt en dat de minister meer wil inzetten op een versterkt werk-zorgaanbod. Dat doet natuurlijk vragen rijzen, zoals over hoe dit zal gebeuren, welke hinderpalen er zijn of hoe de trajecten dan verder zullen worden versterkt.

Het is ook positief dat de minister de VOP wil verruimen in functie van de loonkost-ondersteuning en van de begeleiding voor het individueel maatwerk. De opname van de begeleiding in de VOP heeft een meerwaarde. Wat zal die begeleiding inhouden, wat betekent dit voor de huidige modaliteiten van de VOP en wie zal voor de begeleiding instaan?

De minister wil het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten monitoren en evalueren. Zoals in de beleidsnota staat, is de samenwerking tussen alle relevante actoren belangrijk. *Tine van der Vloet* is dan ook tevreden dat de minister overleg wil plegen met de federale overheid. Het statuut is op veel vlakken nog federaal geregeld en het lid vraagt zich af hoe de minister dit zal aanpakken.

Tussenkomst van Maaike De Vreese

Maaike De Vreese verwijst naar de beleidsnota Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering. Minister Bart Somers wil mensen hefboomen aanreiken om de integratie een goede slaagkans te geven. Werk is een van de belangrijke hefboomen. Het lid heeft hierover een aantal schriftelijke vragen gesteld, maar het is vooral belangrijk te weten hoe de samenwerking tussen de verschillende ministers en administraties zal verlopen. Hoe zullen het Agentschap Integratie en Inburgering, het Departement WSE, de lokale besturen en het onderwijs samenwerken? Hoe zullen het AgII en de VDAB samenwerken? Hoe zal de minister de activeringsstrategie voor vrouwen met een migratieachtergrond concreet aanpakken?

1.3. Tussenkomst van de Groenfractie

Imade Annouri wil in zijn tussenkomst vooral een aantal algemene ideologische bedenkingen formuleren. Het lid looft de duidelijkheid van de beleidsnota, alsook de toon ervan waarbij werken als iets positiefs wordt beschouwd, een vorm van zingeving en emancipatie. Mensen kunnen een deel van hun identiteit kwijt in hun werk en dat heeft een positieve impact op hun eigen leven en op de maatschappij. Ook positief is dat de minister één heldere ambitie heeft, namelijk een werkzaamheidsgraad van 80 procent. Dit alles kan *Imade Annouri* volledig onderschrijven.

Wel stelt het lid zich de vraag of die positieve benadering er voor genoeg mensen zal zijn. Voor velen is de arbeidsmarkt om heel wat redenen geen positief verhaal.

De beleidsnota is anderzijds ook te eenzijdig en te vaag over de manier waarop de werkzaamheidsgraad zal worden gerealiseerd. De concrete ambitie inzake tewerkstelling is zeer goed, maar om die te realiseren moet men er bijvoorbeeld voor zorgen dat mensen minder uitstromen door een burn-out. Dat is vandaag een van de grootste uitdagingen op de arbeidsmarkt. Vele mensen kunnen arbeid en privé niet combineren om tal van redenen en dat kost de maatschappij enorm veel geld. Het lid mist de concrete ambitie van 60 procent werkbaar jobs tegen 2020, die de vorige regering wel had. De minister had ook een concrete target kunnen zetten voor de werkbaarheid van de jobs, niet alleen voor het aantal jobs. Heel veel mensen willen graag aan de slag gaan, maar vallen onverwacht uit en komen in een carroussel terecht waar ze niet uit geraken. Ze voelen de druk om snel terug aan het werk te gaan, waardoor ze soms nog verder afglijden. De samenleving gaat op dit ogenblik heel inefficiënt om met burn-out en stress. De SERV is vorige legislatuur gestart met een actieplan werkbaar werk wegens de bedroevende cijfers en de alarmsignalen in de Werkbaarheidsmonitor. Het lid wil graag de concrete doelstelling van de minister kennen. Die blijft vaag in de beleidsnota.

De beleidsnota is ook eenzijdig wat werkbaar werk betreft. Er wordt gekeken naar de werknemers die uitvallen, maar er zit ook bij de werkgevers een verantwoordelijkheid. De focus wordt gelegd op re-integratie van langdurig zieken, maar er moet ook scherp worden gesteld op de job zelf en de maatregelen die de werkgever kan nemen om te vermijden dat ook de volgende werknemer uitvalt.

Hetzelfde geldt voor de aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt. Het is positief dat de minister, net zoals de vorige minister van Werk, hiertegen wil optreden. Iedereen is het erover eens dat het niet kan dat mensen een job simpelweg niet krijgen wegens hun leeftijd, hun afkomst, hun geloof of een functiebeperking, maar er moet iets concreet aan worden gedaan. De vorige minister was zeer betrokken bij het thema, maar heeft geen concrete targets gesteld. Imade Annouri is het beu dat iedereen discriminatie onaanvaardbaar vindt maar dat telkens opnieuw moet worden gediscussieerd over de concrete stappen vooruit die zijn gezet. Die luxe is er niet meer wanneer een werkzaamheidsgraad van 80 procent wordt vooropgesteld. In de superdiverse samenleving van vandaag moet elk talent worden benut en dat gebeurt vandaag niet. Het gaat niet enkel over laagopgeleiden. Ook hoogopgeleide mensen met roots in een ander land moeten zevenmaal langer zoeken naar een job dan autochtone hoogopgeleiden. Ook dat is een vorm van discriminatie die onbegrijpelijk is anno 2019. Welke concrete targets stelt de minister voorop? Als die er niet zijn, vreest het lid dat er te weinig stappen vooruit zullen worden gezet.

De VDAB is een publieke dienstverlener waarop men in het buitenland jaloers is. Maar het gaat niet op extra opdrachten te geven en te verwachten dat de VDAB die met hetzelfde budget kan doen. De minister zegt dat er een kernopdrachten-discussie moet komen over wat het agentschap wel en niet moet doen en dat er naar tendering en privépartners kan worden gekeken. De dienstverlening van VDAB is zeer goed. Als er andere organisaties bij de werking worden betrokken, moet de kwaliteit even goed zijn. Hoe zal de minister dat garanderen? Hoe moet de VDAB al die taken vervullen? Daar blijft de minister volgens het lid te vaag over.

Een ander belangrijk punt is levenslang leren, zeker in een veranderende wereld van digitalisering en robotisering. Mensen moeten mee kunnen. Het is een goede zaak dat de minister ervoor wil zorgen dat de werknemer zijn loopbaan zelf in handen kan nemen en allerlei opleidingen kan volgen, maar het lid vreest voor individualisering. Als mensen individueel niet genoeg verantwoordelijkheidszin hebben getoond, kunnen ze alsnog uit de boot vallen. Hoe kan de minister ervoor zorgen dat de arbeidsmarkt in zijn geheel ervoor zorgt dat mensen de sense of urgency voelen om opleidingen te volgen en dat werkgevers meestappen in de redenering dat mensen niet enkel voor de job die ze uitvoeren moeten worden

gevormd, maar ook voor de arbeidsmarkt in het algemeen? Op die manier kunnen werknemers overstappen naar andere sectoren indien zich daar kansen voordoen. Ook inzake levenslang leren ziet Imade Annouri te weinig concrete targets.

Om de 80 procent werkzaamheidsgraad in 2024 te halen, moeten de steden een zeer belangrijke rol spelen. De werkzaamheidsgraad ligt in de steden lager dan in de rest van Vlaanderen. De grootste winst kan vandaag worden gehaald in steden als Antwerpen, Gent, Mechelen en Leuven. Welke aparte focus zal de minister leggen in de grootstedelijke context om daar de werkzaamheidsgraad op te trekken tot 80 procent? Het lid denkt dat de steden over alle ideologische grenzen heen daar een partner in willen zijn.

Ideologisch heeft Imade Annouri het zeer moeilijk met de gemeenschapsdienst. De minister bekijkt dit als een positieve maatregel. Maar stel dat een werkzoekende vol enthousiasme naar de VDAB stapt en alles doet wat van hem wordt verwacht, zoals opleidingen volgen en ingaan op uitnodigingen, maar desondanks na enkele jaren toch nog altijd geen job heeft. Wordt die persoon dan automatisch na twee jaar verplicht om gemeenschapsdienst te doen? Is dat het signaal dat de samenleving geeft aan iemand die zijn best doet maar om tal van redenen geen kansen krijgt? Zijn er al niet genoeg instrumenten voorhanden om de afstand van mensen tot de arbeidsmarkt te verkleinen, zoals maatwerk en wijkwerken? Kunnen die instrumenten niet worden geoptimaliseerd? Er is nog veel vaagheid over de gemeenschapsdienst. Naargelang wie erover spreekt, krijgt het begrip een andere invulling. Hoe ziet de minister die gemeenschapsdienst precies? In het buitenland wordt die vaak niet als positief gepercipieerd en wordt er gewezen op mogelijke perverse effecten. Die wil het lid niet zien op de Vlaamse arbeidsmarkt. Als de minister de positieve toon wil aanhouden, moet ze die doortrekken tot aan de onderste regionen, waar mensen strijden om een job te vinden.

Het lid is het niet eens met de stelling dat het de belangrijkste taak van de sociale economie is om doelgroepwerknemers door te sluizen naar het normale economische circuit. Dat is slechts een van de opdrachten van de sociale economie. De opdracht is ook om mensen die misschien niet voldoen aan de voorwaarden van het reguliere circuit, volop te activeren in de sociale economie. Ideologisch moet men volgens Imade Annouri uitgaan van een filosofie waarbij het normale economische circuit en het sociale economische circuit interageren. Er moet een continue wisselwerking zijn tussen beide. Soms zal iemand een tijdje kunnen meedraaien in het reguliere circuit maar zal om tal van redenen hervallen en opnieuw in de sociale economie terechtkomen. Dat moet flexibel kunnen gebeuren. De reflex om mensen zo veel mogelijk naar het normale economische circuit te leiden, mag niet overheersen.

De minister zegt extra banen te willen creëren in de sociale economie en dat is positief. Maar hoeveel extra banen wil zij creëren, tegen wanneer en op welke manier? Door dat duidelijk te maken, kan achteraf worden bekeken of de doelstelling werd gehaald.

Voor Imade Annouri is de arbeidsmarkt een bron van potentieel, maar ze moet dat kunnen zijn voor iedereen. Op dit moment is dat voor heel veel mensen niet het geval. Het lid zit met heel veel vragen over hoe dat moet worden opgelost. De toon van de minister is positief, zij kijkt op een gezonde manier naar de arbeidsmarkt. Maar vandaag lukt het voor heel veel mensen niet. De voorstellen van de minister zijn te vaag en te eenzijdig. Het lid kijkt uit naar verder debat hierover.

1.4. Tussenkoms van de Open Vld-fractie

Tom Ongena vindt de omgevingsanalyse in de beleidsnota WSE zeer helder. Ze legt de vinger op de drie grote wonden aan de Vlaamse arbeidsmarkt. De eerste is

dat de werkzaamheidsgraad wel stijgt maar dat Vlaanderen al bij al in de middenmoot blijft van het Europese peloton. Zeker bij sommigen groepen, zoals 55-plussers, kortgeschoolden en personen geboren buiten de EU, ligt de werkzaamheid nog veel te laag. Een tweede grote wonde is de arbeidsmarktkrapte. Na Tsjechië heeft Vlaanderen de meest krappe arbeidsmarkt van Europa en dat zal de volgende jaren niet verbeteren. Tussen 2023 en 2028 gaan maar liefst 400.000 werknemers op pensioen. Het zal een enorme uitdaging zijn om deze vergrijzingsgolf op te vangen en de welvaart veilig te stellen. Een derde gebrek is dat heel wat arbeidspotentieel onbenut blijft. Langdurige werkloosheid blijft een probleem, vooral bij kortgeschoolden maar ook bij nieuwkomers en niet-beroepsactieven zoals leefloongerechtigden. Er is bij deze groepen nog veel potentieel dat niet voldoende wordt benut.

Het goede nieuws is dat de beleidsnota deze problemen erkent en duidelijke lijnen en ambities bevat om die gebreken aan te pakken. Het is de ambitie van deze regering om de werkzaamheidsgraad op te trekken naar 80 procent. Het is cruciaal dat die doelstelling wordt gehaald om de sociale zekerheid en de pensioenen te verzekeren. Die jobs zullen echter niet uit de hemel vallen. De beleidsnota bevat alvast heel wat goede maatregelen die daartoe zullen bijdragen.

De Open Vld-fractie ziet vijf grote lijnen in de beleidsnota en kan de keuze daarvan toejuichen:

- de ambitie om 120.000 extra mensen aan het werk te zetten;
- de ambitie om in een meer aanklappende begeleiding te voorzien voor mensen die werk zoeken;
- de keuze om wie werkt beter te belonen, via de jobbonus maar ook door het toekennen van sociale voordelen in functie van het inkomen in plaats van het statuut en de maatregelen om de combinatie van werk en gezin te verbeteren;
- het mobiliseren van alle werkkrachten, met de belangrijke groep niet-actieven, de tewerkstelling in de sociale economie en de plannen om de discriminatie op de arbeidsmarkt tegen te gaan;
- het mobiliseren van alle partners om iedereen aan de slag te krijgen, waarbij de VDAB een belangrijke rol speelt.

Er wordt heel veel verwacht van de VDAB, daar hebben andere commissieleden al op gewezen. Maar Tom Ongena gelooft in de private partners van de VDAB en ook in de lokale besturen, opleidingscentra en uitzendbedrijven. Er is een groot scala aan bedrijven en diensten die kunnen helpen bij het realiseren van de doelstelling. Het is een goede zaak dat de minister de intentie heeft om hen daar allemaal bij te betrekken.

Tom Ongena verwijst naar de vragen die schriftelijk zijn overgemaakt. Die zijn geclusterd rond verschillende thema's. Een eerste reeks gaat over de VDAB, die een cruciale rol zal spelen in het halen van de doelstellingen. Hoe ziet de minister de KPI's? Hoe zullen de private partners worden betrokken? Hoe ziet de minister de dubbele rol van sanctioneren en bemiddelen en hoe zullen de bemiddelaars van de VDAB daarin worden gecoacht? Hoe zal worden omgegaan met de pensioengolf bij de VDAB?

Sihame El Kaouakibi heeft een aantal vragen bezorgd over de gemeenschapdienst en de plannen rond de neet-jongeren en mensen met een migratieachtergrond.

Er is ook een hele reeks vragen over de jobbonus en de doelgroepkorting, die de minister wil heroriënteren om ze meer op maat te maken. Tom Ongena denkt dat dit een goede beslissing is, maar waarschuwt er wel voor dat het voor de werkgevers geen complexe en administratief zware procedure mag worden om een beroep te doen op de doelgroepkorting op maat.

Het lid vraagt wat de mening van de minister is omtrent de aangepaste beschikbaarheid. Men kan zich de vraag stellen of die nog van deze tijd is, gelet op het feit dat iedereen aan de slag zou moeten. Het is een federale aangelegenheid maar stel dat de aangepaste beschikbaarheid toch blijft bestaan, hoe kan de VDAB daar dan een andere invulling aan geven?

De fractie heeft ook vragen over de interregionale mobiliteit, economische migratie en de dienstenchequesector. Dit laatste punt is prangend want er is een actie van het personeel aangekondigd. Het lid heeft er alle begrip voor dat die werknemers, die soms moeilijk werk verrichten, vragen om een deftig loon te krijgen voor hun arbeid. Anderzijds is dit niet evident voor de dienstenchequebedrijven. Zij kampen met lage winstmarges en er zijn al heel wat faillissementen in de sector. Plant de minister extra maatregelen of initiatieven om dat sociaal conflict te kunnen oplossen?

De loopbaancheques zullen selectiever worden toegekend. Tom Ongena vraagt hoe dat precies in zijn werk zal gaan.

1.5. Tussenkomen van de sp.a-fractie

Caroline Gennez beaamt volmondig het streefdoel van 80 procent werkzaamheidsgraad. Het regeerakkoord spreekt over 80 procent en de beleidsnota over 120.000 mensen extra aan het werk helpen. Dat laatste getal spoort echter met 78,6 procent werkzaamheidsgraad. Werden de ambities al bijgesteld?

Het cijfer van 120.000 extra werkenden komt volgens haar informatie, die onder meer van het Planbureau komt, overeen met de geschatte spontane jobgroei die gemiddeld 0,6 procent per jaar zou bedragen over de periode 2020-2024. Uitgedrukt in netto-eenheden zou dat 26.000 personen extra aan het werk in Vlaanderen per jaar bedragen. Dat is 182.000 gecumuleerd over de hele periode. Wat is nu de precieze doelstelling? Een duidelijk antwoord is wenselijk om de komende jaren het trackrecord heel transparant en open te kunnen volgen.

Caroline Gennez verwijst naar de opdrachten van de VDAB. Het is uiteraard de doelstelling om een krachtige arbeidsmarktregisseur te zijn maar ook een actor die de arbeidsmarkt mee dynamiseert, zeker als de focus uitbreidt naar de niet-actieven. In de beleidsnota gaat het over bijna 700.000 extra te activeren Vlamingen. Het lid neemt aan dat het niet gaat over studenten of over de groep gepensioneerden, behoudens eventueel de SWT'ers, maar over de 160.000 mensen die arbeidsongeschikt zijn, de bijna 34.000 mensen in Vlaanderen met een leefloon en de ongeveer 140.000 huisvrouwen en -mannen. Dat is een zeer heterogene groep. Gegeven de budgettaire krapte, op welke groepen binnen die verbrede doelgroep zal de minister prioritair focussen?

Het ontbrak ook wat aan focus in het doelgroepenbeleid van de vorige regering. De minister stelt dit beleid al bij voor de 55-plussers en de middengeschoolde jongeren. Daar is het lid tevreden mee, maar het blijft belangrijk om de focus binnen de verbrede doelgroep van niet-actieven heel duidelijk te maken zodat de geïnvesteerde overheidsmiddelen maximaal kunnen renderen.

Net als Groen, heeft de sp.a-fractie grote bedenkingen bij het principe van de gemeenschapsdienst. De fractie wil met een open geest nadenken over hoe mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt of in langdurige werkloosheid naar een job kunnen worden toegeleid. Maar ze heeft bedenkingen bij de gemeenschapsdienst omdat uit nationaal en internationaal onderzoek herhaaldelijk is gebleken dat de gemeenschapsdienst een aantal zeer perverse effecten heeft, verdringings-effecten genereert en zelfs mensen die vanuit vrijwilligerswerk de overstap maken naar het reguliere arbeidscircuit of een betaalde job, kan demotiveren. Als de

minister de uitrol van de gemeenschapsdienst overweegt, vraagt Caroline Gennez om de wetenschappelijke evidentie uit het buitenland mee te nemen. De fractie is tevreden dat er in de begroting 2020 nog geen middelen zijn vrijgemaakt om deze maatregel uit te voeren. Ze hoopt dat het wijkwerken en de sociale economie eerst een kwaliteitsinjectie krijgen voor men naar de gemeenschapsdienst grijpt. Het lijkt logisch dat de middelen eerst gaan naar de reorganisatie van de VDAB en het doelgroepenbeleid.

In het stelsel van de loopbaancheques is er een sterk mattheuseffect omdat vooral hooggeschoolden die cheques aanvragen, terwijl kortgeschoolden er het meeste nood aan hebben. Welke initiatieven wil de minister nemen om de onderparticipatie van de kort- en mindergeschoolden op te trekken zodat zij gebruikmaken van een redelijk aandeel van de te besteden middelen?

Het instrument werkbaarheidscheques is niet bijzonder succesvol gebleken: zes maanden na de invoering hebben welgeteld 32 bedrijven een werkbaarheidscheque aangevraagd. Dat neemt niet weg dat er meer aandacht naar werkbaar werk moet gaan, zoals duidelijk blijkt uit de Werkbaarheidsmonitor van de SERV. Sinds 2010 is de werkbaarheidsgraad gedaald van 54,1 procent naar 51 procent. De doelstelling van het Pact 2020 ligt op 60 procent. Om effectief meer mensen aan de slag te krijgen en te houden, is de focus op werkbaar werk essentieel en daarin is volgens het lid nog een zeer grote winst te boeken. Er moet worden voorkomen dat mensen uit de arbeidsmarkt wegvloeien omdat ze het werk niet meer aankunnen.

De sp.a-fractie vindt het verder belangrijk om in voldoende leermogelijkheden te voorzien, onder meer door training on the job, en te investeren in een goed evenwicht tussen werk en gezin. Maar uit de werkbaarheidsbarometer van de SERV blijkt dat de tevredenheid bij de werknemers van 19,8 procent keldert naar 16,3 procent. Daarnaast is er een ongeziene stijging van het aantal werknemers dat uitvalt met bijvoorbeeld een burn-out. Daar ligt voor de minister dus heel wat werk op de plank. Het lid verwijst naar een studie van Securex waarin twee van de drie Vlaamse werknemers aangeven niet door te kunnen werken tot 65 jaar en dat drie van de vier dat zelfs helemaal niet willen. Stress op het werk is de belangrijkste reden die hiervoor wordt opgegeven. Investeren in werkbaarheid is belangrijk. Tegelijkertijd moeten de werkbaarheidscheques worden geëvalueerd om een extra duw te geven die de effectiviteit ervan kan versterken.

Bij de bespreking van de uitgavenbegroting maakte het lid al bedenkingen bij de besparingen bij de VDAB op een moment dat het takenpakket wordt uitgebreid. Maar Caroline Gennez heeft ook bedenkingen bij de keuzes die in de beleidsnota en het regeerakkoord worden gemaakt over de werking van VDAB. Ze is bezorgd over de verdere vermarkting van de operationele dienstverlening. Er moet worden opgelet dat de VDAB enerzijds niet topzwaar wordt en anderzijds niet alleen maar een soort van digitale regisseur is. Het moet een actor zijn die de competentie in huis heeft voor de begeleiding, vorming en opleiding van mensen die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt of werkzoekend zijn. Tenders uitschrijven is goed, als men niet alleen werkt met een resultaatsfinanciering maar ook met een resultaatsverbintenis. Anders dreigen externe partners zich vooral te focussen op de sterkste profielen op de arbeidsmarkt en riskeert de uitbesteding de budgettaire problemen die er nu al zijn te verhogen. Het risico is volgens het lid dat externe partners die vanuit een winstlogica opereren, zich zullen concentreren op het laaghangend fruit en veel minder geneigd zullen zijn om de specifieke doelgroepen (55-plussers, jongeren en mensen die niet in de EU geboren zijn) te bereiken omdat dat arbeidsintensiever is aangezien er een grotere afstand is tot de arbeidsmarkt.

De 'digital first'-strategie van de VDAB kan zeker werken, maar ook hier waarschuwt Caroline Gennez dat bepaalde doelgroepen minder gemakkelijk bereikt worden met enkel de digitale benadering. Zij verwijst heel specifiek naar de Youth Guarantee, waarin in Europese context het engagement is opgenomen om alle jongeren die schoolverlater zijn de garantie op werk of op een opleiding te geven binnen zes maanden na het verlaten van het onderwijs. Vandaag is er een digitale aanpak en worden jongeren voor een gesprek uitgenodigd. Maar in de Youth Guarantee is ook een opleiding en een jobgarantie opgenomen. Vlaanderen slaagt er blijkbaar vandaag niet in om dit engagement te honoreren en dat is nochtans belangrijk om jongeren snel te benaderen en heel snel ervaring te laten opdoen. Kan de minister verduidelijken hoe ze het opleidings- of jobaanbod voor jongeren concreter wil maken?

Een volgende bedenking is dat de indicatoren inzake de tevredenheid over de dienstverlening van de VDAB in het rood staan. Naast de medewerkers die aangeven weinig tevredenheid over de job te hebben, is ook de dienstverlening een probleem. Werkenden geven aan voor 66 procent tevreden te zijn, werkgevers slechts voor 56,9 procent en kmo's voor 58,6 procent. Dat is heel wat lager dan de doelstellingen die de VDAB zichzelf oplegt. De tevredenheid van de lokale besturen over de werking van de VDAB is met 55 procent ook niet groot. Caroline Gennez ondersteunt de keuze in de beleidsnota om de lokale besturen meer te betrekken in het activeringsnetwerk dat door de VDAB wordt gecoördineerd. Hoe kan de samenwerking worden verbeterd? Kunnen betere afspraken worden gemaakt over wie wat precies doet? Zeker in kleinere gemeenten hebben de lokale besturen meer zicht op hun populatie. In grotere steden is er vaak een breder uitgebouwd aanbod van overheidsdiensten om de doelgroepen in beeld te brengen. Het is goed dat die kennis wordt gedeeld met de VDAB, maar de dienstverlening moet vorm krijgen. Hoe zal de minister daar concreet in investeren?

Wat betreft de focus binnen het doelgroepenbeleid, denkt Caroline Gennez dat de mensen die vandaag niet in de scope zitten van de VDAB als regisseur, een zeer intensieve begeleiding nodig hebben. Het lijkt haar nodig een juridisch kader uit te werken om flexibilisering in functie van werknemers te realiseren, bijvoorbeeld in de vorm van progressieve tewerkstelling van mensen met een uitkering en schoolbelcontracten die de combinatie werk-privé doenbaar maken.

Bij de combinatie werk-gezin is betaalbare en flexibele kinderopvang de eerste doelstelling. De vorige regering heeft het tarief voor de meest kwetsbare doelgroep in de kinderopvang verhoogd. Nu wil de Vlaamse Regering de scope van de VDAB uitbreiden naar alleenstaande en thuiswerkende ouders. Zij zullen in de eerste plaats nood hebben aan die flexibele kinderopvang. Wat zal de minister aan de prijs en prioriteiten van de kinderopvang doen?

De sp.a-fractie vindt dat de Vlaamse Regering meer inspanningen moet doen om de discriminatie op de arbeidsmarkt te bestrijden. De bestaande mysterycalls hebben maar een beperkt resultaat. Zelfregulering is dus niet voldoende. De fractie blijft erbij dat er voor praktijktesten een bindend en decretaal initiatief moet worden genomen. Daarvoor kan de minister op de medewerking van de fractie rekenen.

Caroline Gennez verwijst naar een studie van het ACV waaruit blijkt dat de maatregelen voor re-integratie op de werkvloer voor een grote groep langdurig zieken hun doel compleet missen. Veel mensen willen na een lange ziekte of burn-out opnieuw de stap naar de arbeidsmarkt zetten. Maar als dat in één beweging moet of als dit alleen een traject is dat uiteindelijk naar ontslag leidt, dan is dat bijzonder weinig motiverend. Uit de studie blijkt dat 65 procent van de werknemers die na een langdurige ziekte opnieuw aan het werk gingen, op vrij korte termijn werd ontslagen. Het ACV stelt dat er geen rekening wordt gehouden met de enorme

diversiteit onder langdurig zieken, die niet alleen in verschillende sectoren werken, maar ook een uniek genezingsproces hebben. Daarom heeft elk individu nood aan een uniek traject en is er een brede en persoonlijke omkadering nodig. Er bestaat een raamakkoord met het RIZIV, maar het lid dringt aan op meer maatwerk en een individuele aanpak.

Levenslang leren is een belangrijk aspect in de activering van niet-actieven. Hoe wil de minister hier, samen met de minister van Onderwijs, een globalere visie op ontwikkelen?

1.6. Tussenkomen van de CD&V-fractie

Tussenkomen van Kurt Vanryckeghem

Kurt Vanryckeghem stelt dat CD&V achter het beleid en de beleidsnota van de minister staat.

Een blik op de statistieken van Arvastat toont aan dat het aantal zeer langdurig werkzoekenden in Vlaanderen groeide en dus niet krimpt door de gunstige conjunctuur. CD&V vindt het belangrijk ervoor te zorgen dat de langdurig werklozen niet tussen de plooiën vallen. Het nieuwe doelgroepenbeleid, waarbij afstand tot de arbeidsmarkt het criterium wordt, moet rechtszekerheid kunnen bieden aan werkgevers en werknemers. Het systeem moet haalbaar zijn en een vlotte overgang is noodzakelijk. De expertise van de sociale partners en de federale overheid zullen welkom zijn.

Er komt vanaf 2020 meer selectiviteit in het doelgroepenbeleid, rekening houdend met de werkzaamheidsgraden van deze doelgroepen. Vanaf 1 januari 2020 wordt de leeftijdsgrens voor de doelgroep ouderen verhoogd van 55 naar 58 jaar en de doelgroepenkortings voor middengeschoolde jongeren geschrapt. De beleidsnota spreekt van overgangsmaatregelen. Kurt Vanryckeghem vraagt of de minister al een idee heeft van het tijdsplan richting een nieuw doelgroepenbeleid. Is er al overleg geweest of gepland met het federale niveau, meer bepaald met de RSZ?

Het lid vindt het belangrijk om inzake sociale economie ambitieus te zijn. De twee projectoproepen voor innovatie en kwaliteitsmanagement in maatwerkbedrijven – die recent door de minister werden gelanceerd en waarvoor 6 miljoen euro extra werd uitgetrokken – zijn een stap in de goede richting. Doorstroom is belangrijk in de sociale economie. Maar er moet worden onderzocht hoe doorstromers naar het reguliere circuit kunnen worden begeleid en hoe hen eventueel een terugvalpositie kan worden geboden voor het geval de doorstroom niet lukt.

Inzake de jobbonus voor lage inkomens vraagt Kurt Vanryckeghem een toelichting over het toepassingsgebied, en over de statuten en prestaties die in aanmerking komen. Hoeveel procent van de werkende Vlamingen zal deels of volledig van de bonus kunnen genieten? Komt er deze legislatuur nog een evaluatie van de jobbonus? De professoren André Decoster en Toon Vanheukelom van de KU Leuven analyseerden de jobbonus zoals die in het Vlaamse regeerakkoord is opgenomen. Hun simulatie van de budgettaire impact ervan komt uit op 171 miljoen euro minder dan in de meerjarenplanning van de Vlaamse begroting staat, te weten circa 350 miljoen euro. Hoe ziet de minister deze simulatie?

Hoe zal de minister het actieplan Integratie door werk opvolgen? Werkt de VDAB met een set van indicatoren om de vooruitgang inzake dit actieplan op te volgen? Arvastat bericht hierover niet op structurele basis, bijvoorbeeld over de uitstroom naar werk in de groep van nieuwkomers.

Tussenkomst van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne hoopt dat het enthousiasme van de minister gedurende de regeerperiode de rode draad doorheen de commissiewerking zal worden. Dat is ook nodig, want de uitdagingen zijn gigantisch. Naast 120.000 nieuwe jobs komen er ook 350.000 vacatures voor de vervanging van werknemers die uit de arbeidsmarkt stappen. Voor die ongeziene uitdaging zal een ongeziene inspanning van de Vlaamse overheid nodig zijn.

De Vlaamse overheid heeft hier iedereen voor nodig. Het Vlaams Belang had het in een tussenkomst over een pamperpolitiek voor bepaalde groepen, maar Robrecht Bothuyne vindt dat er nood is aan een beleid dat verder kijkt. Iedereen die potentieel aan de Vlaamse economie kan bijdragen, is van harte welkom op de arbeidsmarkt. Voor een goed beleid moet verder worden gekeken dan enkel naar de groepen die nu in de werkloosheidsstatistieken zitten. Het gaat niet enkel om de langdurig werkzoekenden, waarmee de VDAB veel moeite heeft om ze in de richting van werk te laten groeien. Het gaat ook om de langdurig zieken of arbeidsongeschikten, die veel sneller moeten worden gevat in een traject op maat. Om die talenten niet verloren te laten gaan, moet worden nagegaan hoe aangepast werk kan worden aangeboden. Een eerste vraag is dan ook hoe de samenwerking met het RIZIV concreet vorm zal krijgen.

Niet enkel de Vlaamse overheid en de VDAB, maar ook de werkgevers staan voor een grote uitdaging. In tijden van structurele arbeidskrapte moeten zij de juiste profielen vinden. In de beleidsnota WSE staat dat de minister in het bijzonder de kmo's wil ondersteunen in hun zoektocht naar het juiste profiel om vacatures in te vullen. Robrecht Bothuyne vraagt meer duiding over de stappen die de minister wil zetten om de bedrijven hier beter bij te betrekken, beter te informeren en beter te wapenen in de strijd om talent.

Het levenslang leren is een zeer grote uitdaging. Historisch gezien is de opleidingsparticipatie in Vlaanderen altijd laag geweest, zeker in vergelijking met de buurlanden. Het zal een titantenwerk zijn om hierin verandering te brengen en daarvoor zijn alle actoren nodig die op het terrein het verschil kunnen maken. Een volledig vraaggestuurd beleid is allicht te optimistisch. Er moet ook een goed aanbod worden uitgewerkt en daarbij zijn up-to-date opleidingen cruciaal.

Een deel van de werknemers van de bouwsector, maar ook van andere sectoren, zijn onvoldoende geschoold of bijgeschoold om mee te zijn met de nieuwste technieken. Het is belangrijk over voldoende geschoolde werknemers te beschikken om de klimaatuitdagingen aan te gaan en de woningen en gebouwen te updaten. Robrecht Bothuyne verwijst in dit verband naar de aankondiging van de Vlaamse minister van Omgeving dat ze samen met minister Crevits een actieplan wil opstellen om de arbeidskrapte aan te pakken. Zeker voor de bouwsector is de link met het levenslang leren belangrijk.

Niet enkel de VDAB maar ook de SYNTRA's zullen een belangrijke actor zijn in het levenslang leren. De overkoepelende administratie SYNTRA Vlaanderen zal verdwijnen. Een dergelijke vereenvoudiging van het administratieve landschap kan zeker een meerwaarde hebben, maar het lid kreeg graag meer toelichting bij de budgetten waarover VLAIO beschikt om de mastercall te lanceren. Hoe kan de minister garanderen dat de werking en het bereik van SYNTRA Vlaanderen in de toekomst op hetzelfde niveau kan blijven en het liefst zelfs nog kan groeien? De ambitie inzake het levenslang leren staat immers in het Vlaamse regeerakkoord.

De VDAB staat voor grote uitdagingen om de ambities van de Vlaamse Regering waar te maken, elke fractie al heeft daar al op gewezen. Wat het taalbeleid betreft, stelt het lid vast dat de taalcursussen die aan werkzoekenden worden aangeboden

niet enkel kwantitatief tekortschieten, maar ook kwalitatief niet altijd het gewenste niveau bereiken. De kwaliteit moet worden verhoogd en dat vergt bijkomende investeringen. Hoe en met welke partners wil de minister dit aanpakken?

In de beleidsnota worden de lokale besturen terecht als bijzonder belangrijke partners omschreven. Ze zijn cruciaal in het werkgelegenheidsbeleid en hebben ook een link met de sociale economie. Robrecht Bothuyne stelt echter vast dat de VDAB de samenwerking met de lokale besturen de voorbije vijf tot tien jaar heel onevenwichtig heeft ingevuld. In sommige regio's en steden loopt de samenwerking goed, maar op veel andere plaatsen is ze op een laag pitje gezet. Een van de uiterlijke kenmerken daarvan is de aan- of afwezigheid van de lokale werkwinkels en van de VDAB. Het lid vraagt de minister om daarop opnieuw in te zetten, zodat de VDAB weer meer aanspreekbaar wordt en een nabije partner in de steden en gemeenten kan zijn. Dit kan cruciaal zijn om minder evidente doelgroepen te bereiken en bij de arbeidsmarkt te betrekken.

Veel mensen die vandaag niet op de arbeidsmarkt actief zijn, hebben niet enkel problemen inzake competenties of arbeidsattitude. Er is vaak ook een gecombineerd probleem, gerelateerd aan hun welzijn. Een goede samenwerking met de minister van Welzijn zal belangrijk zijn om succes te kunnen boeken. Dit geldt zeker voor de arbeidszorg en het lid vraagt dan ook meer toelichting krijgen bij de concrete plannen van de minister.

In de beleidsnota wordt veel verwacht van de VDAB. Er wordt gesproken over de optimalisatie van de werking ervan, maar dat is eigenlijk een understatement. De VDAB, de regisseur van de arbeidsmarkt, is in Vlaanderen de overheidsorganisatie met het grootste ziekteverzuim. Bovendien ontbreekt het de VDAB aan een duidelijk personeelsplan met oog voor de interne vergrijzing. Dat is belangrijk om niet volledig afhankelijk te worden van de private spelers op de markt. Voor de elementaire dienstverlening ten aanzien van de arbeidsmarkt moet de VDAB ook een plan opstellen om de nodige competenties in huis te kunnen ontwikkelen en om kansen te bieden aan het eigen personeel om zich verder te ontwikkelen.

Dat betekent onder meer dat de dienstverlening van de VDAB niet louter digitaal kan zijn. De vorige minister van Werk was bijzonder trots op de 'Netflix van de arbeidsmarkt' die de VDAB zou uitrollen. Dat klinkt flitsend, maar Robrecht Bothuyne vreest dat de kijkcijfers behoorlijk tegenvallen. Naast de digitale dienstverlening, blijft ook de persoonlijke dienstverlening van de VDAB bijzonder belangrijk.

De loopbaandienstverlening kwam in de commissie al vaker aan bod. De loopbaancheques zijn een bijzonder nuttig instrument, maar het lid stelt vast dat het bewaken van de kwaliteit van de loopbaandienstverlening een aandachtspunt blijft. Hij is dan ook tevreden dat dit in de beleidsnota duidelijk staat vermeld. Er moet onder meer worden gekeken naar wie als loopbaancoach kan instromen. Momenteel zijn er geen diploma- of kwaliteitsvereisten. Iedereen met een beperkte opleiding kan zich, vaak ook nog eens gesubsidieerd vanuit de kmo-portefeuille, als coach aanbieden. De vrije markt is hier wat te ver doorgeslagen en de kwaliteit wordt niet meer gegarandeerd. Om het instrument van de loopbaancheques in de toekomst optimaal te kunnen inzetten, zijn maatregelen op zijn plaats. Het lid vraagt toelichting bij de plannen van de minister ter zake.

De N-VA-fractie heeft al gewezen op het belang van de Federale Regering voor het arbeidsmarktbeleid. Robrecht Bothuyne hoopt dat er op federaal niveau snel een regering wordt gevormd die met volheid van bevoegdheid kan werken. Dit neemt niet weg dat hij tevreden is met het in de beleidsnota aangekondigde Tewerkstellingspact. Er zal intens worden samengewerkt met de federale overheid en met de andere deelstaten. Het lid vraagt meer toelichting over de manier waarop de

minister die samenwerking intenser, beter en performanter kan maken om de arbeidsmarkt van de toekomst vorm te geven.

2. Antwoorden van minister Hilde Crevits

Schriftelijk ingediende vragen

De leden konden vragen over de beleidsnota schriftelijk indienen voor de start van de bespreking. Minister *Hilde Crevits* zal ook op die vragen antwoorden.

De minister wijst erop dat een aantal vragen nog geen concreet antwoord kan krijgen, omdat er nog beleidslijnen worden uitgewerkt.

2.1. Beleidsveld Werk

2.1.1. Dienstverlening op maat

Vraag van Axel Ronse: het Versnellingsplan heeft de ambitie om langdurig werkzoekenden versneld te screenen en toe te leiden naar een job. Wat zijn de meest recente resultaten van het Versnellingsplan? Wanneer zal het plan worden geëvalueerd? Welke bijkomende maatregelen zijn volgens de minister nodig om het aantal langdurig werkzoekenden te doen dalen?

De minister antwoordt dat op basis van de evaluatie van de aanpak van langdurig werkzoekenden en het Versnellingsplan er concrete voorstellen kunnen komen om de kenmerken van die groep beter zichtbaar te maken en een effectieve en efficiënte aanpak te ontwikkelen. De minister zal inzetten op twee sporen. Ten eerste moeten de langdurig werkzoekenden weer nauwer aansluiten bij arbeidsmarkt door de proactieve aanpak van de contractstrategie van de VDAB. Ten tweede wordt er gezorgd voor meer geschikte arbeidsplaatsen door een gericht doelgroepenbeleid, de groei van de plaatsen in de sociale economie en de maatregelen inzake werkbaar werk.

Vraag van Axel Ronse: op welke manier zal het huidige doelgroepenbeleid worden geëvalueerd? Werd het systeem van de individuele korting op maat al onderzocht door de VDAB? Wat was daarvan de conclusie?

Vraag van Open Vld: in werkgeverskringen wordt gevreesd voor een complexe en administratief zware procedure om de doelgroepkorting op maat te kunnen genieten. Op welke manier zal de minister voorkomen dat werkgevers aanlopen tegen een onduidelijke en administratief zware maatregel?

Vraag van Caroline Gennez: is het haalbaar om 100 miljoen euro in te zetten op het doelgroepenbeleid, gelet op de brede focus op inactieven?

Vraag van Kurt Vanryckeghem: heeft de minister reeds zicht op overgangsmaatregelen en op het tijdspad richting een nieuw doelgroepenbeleid? Is er bijvoorbeeld al contact geweest met de RSZ?

De minister antwoordt dat er een VIONA-onderzoeksopdracht loopt voor de evaluatie van het doelgroepenbeleid. De resultaten worden in het voorjaar van 2020 verwacht. De mogelijkheden voor een systeem van een individuele korting of premie op maat worden onderzocht. De minister zal daarbij de principes respecteren die de Vlaamse Regering heeft aangenomen bij de hervorming van het doelgroepenbeleid. De coördinatie van het doelgroepenbeleid ligt bij het Departement WSE. De VDAB staat als arbeidsmarktregisseur in voor het bepalen van de afstand tot de arbeidsmarkt. De VDAB zal de belangrijkste kenmerken identificeren die de kans op tewerkstelling bepalen en zal nagaan of op basis daarvan een slimme match

mogelijk is. Dat is een innovatieve methode. De bezorgdheden van de werkgevers- en werknemersorganisaties worden in die oefening meegenomen. Administratieve eenvoud en transparantie zijn ook voor de minister van belang.

Met de outreachende aanpak hoopt de minister het aantal personen die niet-be-roepsactief zijn te verlagen. Dat kan inderdaad betekenen dat het budget voor de doelgroepverminderingen toeneemt, indien meer laaggeschoolde jongeren en meer 58-plussers aan het werk gaan of blijven. De bedoeling van de doelgroep-verminderingen is net om de positie van achtergestelde groepen op de arbeidsmarkt te versterken. Als daardoor de werkzaamheidsgraad van een groep stijgt, zullen de maatregelen moeten worden aangepast, opdat de verlagingen van de werkgeversbijdragen doelgericht blijven gaan naar groepen met een achterge-stelde positie op de arbeidsmarkt. De overgangsmaatregelen voor de wijzigingen die op 1 januari 2020 gepland staan, zijn opgenomen in het programmadecreet.

Vraag van Tine van der Vloet: de minister gaat na of de Vlaamse ondersteunings-premie kan worden verruimd in functie van loonkostondersteuning en begeleiding in het kader van individueel maatwerk. Het is een meerwaarde om in deze VOP-premie ook het begeleidingsaspect mee op te nemen. Wat is de impact van deze verruiming? Hoe ziet de minister deze begeleiding? Wie zal de begeleiding op de werkvloer uitvoeren? Wat betekent dit voor de huidige modaliteiten van de VOP?

Vraag Maurits Vande Reyde: de VOP is een bijzonder dankbaar instrument op het vlak van loonkostvermindering ter compensatie van het rendementsverlies, ar-beidspostaanpassing, aangepaste begeleiding en degelijke. Hier stelt zich echter de vraag of de VOP voldoende inspeelt op een aantal situaties. Zal de minister de huidige toekenningscriteria van de VOP onderwerpen aan een evaluatie en de re-geling aanpassen, zodat ze meer beantwoordt aan het vooropgestelde maatwerk?

De minister antwoordt dat de VOP een loonpremie is voor werkgevers en zelfstan-digen om het rendementsverlies of de bijkomende kosten ten gevolge van een arbeidshandicap te compenseren. Werkgevers en zelfstandigen kunnen die midde-len vrij aanwenden. De doelgroep van de VOP zijn personen met een arbeidshan-dicap die geen nood aan begeleiding hebben. De minister geeft aan dat de criteria om een recht op de VOP aan een burger toe te kennen, jaarlijks worden bekeken door de VDAB en medische experts. Aandoeningen die op de lijst staan, geven automatisch recht op de ondersteuning. Dat wordt gestaafd met documenten van artsen, specialisten of andere relevante diensten. Voor aandoeningen die niet op de lijst staan, kan de persoon bij de VDAB een onderzoek aanvragen. De regeling van de VOP is volgens de minister nu al soepel. Ze laat toe op maat van de werk-nemer en de werkgever in de nodige ondersteuning te voorzien.

Om tewerkstelling van doelgroepwerknemers sociale economie – die zowel nood hebben aan een loopbaanpremie als aan begeleiding op de werkvloer – in het re-guliere circuit mogelijk te maken, wordt de loonpremie voor die doelgroep maxi-maal afgestemd op de VOP. Door er een duidelijke component 'begeleiding' aan te koppelen voor wie die nodig heeft, hoopt de minister meer tewerkstellingskansen te creëren. Wat dat betekent voor de modaliteiten van de VOP en hoe de begelei-ding er zal uitzien, maakt deel uit van de oefening die nog loopt.

2.1.2. De Vlaamse jobbonus

Vraag van Axel Ronse: Wat zullen de modaliteiten van de Vlaamse jobbonus zijn? Hoe zal een promotieval worden vermeden? Hoe zal de impact en de doorwerking van de jobbonus op de Vlaamse arbeidsmarkt worden onderzocht? Hoe wordt deze maatregel gemonitord?

Vraag van Open Vld: kan de minister al enige duiding geven over de concrete uitwerking van de jobbonus?

Vraag van Kurt Vanryckeghem: wat is het toepassingsgebied inzake de statuten en prestaties die in aanmerking komen? Hoeveel procent van de werkende Vlamingen zal effectief de jobbonus kunnen genieten? Voorziet de minister deze legislatuur nog in een evaluatie van de jobbonus? De simulatie van de professoren Decoster en Vanheukelom komt op 171 miljoen euro lager uit dan wat in de meerjarenplanning staat. Hoe kijkt de minister naar deze simulatie?

Vraag van Caroline Gennez: het regeerakkoord vermeldt een beoogde werkzaamheidsgraad van 80 procent. In de beleidsnota gaat het over 120.000 mensen extra aan het werk, wat neerkomt op 78,6 procent. Vanwaar de neerwaartse bijstelling van de ambities?

Vraag van Imade Annouri: op welke manier wordt de jobbonus juist berekend, rekening houdende met de werkelijk gepresteerde uren? Op welke manier wordt de impact van deze maatregel gemeten en beoordeeld? Wanneer zal de maatregel succesvol worden bevonden?

De minister stelt dat ze over de Vlaamse jobbonus nog niet veel details kwijt kan, aangezien de uitwerking ervan momenteel voorbereid wordt door de departementen WSE en Financiën en Begroting. Er zal maximaal rekening worden gehouden met mogelijke neveneffecten. De jobbonus is een van de maatregelen die moeten bijdragen aan het verhogen van de werkzaamheidsgraad. De doelstelling is om 120.000 extra mensen aan het werk krijgen tegen 2024, een doelstelling die nauwlettend zal worden gemonitord.

De minister wijst erop dat professoren Decoster en Vanheukelom hun simulatie hebben gemaakt op basis van wat in het regeerakkoord staat en met een model dat enkel voor loontrekkenden geldt. Ze hebben een aantal veronderstellingen moeten maken over aspecten van de jobbonus waarover nog geen beslissing is genomen. De uiteindelijke jobbonus zal er dus anders uitzien dan wat zij hebben gesimuleerd. Het is nog niet duidelijk of zelfstandigen al of niet in aanmerking zullen komen.

Om te kunnen aansluiten bij de top van Europa, is een werkzaamheidsgraad van 80 procent nodig. Die 80 procent al tegen het einde van deze legislatuur bereiken, is onrealistisch. De minister wil tegen 2024 120.000 extra mensen aan het werk krijgen, wat ook al bijzonder ambitieus is. Dat zou in 2024 een werkzaamheidsgraad van 78,6 procent opleveren.

2.1.3. Overleg met het federale niveau over activeringsdrempels

Vraag van Axel Ronse: de Vlaamse Regering zal aan de federale overheid vragen om de nodige maatregelen te nemen voor het activeren van werkzoekenden, leefloongerechtigden, niet-beroepsactieven, SWT'ers en eventueel andere vervroegde uittredingsstelsels, langdurig zieken enzovoort. De samenwerking met het federale niveau is cruciaal om de Vlaamse doelstellingen te realiseren. Wat is het plan van aanpak om de drempels, werkloosheids- en inactiviteitsvallen in de andere uitkeringsstelsels in kaart te brengen en aan te kaarten bij de federale overheid? Hoe zal de minister in overleg gaan met de federale minister van Werk om de federale drempels weg te werken en in overeenstemming te brengen met het Vlaamse beleid?

Vraag van Imade Annouri: wat wordt er bedoeld met het inbouwen van een "systematische activerende aanpak" in diverse uitkeringsstelsels?

De minister antwoordt dat ze de activeringsdrempels in de andere statuten systematisch in kaart wil brengen en uitklaren. Sommige drempels gaan een eigen leven leiden en berusten eerder op een bepaalde interpretatie of praktijk. Zo kunnen personen met een tegemoetkoming van de Directie-generaal Personen met een Handicap vandaag deze uitkering combineren met betaald werk, maar vanaf een bepaald inkomen wordt de uitkering verlaagd. Dit betekent dus niet dat personen met een dergelijke tegemoetkoming altijd minder uitkering zullen ontvangen als ze gaan werken of dat betaalde arbeid geen andere voordelen heeft. Daarom is het belangrijk om in diverse statuten een duidelijk beeld te hebben van de mogelijkheden op betaalde arbeid, de gevolgen voor de uitkering en de terugvalpositie indien betaalde arbeid niet zou lukken. De drempels en werkloosheids- of inactiviteitsvallen kunnen onder de bevoegdheid van verschillende federale ministers vallen. Ze zullen systematisch en waar relevant aangekaart worden. Dat geldt uiteraard ook voor de effecten van Vlaamse maatregelen.

2.1.4. Competentieversterkende trajecten

Vraag van Axel Ronse: in het kader van competentieversterking worden de beleidsinstrumenten tijdelijke werkervaring en wijkwerken geëvalueerd. Hoe zal de minister dat aanpakken en wat is de timing? Wat zijn de huidige resultaten inzake doorstroom naar duurzaam werk?

De minister verwacht de evaluatie van de instrumenten tijdelijke werkervaring en wijkwerken in het voorjaar van 2020. Dan zal er ook inzicht zijn in de huidige doorstroom. Naar aanleiding van deze evaluatie zal de minister indien nodig bijsturen.

Wel zijn er indicaties dat de maatregelen eerder een opstap zijn in de richting van de arbeidsmarkt, zoals naar een technische opleiding of een IBO. Doorstromen naar een duurzame job kan ook, maar in de grote meerderheid van de gevallen blijkt die stap te groot. De maatregelen helpen als eerste stap om terug te wennen aan een werkritme, de samenwerking met collega's enzovoort. Via verdere stappen kan dan doorstroom naar duurzaam werk volgen. Maar de minister wacht op de resultaten van de evaluatie om hieraan conclusies te verbinden.

2.1.5. Gesco en DAC

Vraag van Axel Ronse: de resterende passieve tewerkstellingsmaatregelen DAC en gesco doven uit tegen 2030. Over hoeveel vte's gaat het en waar zijn deze tewerkgesteld? Wat is het uitdoofscenario?

Vraag van Open Vld: de regering kiest voor een uitdoving van de gesco's en DAC'ers tegen 2030. Hoeveel mensen zullen er in 2030 normaal gezien nog in dat stelsel zitten? Wanneer zal de begeleiding naar een nieuwe job van de mensen in deze stelsels starten?

De minister antwoordt dat op 1 juli 2019 er nog negentig vte gesco en tweehonderd vte DAC onder de bevoegdheid Werk vallen. Zij zijn bij diverse organisaties tewerkgesteld. De maatregel is al heel lang in uitdoofmodus, meer bepaald sinds de beslissing van de Vlaamse Regering van 26 november 1999 tot regularisering.

In 2011 besliste de Vlaamse Regering tot een regularisatie van de DAC-projecten. Projecten die niet geregulariseerd werden in een beleidsdomein, doven uit. Rekening houdende met de leeftijd van de personen en hun pensionering, zullen er in 2030 nog 41,85 gesco's en 107 DAC'ers zijn. Over de versnelde uitdoving tegen 2030 zijn er nog geen concrete of verdere afspraken gemaakt.

Binnen de bevoegdheid Sociale Economie zijn er 2238 doelgroepwerknemers in collectief maatwerk met een gesco-statuuut. Voor de omkadering daarvan gaat het om 731 personen. In het tweede kwartaal van 2019 ging het om 1818 vte doelgroepwerknemers en 662 vte's voor de omkadering.

2.1.6. *Wijkwerken en PWA*

Vraag van Open Vld: welke extra ondersteuning zal aan de lokale besturen worden geboden bij het gebruik van wijkwerken?

Hoeveel echte wijkwerkers zullen er nog overblijven wanneer de voormalige PWA's, die conform de afspraken tot aan hun pensioen in het wijkwerkstatuut mogen blijven, worden overgeheveld naar de gemeenschapsdienst? Uit cijfers vorig jaar bleek dat zowat 85 procent van de wijkwerkers voormalige PWA's zijn.

Dreigt de overheveling van deze betaalde wijkwerkers naar het stelsel van gemeenschapsdienst niet te leiden tot een tweeledige situatie, waarbij deze wijkwerkers wel een supplement ontvangen boven op hun uitkering en de mensen in gemeenschapsdienst niet?

De minister antwoordt dat elk lokaal bestuur bij de organisatie van wijkwerken de keuze heeft tussen drie opties: ofwel richt het een wijkwerkorganisatie op, ofwel sluit het zich aan bij een samenwerkingsverband ofwel laat het de organisatie over aan de VDAB.

De VDAB ziet zijn rol bij het ondersteunen van de lokale besturen vooral in de ondersteuning van de wijkwerkorganisatoren, waarbij lokale besturen aangesloten zijn. Ter ondersteuning van deze wijkwerkorganisatoren voorziet de VDAB in een draaiboek, richtlijnen, een digitaal wijkwerkplatform, aanspreekpunten en de mogelijkheid tot het gebruik van het instrument kwalimon of kwalitatieve monitoring. Uit de evaluatie van het wijkwerken, voorzien voor begin 2020, zal blijken welke concrete acties nog kunnen worden ondernomen.

De VDAB ondersteunt de lokale besturen eveneens via samenwerking met de strategische partner VVSG. In 2019 kreeg de samenwerking tussen de VDAB, de VVSG en een delegatie van wijkwerkorganisatoren vorm in een werkgroep Wijkwerken. In 2020 wordt deze samenwerking voortgezet.

Eind oktober 2019 waren er 6696 dossiers van wijkwerkers met recht op de overgangsmaatregel die minstens één uur gepresteerd hadden binnen wijkwerken. Het gaat hierbij om 65,49 procent van alle wijkwerkdossiers met prestaties.

De tweeledige situatie inzake betalingen neemt de minister mee in het onderzoek naar hoe de gemeenschapsdienst vorm kan krijgen. Het belangrijkste voor haar blijft dat via de gemeenschapsdienst concrete kansen kunnen worden geboden aan wie van de arbeidsmarkt dreigt te vervreemden, kansen om opnieuw arbeidsritme op te bouwen en werkbereidheid aan te tonen. De minister werkt met de VDAB en de VVSG een kader voor de activiteiten uit en neemt de bezorgdheden van de vraagstellers mee.

2.1.7. *Gemeenschapsdienst*

Vraag van Open Vld: hoe wil de minister de gemeenschapsdienst precies operationaliseren? Welke werkzoekenden wil ze daar naartoe leiden? Hoe het zit met de controle en sanctionering en welke flankerende maatregelen voor de werkzoekenden moeten worden genomen, bijvoorbeeld op het vlak van verzekeringen tegen arbeidsongevallen, mobiliteitsvergoedingen, de maximale duur van een

gemeenschapsdiensttraject en dergelijke? Zal de gemeenschapsdienst niet leiden tot een bijkomende vergoeding, buiten een eventuele mobiliteitsvergoeding?

Moet ook niet het advies van de werkgeversorganisaties worden gevraagd om tegemoet te komen aan de opmerkingen dat gemeenschapsdienst concurrentieverstorend zou kunnen zijn voor reguliere jobs in zowel de openbare als de private sector?

Vraag van Axel Ronse: wanneer zal het kader, de methodiek, de begeleiding en de doelgroep van gemeenschapsdienst worden uitgewerkt? Voor welke functies en taken kan de gemeenschapsdienst worden ingeschakeld? Hoe zal deze maatregel zich verhouden tot andere instrumenten zoals wijkwerken en tewerkstelling op basis van artikel 60 van de OCMW-wet?

Van zodra het instrument operationeel is, worden de voormalige PWA's met behoud van rechten erin overgeheveld. Over hoeveel voormalige PWA's gaat?

Vraag van Ilse Malfroot: de gemeenschapsdienst maakt onderdeel uit van een begeleid traject. Hoe worden de steden en gemeenten hierin ondersteund?

Vraag van Imade Annouri: wordt gemeenschapsdienst een automatische verplichting na twee jaar, ook al heeft een persoon al het nodige gedaan? Wat is de meerwaarde van de gemeenschapsdienst tegenover andere maatregelen? Hoe kunnen perverse effecten worden vermeden?

Op welke manier verschilt de verplichte gemeenschapsdienst van andere reeds bestaande activerende en competentieversterkende instrumenten?

Wat gebeurt er wanneer de werkzoekende in kwestie gemeenschapsdienst weigert? Wordt het activeringstraject dan volledig beëindigd of is er wel nog ondersteuning mogelijk? En hoe zit het dan bijvoorbeeld met flexibele en betaalbare kinderopvang?

Welke jobs komen er in aanmerking? Kan de minister een aantal voorbeelden geven van dergelijke activiteiten die niet concurrentieverstorend zijn en nog niet bestaan? Bieden deze activiteiten voldoende mogelijkheden om nieuwe vaardigheden te leren en dus effectief competentieversterkend te zijn?

Op basis van welke criteria wil men gemeenten die resultaten boeken belonen? Hoe wordt een succesvolle uitwerking van dit instrument beoordeeld?

Geldt de termijn van twee jaar bij nieuwkomers vanaf de dag dat ze zich inschrijven bij de VDAB in het kader van hun inburgeringstraject?

Vraag van Caroline Gennez: de sp.a-fractie heeft bedenkingen bij de gemeenschapsdienst omdat uit nationaal en internationaal onderzoek herhaaldelijk is gebleken dat de gemeenschapsdienst een aantal zeer perverse effecten heeft, verdringingseffecten genereert en zelfs mensen die vanuit vrijwilligerswerk de overstap maken naar het reguliere arbeidscircuit of een betaalde job, kan demotiveren. Als de minister de uitrol van de gemeenschapsdienst overweegt, vraagt het lid om de wetenschappelijke evidentie uit het buitenland mee te nemen.

De minister antwoordt dat, zoals afgesproken in het regeerakkoord, de gemeenschapsdienst zal worden ingezet als activerende maatregel voor personen die langer dan twee jaar werkloos zijn. Dat moet passen binnen het activerende traject naar werk. De minister erkent dat er talrijke bekommernissen zijn bij het vormgeven van deze maatregel, en ze deelt die ook. Er wordt nu in elk geval een eerste verkenningronde gestart. Op dit moment lijkt het logisch dat de toegelaten taken

in het kader van de gemeenschapsdienst binnen de scope van de lokale besturen zullen liggen, aangezien zij ook betrokken worden bij de organisatie van de gemeenschapsdienst.

De kans op concurrentievervalsing met de reguliere economie zal in ieder geval klein zijn. Bovendien mag men de mogelijke concurrentievervalsing die uitgaat van langdurig werkzoekenden die nood hebben aan dit activerende traject, niet overschatten.

Een concretere toelichting of verduidelijking rond de operationalisering van de gemeenschapsdienst kan de minister vandaag nog niet geven, omdat die maatregel nog verder moet worden uitgewerkt. De minister staat dan ook open voor verdere bedenkingen. Ze benadrukt evenwel dat ze deze maatregel niet als sanctie wil inzetten, wel als activerend en positief instrument.

De verschillen met wijkwerken zullen duidelijk in kaart worden gebracht en er wordt uiteraard rekening gehouden met wat de VDAB nu al doet in het kader van wijkwerken. De minister gaat ook in gesprek met de VVSG, omdat de gemeenten cruciale partners zijn om het kader voor de gemeenschapsdienst uit te werken. De minister vraagt de nodige tijd hiervoor, hoewel het geenszins haar bedoeling is de maatregel uit te stellen.

2.1.8. Werk als hefboom tot inburgering en integratie

Vraag van Maaïke De Vreese: hoe zal de samenwerking verlopen tussen het Agentschap Inburgering en Integratie en het Departement WSE, de lokale besturen en onderwijs? Op welke manier zullen de gegevens worden uitgewisseld? Hoe ziet de minister de samenwerking tussen de VDAB en het AgII? Wie neemt de verantwoordelijkheid op voor de verschillende aspecten van het traject? Hoe verloopt de aanpak vandaag? Zal die aanpak worden bijgestuurd? Waar zitten de drempels en knelpunten en hoe zullen ze worden weggewerkt?

Er wordt een stuurgroep opgericht door de bevoegde ministers die de samenwerking en de doorstroming zal opvolgen. Is dit een nieuw of een bestaand initiatief? Wat is de samenstelling van de stuurgroep? Hoe wordt die georganiseerd en wat is de finaliteit? Hoe zullen de resultaten aan het parlement worden gecommuniceerd?

De minister benadrukt dat er op verschillende niveaus reeds samenwerking bestaat met het AgII. Naast de werking rond individuele klanten worden er operationele afspraken gemaakt in regionale overlegplatforms (per provincie). Op Vlaams niveau zitten de betrokken entiteiten en de VDAB ook regelmatig samen om acties uit te werken rond topics zoals de geïntegreerde trajecten, de samenwerkingsafspraken, de doorstroom van klanten tussen beide organisaties, gegevensuitwisseling en monitoring en projectwerking.

In 2016 werd er een samenwerkingsovereenkomst opgemaakt. In het najaar van 2018 werden hier richtlijnen aan gekoppeld rond afstemming en regie met betrekking tot de trajecten van inburgeraars. De samenwerkingsovereenkomst heeft een duurtijd van vier jaar en wordt het komende jaar herzien, in het licht van het nieuwe regeerakkoord en de nieuwe beleidsnota's. Het is onder andere de bedoeling om in de toekomst meer in te zetten op geïntegreerde trajecten, waarbij het volgen van een opleiding en werken zal worden gecombineerd. Die sluiten inhoudelijk ook bij elkaar aan.

In het regeerakkoord worden ook de inburgeringstrajecten versterkt, en dat vindt de minister een goede zaak. Het inburgeringstraject bestaat uit vier pijlers: het leren van het Nederlands, maatschappijkennis, werken en de sociale inbedding in

Vlaanderen. De Vlaamse minister van Integratie en Inburgering zal de versterking van het inburgeringstraject coördineren, maar minister Hilde Crevits rekent erop dat zij, vanuit het beleidsdomein Werk, heel actief betrokken wordt. Zo zal een inburgeraar met arbeidsperspectief zich binnen twee maanden na de opstart van het inburgeringstraject moeten melden bij de VDAB. Daar wordt hij of zij begeleid naar werk of naar een bijkomende opleiding. Om dat te realiseren, zal er een goede uitwisseling moeten gebeuren tussen het AgII en de VDAB. De minister neemt hierover contact op met Vlaams minister Bart Somers.

Ook bij het aanleren van het Nederlands kan de VDAB een belangrijke rol spelen. Vroeger vertrok men vanuit de visie dat men eerst Nederlands leert en dan begint te werken. De minister ziet dit eerder als een geïntegreerd traject, waarbij werken en het aanleren van de taal worden gecombineerd. Op die manier leert de inburgeraar ook sneller de vakterminologie van de werkplek aan. Uiteraard moet men erover waken dat dit zowel voor de inburgeraar als voor de werkplek haalbaar is.

Meer nog dan vandaag zal er volgens de minister nood zijn aan een goede afstemming tussen de VDAB en het AgII. Daartoe wordt een nieuwe stuurgroep opgericht, waarvan de exacte taken nog worden bekeken met minister Bart Somers. Minister Hilde Crevits had recent al contact met de schepenen van Werk en Sociale Economie van Gent en Antwerpen. Ze is er zich ook van bewust dat een stedelijke omgeving een andere aanpak vereist dan een eerder landelijke omgeving. Dat noopt tot diversifiëring.

Vraag van Open Vld: belangrijk is het voornemen dat mensen die een inburgeringstraject volgen en een arbeidsperspectief hebben zich binnen twee maanden moeten inschrijven bij de VDAB. Heeft de minister zicht op de omvang van deze groep ten aanzien van het totale aantal inburgeraars? Er komt een versterkte samenwerking met Fedasil. Op welke concrete punten zal er worden bijgestuurd?

De minister merkt op dat de VDAB tot op vandaag geen zicht heeft op het aantal inburgeraars met professioneel perspectief binnen de totale groep inburgeraars. Samen met het AgII bekijkt de VDAB welke data uitgewisseld kunnen worden om zicht te krijgen op het aantal inburgeraars met een professioneel perspectief. Het is in elk geval zo dat wie een asielprocedure doorloopt na vier maanden mag werken. De minister vindt het belangrijk om voor asielzoekers na te gaan of er nog mogelijkheden zijn om hen meer aan de slag te krijgen. Daarom zal ze, samen met minister Bart Somers, in overleg gaan met Fedasil.

Vraag van Maaïke De Vreese: de beleidsnota zet in op een activeringsstrategie voor vrouwen met een migratieachtergrond door het wegwerken van drempels en het aanbieden van een realistisch loopbaanperspectief. Hoe zal de minister dat concreet aanpakken en welke instrumenten worden daarvoor ingezet?

Vraag van Imade Annouri: wordt hiervoor samengewerkt met andere partners? Wat wordt er bedoeld met "aanbieden van een realistisch loopbaanperspectief"?

De VDAB heeft in het voorjaar van 2019 het initiatief genomen om, met werkgevers en vertegenwoordigende organisaties van vrouwen met een migratieachtergrond, de vinger te leggen op de drempels en hefbomen die er zijn. De minister verwijst hierbij naar het artikel 'Waarom elk talent telt' op de website van de VDAB. Daarin staan de drempels opgesomd die men ervaart om meer vrouwen met een migratieachtergrond naar de arbeidsmarkt te leiden. Het is net omdat deze groep vaak drempels ervaart, dat het belangrijk is om een beleid uit te stippelen met aandacht voor hun bezorgdheden. Het is eerst en vooral belangrijk om aan te tonen dat ze beschikken over de competities die de arbeidsmarkt vraagt. Daarna wordt aangegeven dat er voor verschillende drempels een oplossing mogelijk moet zijn. De minister denkt dan aan het volgen van een extra opleiding, het voorzien in

kinderopvang, of het combineren van leren en werken, zodat er tijdens de opleiding al een loon kan worden verdiend. De minister benadrukt dat het belangrijk is om dit samen met partners te realiseren. Maar het is niet mogelijk om zomaar een lijst van niet-beroepsactieve vrouwen met een migratieachtergrond uit de databank te halen. Om deze vrouwen te detecteren, is er dus samenwerking nodig.

Om deze doelgroep op de arbeidsmarkt te krijgen, is het van cruciaal belang samen met de VDAB op zoek te gaan naar partners die die groep bereiken. Maar aangezien deze vrouwen niet beroepsactief zijn, zijn zij vaak moeilijker te vinden noch goed te bereiken, bijvoorbeeld omdat ze geen uitkering krijgen. Toch kan men, onder andere via vrijwilligersorganisaties waarin zij actief zijn, zicht krijgen op over wie het gaat en welk traject naar werk men kan aanbieden. De minister benadrukt dat maatwerk hier van cruciaal belang is. Ze gelooft daarnaast ook erg in mentorprojecten en verwijst daarbij naar de oproep die recent werd gelanceerd en waarbij mensen met een migratieachtergrond de doelgroep zijn. Concreet zullen binnenkort achthonderd werkzoekenden naar werk worden gecoacht.

Vraag van Kurt Vanryckeghem: hoe zal de minister de resultaten van het actieplan 'Integratie door werk' opvolgen, bijvoorbeeld de uitstroom naar werk in de groep van nieuwkomers?

De minister heeft al vermeld dat de VDAB niet beschikt over de data om de groep van nieuwkomers uit de groep van mensen met een migratieachtergrond te filteren. De uitstroomresultaten voor mensen met een migratieachtergrond worden in kwartaalrapporteringen opgevolgd. Daarnaast onderzoekt de VDAB wel de mogelijkheden om onder andere nieuwkomers binnen de klantengroep met een migratieachtergrond te onderscheiden.

2.1.9. Werk als hefboom in strijd tegen de armoede en sociale voordelen voor werkenden

Vraag van Axel Ronse: in het kader van de maatregelen om werken meer aantrekkelijk te maken, wordt in de beleidsnota aangegeven dat sociale voordelen verder afhankelijk worden gemaakt van het inkomen en niet van het sociaal statuut. Hoe zal de minister dit aanpakken? Over welke sociale voordelen gaat het? Wat met de sociale voordelen die door de federale overheid worden beheerd?

De Vlaamse Regering vindt dat wie gaat werken er financieel op moet vooruitgaan. Daarom wil de regering de sociale voordelen afhankelijk maken van iemands inkomen, in plaats van iemands statuut, bijvoorbeeld als niet-werkende. Op deze manier wil de regering werkloosheidsvallen en inactiviteitsvallen tegengaan. Werken moet immers lonen. Hetzelfde principe wordt ook reeds gebruikt in de vernieuwde Vlaamse kinderbijslag, met name het groeipakket. Het is de doelstelling om dit principe uit te breiden naar andere sociale voordelen. Dat moet dan ook over alle beleidsdomeinen heen worden opgenomen en wellicht worden gecoördineerd door de Vlaamse minister van Armoedebestrijding. Binnen het beleidsdomein WSE zijn er geen sociale voordelen meer waarvan het voordeel wordt toegekend op basis van het statuut. De sociale voordelen die worden beheerd door de federale overheid behoren dan weer tot de bevoegdheid van de Federale Regering.

Vraag van Imade Annouri: de minister heeft het over Vlaamse sociale voordelen voor werkenden. Is er aandacht voor flexibele kinderopvang die is aangepast aan de specifieke noden van werkzoekenden? Zullen hierdoor andere groepen een sociaal voordeel verliezen? Zullen er hierdoor in totaal minder of meer mensen een sociaal voordeel krijgen?

De minister antwoordt dat in het regeerakkoord is bepaald dat er in de kinderopvang blijvend voorrang wordt gegeven aan werkende ouders en werkzoekenden

die een opleiding of intensieve begeleiding volgen. Deze kinderopvang is flexibel. De VDAB betaalt voor werkzoekenden in bepaalde omstandigheden en voor dagen waarop er effectief opleiding wordt gevolgd ook een kinderopvangtoeslag terug.
Vraag van Imade Annouri: wordt er ergens een armoedetoets gepland inzake het activeren van mensen in armoede?

De minister stelt dat er op dit moment niet concreet een armoedetoets is gepland inzake een aanbod voor mensen in armoede. Maar de minister sluit niet uit dat ze de armoedetoets bij decreten waar dit relevant is, opnieuw zal opnemen, zoals ze dat in de vorige regeerperiode ook deed als Vlaams minister van Onderwijs.

2.1.10. Aanpak van niet-beroepsactieven

Vraag van Ilse Malfroot: wetende dat de VDAB er nu al niet slaagt werkonwilligen te sanctioneren en controleren, hoe zal dit verlopen wanneer de lijn wordt doorgetrokken wordt naar alle inactieven? De focus ligt tevens op vrouwen met een migratieachtergrond. Hoe zal worden omgegaan met de taalbarrière? Welke middelen worden hiervoor vrijgemaakt?

De minister antwoordt dat de VDAB enkel werkzoekenden met een werkloosheidsuitkering kan controleren en indien nodig sanctioneren. Inactieven hebben geen werkloosheidsuitkering en de VDAB kan hen dus ook niet sanctioneren.

In verband met de talenkennis verwijst de minister naar haar antwoord op de schriftelijke vragen nr. 29, 30 en 31 van Robrecht Bothuyne van 18 oktober 2019. Ze benadrukt dat taal de sleutel is tot het vinden van werk. Wanneer een anders-talige zich aanbiedt bij de VDAB, wordt de talenkennis grondig gescreend, zodat er een gepaste opleiding Nederlands kan worden gevonden. Maar de minister wil de focus nog meer verleggen van volgtijdelijkheid naar geïntegreerde trajecten, zoals bijvoorbeeld 'Nederlands op de werkvloer' en taalondersteuning zowel tijdens de opleiding als stage.

2.1.11. Activeren van nieuwe groepen

Vraag van Open Vld: in verband met het activeren van nieuwe groepen wil de fractie polsen naar de houding van de minister ten aanzien van de aangepaste beschikbaarheid. Moet die in vraag worden gesteld met het oog op de afschaffing ervan (op federaal niveau) of, indien ze behouden moet blijven, welke bijkomende inspanningen worden van de VDAB verwacht om die werkzoekenden een degelijk aanbod aan vacatures te geven, waar ze verplicht moeten op ingaan?

Vraag van Imade Annouri: welke doelstellingen zet de minister voorop inzake het bereiken van niet-beroepsactieve burgers? In welke mate zullen zij bijdragen aan de 80 procentdoelstelling? Welke 'outreaching' methodieken en acties zullen hiervoor concreet worden ingezet?

Kan de minister enkele voorbeelden geven van lokale partners met expertise in het activeren van niet-beroepsactieve burgers? Kan de minister voor deze voorbeelden ook aangeven hoeveel niet-beroepsactieve burgers zij reeds hebben geactiveerd?

De minister antwoordt dat de aangepaste beschikbaarheid is vastgelegd in federale regelgeving. Ze betekent concreet dat de betrokken werkzoekende niet actief moet zoeken naar werk, maar wel moet ingaan op het aanbod van de VDAB. In haar beleidsnota beklemtoont de minister dat niet langer het statuut van de burger de dienstverlening van de VDAB bepaalt, maar wel de afstand tot de arbeidsmarkt. De minister wil deze groep een sterker traject op maat aanbieden. Dit is van belang omdat ook ervaren werknemers belangrijk zijn op de arbeidsmarkt en over

expertise beschikken. De minister zal de federale overheid blijven vragen om maatregelen te nemen om de activering van SWT'ers te versterken.

Ook de niet-beroepsactieve groep is een belangrijke doelgroep binnen haar beleid. Dit is een heel diverse doelgroep, die om maatwerk vraagt. De minister denkt aan vrouwen met een migratieachtergrond en de rol van de partners hierin. Maar ook de neet's en de leefloongerechtigden zijn een zeer relevante doelgroep. Om dit arbeidspotentieel aan te spreken, zijn de lokale partners echt nodig. De minister had daarover al een gesprek met de schepenen van Werk van de steden Antwerpen en Gent.

Vraag van Axel Ronse: de doelgroep van de niet-beroepsactieven is divers en ervaart andere drempels en knelpunten om aan de slag te gaan. Hoe zullen deze verschillende doelgroepen worden bereikt en aangespoord om een job te vinden? Op welke manier zullen de drempels worden weggewerkt? Wat is het plan van aanpak?

Vraag van Caroline Gennez: op welke groepen wenst de minister prioritair te focussen? Allicht niet op de gepensioneerden en studenten maar eerder op de arbeidsongeschikten, leefloongerechtigden en huismoeders en -vaders?

De minister bevestigt dat de groep niet-beroepsactieven heel divers is. De strategieën om hen te activeren zullen dan ook heel divers moeten zijn. Voor personen die wegens ziekte niet-beroepsactief zijn, wordt met het RIZIV ingezet op re-integratie naar werk. Voor de leefloongerechtigden werkt de VDAB samen met de OCMW's. Voor de neet-jongeren worden specifieke neet-bemiddelaars ingezet die deze jongeren opvolgen.

Daarnaast gaat er aandacht naar het activeren van 55-plussers. In 2020 start de VDAB een communicatiecampagne om 55-plussers te stimuleren om actief te blijven. Ook de oproep naar mentoren om anderstalige werkzoekenden te ondersteunen in hun zoektocht naar werk, is een oproep om niet-beroepsactieven te bereiken. Daarbij blijft het aanbod rond taalondersteuning beschikbaar.

De minister heeft aan de VDAB de opdracht gegeven om concrete initiatieven te nemen en ze zal dit vanuit haar kabinet nauw opvolgen.

Vraag van Open Vld: om de re-integratie van langdurig zieken op de arbeidsmarkt te stimuleren, wordt een versterkte samenwerking tussen de VDAB, RIZIV en de ziekenfondsen aangekondigd. Welke concrete actie zal de minister ondernemen in de richting van de bevoegde federale ministers van Sociale Zaken en Werk om de rol van de VDAB in dit verhaal te versterken?

Vraag van Imade Annouri: op welke manier wordt de progressieve tewerkstelling bij re-integratie verplicht? Welke sancties kunnen hieraan worden gekoppeld? Wat gebeurt er indien dit niet wordt opgevolgd?

De minister stelt dat het ontzettend belangrijk is dat het activeren van langdurig zieken lukt. Dat wordt op de eerste plaats bepaald door het federale kader. Voor het aanmelden of doorverwijzen van zieken naar de VDAB zijn artsen nodig: zowel behandelende artsen, bedrijfsartsen als adviserende artsen. De minister wil inzetten op vijf domeinen:

- de huidige samenwerking tussen de VDAB, het RIZIV en de ziekenfondsen wordt geëvalueerd. De resultaten van dat onderzoek worden in de loop van 2020 verwacht;
- de minister wil de behandelende sector sensibiliseren rond het belang van werk voor mensen met gezondheidsproblemen en de dienstverlening van de VDAB op dat vlak bekendmaken;

- bij de evaluatie van de regelgeving door het federale niveau zal het Vlaamse niveau zijn expertise en bezorgdheden inbrengen;
- de VDAB zal ook extra inzetten op het toegankelijk maken van de systemen voor deze doelgroep en het uitbreiden of innoveren van de dienstverlening;
- als de doelgroep wordt geactiveerd, moeten er natuurlijk ook arbeidsplaatsen beschikbaar zijn. Daarom plant de minister, samen met de VDAB, extra dienstverlening voor werkgevers in dit verband.

Het wettelijk kader voor re-integratie van langdurig zieken is een federale bevoegdheid. Er loopt ook een evaluatiestudie bij het Rekenhof. Mogelijk zal die leiden tot een aangepast kader op het vlak van rechten en plichten.

2.1.12. Werk- en zorgtrajecten uitbouwen

Vraag van Tine van der Vloet: de minister zal samenwerken met het beleidsdomein Welzijn om een versterkt werk- en zorgtraject op te zetten. Hoe ziet de minister deze samenwerking? Hoe kan deze verder worden versterkt? Welke mogelijke hinderpalen ervaart de minister om deze specifieke doelgroep aan te spreken?

In deze regeerperiode zal het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten samen met het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin worden gemonitord en geëvalueerd. Hoe zal dit gebeuren en wat is de timing daarvoor?

Wat zal de minister ondernemen om de samenwerking tussen alle relevante actoren te versterken, actief te sensibiliseren en het draagvlak voor de inschakeling van de meest kwetsbare doelgroepen te vergroten?

Hoe en wanneer zal de minister in overleg treden met het federale niveau over het statuut en de uitkering van mensen met MMPPS-problemen en over een apart statuut voor de zogenaamde niet-toeleidbaren buiten de werkloosheidsverzekering?

De minister antwoordt dat de concrete uitvoering van het decreet houden de werk- en zorgtrajecten startte in de zomer van 2018. Op dat moment waren er vier maatregelen. Een eerste maatregel bestaat uit de activeringstrajecten voor personen die mits begeleiding op het vlak van werk en zorg perspectief hebben om hun medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale problemen te stabiliseren en zo de stap kunnen zetten naar betaalde arbeid. Hiervoor wordt een beroep gedaan op casemanagers Werk en Zorg en een netwerk van dienstverleners uit Werk, Sociale Economie en Welzijn en Zorg.

Een tweede maatregel is de activerende arbeidszorg in sociale economie. Dat betreft een pilootproject voor wie mits begeleiding toch een zeker perspectief heeft om op termijn door te groeien naar betaalde arbeid binnen de sociale economie.

Een derde maatregel bestaat uit de arbeidsmatige activiteiten binnen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin voor mensen met een MMPPS-problematiek die via onbetaalde activiteiten werken aan de stabilisatie van hun problematiek.

Een vierde maatregel zijn de onthaaltrajecten voor niet-toeleidbare werkzoekenden via het geïntegreerd breed onthaal.

Op die vier sporen wordt dus gewerkt. Tussen het decreet en het uitvoeringsbesluit zat er een erg lange periode van vier jaar. Dat beide beleidsdomeinen ook door de zesde staatshervorming werden gevat, verklaart misschien die lange duur. In de praktijk is men nu concreet een vol jaar aan de slag met de uitvoering, de verschillende maatregelen zijn lopende. Gezien de kwetsbaarheid van de doelgroep, en zeker voor de mensen met een MMPPS-problematiek, gaat het vaak om langere trajecten waarbij meerdere partners betrokken zijn.

Uiteraard zal de minister – samen met de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, met de betrokken administraties en in overleg met het werkveld – de uitvoering van de trajecten opvolgen, evalueren en indien mogelijk verbetervoorstellen formuleren. De minister merkt op dat de maatregelen nog maar een jaar lopen en dat men ervoor moet oppassen dat men niet permanent aan het veranderen is.

De huidige mandaten voor activeringstrajecten en arbeidsmatige trajecten lopen over een langere periode, tot 2023. Voor de experimenten inzake activerende arbeidszorg heeft de minister recent, in november 2019, een verlenging tot eind 2020 voorgesteld, ter voorbereiding van een nieuw regelgevend kader dat ze wil uitwerken.

De minister ziet potentieel in een sterkere samenwerking om de brug naar de arbeidsmarkt te verkleinen voor doelgroepen die er verder van af staan. Tegelijkertijd zijn er ook mogelijkheden en kansen om kwetsbare werkzoekenden de weg naar zorg en hulpverlening te laten vinden. Ook het statuut en de uitkering blijven belangrijke aandachtspunten.

Het federale niveau heeft, via het koninklijk besluit betreffende het statuut van niet-toeleidbare werkzoekenden, een systeem van beschermingsuitkeringen uitgewerkt voor schoolverlaters met MMPMS-problemen die niet betaald aan de slag kunnen, ook niet in een beschermd circuit. Die uitkeringen kunnen toegekend worden aan schoolverlaters die hun recht op de beroepsinschakelingsuitkering hebben opgebruikt.

Voor personen met een werkloosheidsuitkering kan ook een beroep worden gedaan op het statuut van niet-toeleidbaar. Deze werkzoekenden moeten zelf geen stappen naar werk ondernemen, maar moeten wel ingaan op een passend aanbod van de VDAB om het statuut van niet-toeleidbaar te kunnen behouden. Het in het regeerakkoord opgenomen statuut voor niet-toeleidbaren buiten de werkloosheidsverzekering zal worden besproken met de nieuwe Federale Regering, zodra die er zal zijn.

2.1.13. Versterkte samenwerking met de lokale besturen

Vraag van Axel Ronse: de minister heeft de ambitie om de samenwerking tussen de lokale besturen en de VDAB intenser te maken. Hoeveel contracten zijn er vandaag tussen de lokale besturen en de VDAB? Op welke manier zal de minister dat versterken?

Vraag van Caroline Gennez: hoe zal de minister de relatie verbeteren tussen de VDAB en de lokale besturen? Hoe wenst de regering daarin te investeren, want er zijn in de begroting geen extra middelen gevonden?

Vraag van Imade Annouri: de grote steden zijn belangrijk voor het bereiken van de werkzaamheidsgraad van 80 procent. Welke focus zal er zijn op de grootstedelijke context?

De minister antwoordt dat de VDAB in 2018 met 27 lokale besturen of intergemeentelijke clusters een samenwerkingsovereenkomst had. Ingevolge de nieuwe lokale legislatuur dienen de meeste overeenkomsten opnieuw te worden onderhandeld. Daarnaast zet de VDAB proactief in op een gefaseerde uitbouw van nieuwe samenwerkingsovereenkomsten en actieplannen met lokale besturen in lijn met de ambities die in het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota WSE zijn opgenomen.

De VDAB is momenteel in nauw overleg met de lokale besturen om in cocreatie nieuwe samenwerkingsprincipes uit te werken, waarop een meer gelijkwaardige samenwerking kan worden gebaseerd. Daarbij zal vertrokken worden van een duidelijke doelstelling voor elke partner, wat in het geval van de VDAB het verhogen van de werkzaamheidsgraad zal zijn. De VDAB gaat er samen met de VVSG van uit dat de samenwerking geen verplichting is maar een manier om samen meer te bereiken dan afzonderlijk. Hierbij wordt een gefaseerde aanpak gehanteerd: men geeft prioriteit aan de centrumsteden, vervolgens aan de steden en gemeenten met een arbeidsmarktproblematiek, daarna aan de andere steden en gemeenten. Het is zeker ook een uitdaging om de kleinere gemeenten mee te krijgen. Met hen is er vaak al een goede samenwerking maar nog geen samenwerkingsovereenkomst.

Bij de VDAB bestaat er ook een duidelijke focus op de grote steden als partners. Naast de provinciale netwerkmanager lokale besturen is er specifiek voor de grootsteden Antwerpen en Gent nog telkens één stadsmanager. Het zijn deze netwerk- en stadmanagers die samen met de lokale besturen de samenwerkingsovereenkomsten tussen de VDAB en de lokale besturen bewerkstelligen. De minister had daarover recent nog overleg.

2.1.14. Aanscherpen activeringsbeleid door controle van de beschikbaarheid van de werkzoekenden

Vraag van Ilse Malfroot: welke sancties zullen er zijn voor wie de sociale zekerheid misbruikt? Worden de controles op zwartwerk verhoogd? Welke middelen staan hiertegenover?

De minister herhaalt dat de VDAB enkel werkzoekenden met een werkloosheidsuitkering kan controleren en sanctioneren. Controles op zwartwerk behoren tot de bevoegdheid van de federale sociale inspectie.

2.1.15. Gepersonaliseerde en resultaatgerichte aanpak voor werkgevers

Vraag van Alessia Claes: op welke manier zullen ondernemingen worden gesensibiliseerd om meer te focussen op competenties, vaardigheden, competentieversterking en groeipotentieel om vacatures efficiënter in te vullen? Zal de Vlaamse overheid het goede voorbeeld geven door het aanwerven op basis van competenties gemakkelijker te maken?

De minister meent dat de krapte op de arbeidsmarkt bij de werkgevers zeer voelbaar is. Ze merkt dat de werkgevers zoeken naar concrete oplossingen. Inzetten en focussen op competenties en competentieversterking is als oplossing daarbij heel belangrijk. Het is vooral de bedoeling dat ondernemingen het voordeel van werken met competenties leren ervaren. Dat kan door zichtbaar te maken dat ze daarmee een ruime pool van potentiële kandidaten aanspreken om hun vacatures in te vullen, ongeacht leeftijd, afkomst enzovoort. Wat betreft het werven van competenties bij de Vlaamse overheid verwacht de minister een initiatief van de Vlaamse minister van Bestuurszaken.

2.1.16. Versterkte samenwerking met Brussel en Wallonië

Vraag van Axel Ronse: bij vacatures die niet ingevuld worden door Vlaams talent kijkt de Vlaamse Regering ook naar de andere gewesten, aanpalende grensregio's en het buitenland. Welke elementen zijn voor de minister van belang voor een nieuw samenwerkingsakkoord met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de hernieuwing van samenwerkingsakkoord met het Waalse Gewest?

De minister antwoordt dat de vorige minister van Werk een nieuw akkoord met het Waalse Gewest heeft gesloten. De VDAB en Forem proberen dat nu zo goed mogelijk uit te voeren. Voor Brussel ligt er een nieuw ontwerpakkoord op tafel. Minister Hilde Crevits benadrukt dat een goede uitwisseling van gegevens tussen de VDAB en Actiris van groot belang zal zijn. Dat vergt een afstemming van de ICT-systemen.

Vraag van Open Vld: het is nog wachten op een nieuw samenwerkingsakkoord met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Daarnaast kondigt de minister een heus Tewerkstellingspact aan, dat niet expliciet in het regeerakkoord is opgenomen. Hoe wil de minister dit pact concreet gestalte geven? Op welke termijn en met welke concrete ambitie?

De minister antwoordt dat Vlaams minister-president Jan Jambon in een overleg met Waals minister-president Elio Di Rupo de samenwerking op het vlak van vacatures op de agenda heeft gezet. Het is bedoeling om met beide gewesten te kijken welke extra initiatieven kunnen worden genomen om een antwoord te bieden op de arbeidsmarktuitleidingen. Dat kan eventueel tot een aanvulling of een bijsturing van het akkoord tussen Forem en de VDAB leiden.

2.1.17. Aantrekken van buitenlands talent

Vraag van Open Vld: er zouden nog kinderziektes zijn op het vlak van de doorlooptermijnen voor de single permit. Wat is de stand van zaken van de oprichting van een elektronisch platform? In een interfederale werkgroep (gewesten en Dienst Vreemdelingenzaken) zouden pragmatische voorstellen voor verbetering en oplossingen voorliggen. Kan de minister hierover meer duidelijkheid verschaffen?

De minister kan melden dat er met de federale overheid wordt onderhandeld over de oprichting van een gemeenschappelijk elektronisch platform, zoals opgenomen in het samenwerkingsakkoord. Aangezien de Federale Regering in lopende zaken is, is het evenwel moeilijk om daar nu grote investeringen te doen. Het platform bevindt zich in een conceptfase. Het heeft als grootste voordeel dat de verschillende bevoegde overheden vlot informatie zullen kunnen uitwisselen, met een positief effect op de doorlooptijd.

In afwachting van het gemeenschappelijke platform investeert de Vlaamse overheid in een digitaal loket, waar gecombineerde aanvragen kunnen worden ingediend. Tot op vandaag worden dossiers vaak op papier ingediend, wat maakt dat ze op ouderwetse wijze moeten worden overgetikt of ingescand.

De oprichting van het digitale loket gebeurt gefaseerd, gelet op de complexiteit van de identificatie van buitenlandse aanvragers. In een eerste fase zal het loket toegankelijk zijn voor hernieuwingsaanvragen. De testen van die fase lopen. Dat deel zou in december 2019 in productie kunnen worden genomen. In een tweede fase wordt het loket toegankelijk gemaakt voor nieuwe aanvragen. De minister hoopt dat dat in 2020 mogelijk is, zodat er dan veel professioneler kan worden gewerkt. Het gemeenschappelijke platform is een samenwerking tussen de federale overheid en de betrokken gewesten. Het Vlaamse digitale loket zal worden gebruikt als goed voorbeeld, waardoor het naadloos in het overkoepelende platform kan worden geïntegreerd.

Vraag van Alessia Claes: de minister wil meer talent van buiten Vlaanderen aantrekken. Op welke manier wordt de kennis van het Nederlands mee opgenomen?

De minister antwoordt dat het stellen van eisen inzake talenkennis aan de werkgever wordt overgelaten. Voorafgaandelijke kennis van het Nederlands is geen vereiste om als economische migrant toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt. Deze

opstelling ligt volledig in lijn met de vrijstelling van inburgeringsplicht die economische migranten genieten. Maar uiteraard zijn de bepalingen van het Taaldecreet onverkort van toepassing op de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en werknemers van buitenlandse origine.

2.1.18. Dienstencheques

Vraag van Open Vld: om de leefbaarheid van de dienstenchequeondernemingen te waarborgen, heeft de minister een rondetafel aangekondigd. Op welke termijn wil de minister die organiseren, met welke gesprekspartners en welke agenda? Gaat het om een eenmalig initiatief of om een overleg dat voor langere termijn actief zal blijven? Zal ook de vraag naar derdenfinanciering, in het bijzonder door het optioneel aanbieden van dienstencheques als extralegaal voordeel door de werkgever, meegenomen worden bij de te nemen maatregelen?

De minister verwijst naar een eerder antwoord op een vraag om uitleg van Tom Ongena over de rentabiliteit van de dienstenchequeondernemingen (*Hand. VI.Parl. 2019-20, nr. C32*). Ze herhaalt dat de verlaging van de fiscale aftrek nodig is om de dienstencheques betaalbaar te houden voor de overheid. Op die manier wordt ook de duurzaamheid van de maatregel verzekerd.

Er wordt permanent overleg met de sector opgestart. De minister wil een duidelijk onderscheid maken tussen de eisen van het personeel om de lonen met 1,1 procent te verhogen en de maatregelen die de Vlaamse overheid nog kan nemen. Ze verwijst ook naar de actuele vragen over de actie in de sector tijdens de plenaire vergadering van 27 november 2019 (*Hand. VI.Parl. 2019-20, nr. 10*).

2.1.19. Inzetten op loopbaanondersteuning

Vraag van Open Vld: de VDAB krijgt een rol krijgt als centrale datagedreven loopbaanregisseur in Vlaanderen. Private loopbaanbegeleiders vrezen nu dat hun exclusieve informatie zou kunnen worden opgevraagd door de VDAB als regisseur, die er vervolgens als actor mee aan de slag zou kunnen gaan. Kan de minister aan de private actoren garanties bieden dat het enkel om open data zal gaan en dat het level playing field met de VDAB te allen tijde zal worden gerespecteerd?

Vraag van Imade Annouri: zijn er plannen om die data en technologieën ook in te zetten in de strijd tegen discriminatie, bijvoorbeeld door te kijken naar aanwervingspatronen of het screenen van sollicitatiefeedback?

Vraag van Caroline Gennez: welke initiatieven wil de minister nemen om bij de loopbaancheques de onderparticipatie van kort- en middengeschoolden op te trekken?

De minister antwoordt dat de vrees van de private loopbaanbegeleiders over het gebruik van hun data nieuw is voor haar. Wat niet nieuw is, is dat de VDAB nu en in de verdere uitwerking als dataregisseur altijd de privacywetgeving moet respecteren.

De VDAB zet continu in op het bereiken van kansengroepen wat het gebruik van de loopbaancheques betreft, via sensibilisering van huisartsen en via de stimuleringspremie, die wordt toegekend aan loopbaancentra die 30 procent kansengroepen bereiken.

Vraag van Open Vld: enerzijds wordt er gesproken over het doeltreffender inzetten van de cheques. Betekent dit dat er een meer selectieve toekenning zal gebeuren dan vandaag? Zo ja, op basis van welke parameters? Zal er ook meer gefocust

worden op het bereiken kansengroepen, wetende dat het stelsel vandaag overmatig wordt gebruikt door hoogopgeleide vrouwen zonder migratieachtergrond?

Anderzijds is er ook de vraag naar een verbreding van de cheques naar niet-beroepsactieven. Zal het criterium worden ingevoerd dat wie een beroep doet op de cheques zich ook moet inschrijven bij de VDAB? Zo neen, waarom niet? Hoe kunnen die mensen dan zo dicht mogelijk bij de arbeidsmarkt worden gehouden?

Hoe de loopbaancheques precies zullen worden ingezet, moet nog verder worden bepaald. De minister heeft het advies van de sociale partners gevraagd en zal op basis daarvan het dossier verder uitwerken. Voor haar blijft het belangrijk dat het instrument van de loopbaancheques goed wordt gebruikt en doelgericht wordt ingezet.

De minister benadrukt voorts dat wie loopbaancheques aanvraagt zich nu ook al automatisch bij de VDAB registreert. Niet-beroepsactieven hebben echter geen toegang tot loopbaancheques. De VDAB zal nagaan welke maatregelen kunnen worden genomen om die groep effectief naar de arbeidsmarkt te krijgen.

2.1.20. Intersectorale afspraken

Vraag van Alessia Claes: de sectoren krijgen een belangrijke rol bij het uitvoeren van het beleid, bijvoorbeeld inzake antidiscriminatie, leercultuur en werkbaarheid. Wanneer worden de sectorconvenanten hernieuwd? Wanneer starten de onderhandelingen?

De minister antwoordt dat de sectorconvenanten met één jaar worden verlengd, dus tot einde 2020. Deze periode wordt aangegrepen om de convenanten te hernieuwen. Midden 2020 zal de minister de onderhandelingen met de verschillende sectoren opstarten.

2.1.21. Werkbaar werk

Vraag van Axel Ronse: in mei 2019 werd de werkbaarheidscheque ingevoerd. Momenteel hebben slechts 35 bedrijven daar een beroep op gedaan. Waaraan ligt de lage respons? Welke initiatieven zal de minister nemen om het gebruik van de werkbaarheidscheques te verhogen?

Vraag van Caroline Gennez: welke maatregel wil de minister nemen om de effectiviteit van de werkbaarheidscheques te versterken?

Vraag van Imade Annouri: blijft de toepasbaarheid van de werkbaarheidscheques dezelfde of wordt de maatregel aangepast?

De minister antwoordt dat er op 18 november 2019 53 werkbaarheidscheques werden aangevraagd, waarvan 35 goedgekeurd en 18 in beslissing. De maatregel bestaat zeven maanden en werd gelanceerd vlak voor een vakantieperiode. De ervaring leert dat het even tijd vraagt vooraleer een nieuw beleidsinstrument zijn weg vindt. De periode is te kort voor bedrijven om meerdere aanvragen te kunnen indienen.

Bedrijven hebben volgens de minister wel degelijk behoefte aan ondersteuning op het vlak van werkbaar werk, zo bleek uit de infosessie georganiseerd door het Departement WSE. Er wordt werk gemaakt van een duidelijke en krachtige communicatie, in samenwerking met de sociale partners. Via ESF wordt ook een oproep gelanceerd om acties in het kader van werkbaar werk te ondersteunen.

Vraag van Imade Annouri: werkbaarheid van jobs is belangrijk voor het verhogen van de werkzaamheidsgraad. Welke concrete target stelt de minister voorop? De focus ligt nu vooral op de persoon en hoe die opnieuw te integreren, terwijl er te weinig naar de problematiek van de job zelf wordt gekeken.

De minister benadrukt dat werkbaar werk een gedeelde verantwoordelijkheid is van diverse actoren op verschillende niveaus. In verband met de werkbaarheidsmonitor stelt de visienota 'Vizier 2030' dat tegen 2030 Vlaanderen tot een volledige tewerkstelling komt en dat het tegen dan behoort tot de top van Europa inzake werkzaamheidsgraad met langere koopbanen en meer werkbare jobs. Er wordt maximaal ingezet om de maatregelen uit het Actieplan Werkbaar Werk te realiseren. De minister spoort ook de andere partners aan om hun acties uit te voeren.

Vraag van Imade Annouri: kan deeltijdwerk voor de minister ook een positieve keuze zijn in het kader van werkbaar werk en de combinatie werk-privéleven?

Voor de minister is elke vorm van tewerkstelling positief. Deeltijds werk kan een opstap zijn naar voltijds werk, maar hoeft dat niet per se te zijn. In sommige sectoren zoals de zorg, waar heel veel deeltijds werk is en tegelijkertijd een krapte, probeert de sector werknemers wel te stimuleren om meer uren op te nemen. Het zijn de sectoren die hier het voortouw in nemen. De VDAB ondersteunt dit, maar kijkt ook steeds op maat van de burger naar wat mogelijk en haalbaar is met het oog op een duurzame tewerkstelling.

2.1.22. Antidiscriminatie

Vraag van Open Vld: wat met het bestaande beleid inzake evenredige arbeidsdeelname en diversiteit? Zal het EAD-beleid worden geëvalueerd, in het bijzonder dan de afschaffing van de vroegere diversiteitsplannen en de integratie van diversiteit en anti-discriminatie-adviezen in de kmo-portefeuille?

In de resolutie die tijdens de vorige legislatuur in het Vlaams Parlement werd aangenomen, werd een evaluatie van het antidiscriminatiebeleid vooropgesteld, met als kernboodschap dat men van overheidswege strengere maatregelen zou kunnen opleggen als de vorderingen op basis van autoregulering onvoldoende groot zouden zijn. De minister plant evenwel een verlenging van de sectorconvenanten, waarin voor het eerst een verplicht non-discriminatiehoofdstuk werd opgenomen. Kan de minister verduidelijken hoe lang die verlenging zal gelden? Zal er van de gelegenheid worden gebruikgemaakt om de resultaten van het antidiscriminatiebeleid te evalueren?

Zal de minister de verschillende adviezen van de commissie Diversiteit van de SERV, onder meer over vluchtelingen en hooggeschoolde oud- en nieuwkomers, ter harte nemen en optimaal uitvoeren?

Zal discriminatie op de arbeidsmarkt kordaat worden aangepakt? Wat zal de minister concreet opdragen aan de Vlaamse Sociale Inspectie met betrekking tot het aantal uit te voeren controles? Vergt dat een verschuiving van het takenpakket, gelet op het bestaande personeelsbestand?

Zal de minister ook werk maken van het aanporren van de minister-president om de parketten de dossiers inzake discriminatie ook effectief streng te laten vervolgen?

Vraag van Ilse Malfroot: de Vlaamse Sociale Inspectie zal aandacht besteden aan het vermijden van alle vormen van wettelijk verboden discriminatie. Op welke manier en met welke instrumenten zal ze dit doen? Welk extra budget wordt hiervoor uitgetrokken?

Vraag van Imade Annouri: het bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt is belangrijk voor het bereiken van de werkzaamheidsgraad van 80 procent. De vorige minister van Werk had hiervoor geen concrete targets, welke concrete doelstellingen heeft de huidige minister? Er komen dus geen praktijktesten?

Hoe worden de ondernemingen, partnerschappen en sectoren concreet ondersteund binnen de transitietrajecten? Hoe zal die resultaatgerichte financiering worden ingevuld? Wat zal er juist gebeuren met de 'Focus op Talent'-middelen?

De minister stelt dat het EAD-beleid de voorbije legislatuur werd hervormd naar een 'Focus op Talent'-beleid. Ondernemingen kregen ondersteuning vanuit de generieke kmo-portefeuille, de kmo-groeisubsidie en diverse ESF-oproepen over 'mensgericht ondernemen'. Organisaties uit de socialprofitsector en lokale besturen kunnen voor ondersteuning terecht bij hun sectorfonds. Werkgeversorganisaties, werknemersorganisaties en eigen organisaties van kansengroepen zetten de thematiek breder op de agenda vanuit een mobiliserende strategie. Sinds medio 2016 zijn er met hen samenwerkingsakkoorden gesloten. Via een oproep werd ook het ruimere middenveld uitgenodigd om mee te werken aan deze mobiliserende strategie. Dit leidde tot acht projecten.

De minister wil dit 'Focus op Talent'-beleid nu verder uitrollen. Ze stelt vast dat er heel wat uitdagingen op ondernemingen en organisaties afkomen: hoe kunnen ze medewerkers mee laten evolueren met innovatie en trends, hoe kunnen ze medewerkers motiveren, hoe kunnen ze anders en breder kijken naar talent en dus anders aanwerven enzovoort. Het Departement WSE zal daartoe een concept uitwerken, met aandacht voor diversiteit en non-discriminatie. Intussen wordt de verlenging van Focus op Talent bekeken. Daarbij zijn een aantal kritische kanttekeningen gemaakt.

Wat betreft de verlenging van de sectorconvenanten, het non-discriminatiebeleid en de aanpak van de Sociale Inspectie verwijst de minister naar haar antwoord op vraag om uitleg van Caroline Gennez over de invoering van praktijktests om discriminatie op de arbeidsmarkt te detecteren (*Hand. VI.Parl. 2019-20, nr. C21*).

De minister benadrukt dat ze de aandacht voor diversiteit en non-discriminatie in de sectorale aanpak verderzet. De bestrijding van arbeidsgelateerde discriminatie blijft een prioritaire opdracht voor de Vlaamse Sociale Inspectie en wordt opgenomen in de jaarlijkse doelstellingen. Ook de parketten kunnen een rol spelen in het krachtadig optreden tegen discriminatie.

Dat de minister belang hecht aan het actief voorkomen en waar nodig bestrijden van discriminatie mag duidelijk zijn. Samen met het departement WSE bekijkt ze hoe het Actieplan Bestrijding Arbeidsgelateerde Discriminatie kan worden geëvalueerd en bijgestuurd, maar eerst zal er met de sectoren worden overlegd.

De problematieken en uitdagingen aangebracht binnen de diverse adviezen van de commissie Diversiteit van de SERV werden bestudeerd en hebben direct of indirect een doorvertaling gekregen in de beleidsnota van de minister. De adviezen van de commissie bevatten zowel beleidsmatige voorzetten als richtingaanwijzers die van betekenis kunnen zijn op het terrein bij de uitvoering en aanpak. De commissie Diversiteit is voor de minister daarenboven een belangrijk adviesorgaan waarbinnen verkenningen kunnen gebeuren en een dialoog plaatsvindt.

2.1.23. Regisseurs- en actorrol van de VDAB

Vraag van Axel Ronse: de rol van de VDAB wordt gedefinieerd als "centrale dagedreven en resultaatgerichte werkzaamheids- en loopbaanregisseur in Vlaanderen". Hoe heeft dit een impact op de werking van de VDAB? Is er al een zicht op

de KPI's die worden opgenomen in het volgende ondernemingsplan van de VDAB? Op welke manier zal het behalen van resultaten de financiering beïnvloeden en bepalen?

De VDAB zal pas een actorrol opnemen als de andere private of publieke partners onvoldoende aanbod bieden. Hoe zal de VDAB dat aanpakken? Wat is de impact op de eigen werking en op het personeel van de VDAB? Hoe zal de VDAB de analyse maken om zelf een actorrol op te nemen?

Vraag van Open Vld: de VDAB staat voor een immense opdracht en zal die moeten uitvoeren in een ambitieus kader. In het volgende ondernemingsplan worden KPI's opgenomen die worden verbonden aan een deel van de financiering. Hoe ziet de minister het aandeel van die KPI-gebonden financiering? In de beleidsnota stipt de minister aan dat ze over die KPI's met de VDAB in overleg wil gaan. Zullen die KPI's ook focussen op de moeilijke doelgroepen, zodat ze geen vrijgeleide worden om te focussen op de werkzoekenden die het gemakkelijkst toeleidbaar zijn?

De VDAB moet deze legislatuur prioriteit geven aan zijn regisseursrol. Dat betekent ook dat de actorrol in een ander perspectief komt te staan. De VDAB zal op basis van het subsidiariteitsprincipe moeten focussen op die groepen waarvoor de private markt onvoldoende aanbod heeft. Hoe ziet de minister die actorrol van de VDAB, en in het bijzonder het subsidiariteitsprincipe van de VDAB als actor? Hoe wil de minister verzekeren dat de private partners een maximale rol krijgen als actoren?

Vraag van Caroline Gennez: er is een probleem van hoog ziekteverzuim en van werkbaar werk bij de VDAB zelf. Hoe zal de minister dit aanpakken tegen een achtergrond van besparingen en nieuwe opdrachten?

Er moet voldoende competentie in huis bij de VDAB blijven. Hoe kan worden vermeden dat die expertise naar externe partners wegvloeit?

Vraag van Imade Annouri: worden de bemiddelaars van de VDAB gesensibiliseerd en ondersteund wat betreft hun interactiestijl en de invloed daarvan op de motivatie en het gedrag van de werkzoekende?

Het takenpakket wordt uitgebreid maar de VDAB krijgt minder middelen. Kan de kwaliteit van de dienstverlening dan worden gegarandeerd? Over monitoring van de VDAB: hoe gaan de KPI's er uitzien? Is hierbij ook aandacht voor het bereiken van ondervertegenwoordigde groepen?

De minister antwoordt eerst op de vragen over rol van de VDAB als regisseur en actor. Het is niet onlogisch dat er veel vragen zijn over de VDAB, gelet op de talrijke vermeldingen ervan in het regeerakkoord en de beleidsnota.

Een van de grote uitdagingen van deze Vlaamse Regering is om 120.000 mensen extra aan een job te helpen. Zonder de VDAB zal dat niet lukken, onderstreept de minister. Het is belangrijk om te kunnen sturen aan de hand van KPI's, niet in het minst voor het management en voor de raad van bestuur, die maandelijks samenkomt. De VDAB werkt momenteel in opdracht van de minister een Toekomstplan uit. Op basis daarvan zal bekeken worden welke indicatoren het meest doelmatig zijn en in de controlesfeer van de VDAB liggen. Als men wil sturen, moet dat gebeuren op processen waarop de VDAB vat heeft.

Gelet op het toenemende ziekteverzuim, wordt binnen VDAB een versterkt aanwezigheidsbeleid organisatiebreed uitgerold. Het betreft een driesporenbeleid met een preventief, een curatief en een knipperlichtenspoor. De VDAB zal in functie van

de nieuwe opdrachten een concreet personeelsplan opmaken, om ervoor te zorgen dat de noodzakelijke kerncompetenties voldoende in huis aanwezig zijn.

Vraag van Imade Annouri: kan de VDAB in het tenderbeleid voldoende kwaliteit garanderen bij het verder vermarkten en privatiseren?

De minister verwijst naar haar antwoorden over het tenderbeleid bij de bespreking van de uitgavenbegroting voor 2020. De VDAB neemt de afspraken rond de verwachte kwaliteit van de dienstverlening mee op in het bestek. Eenmaal gegund, wordt de dienstverlening van de partner gemonitord. Indien de partner zich niet aan de kwalitatieve afspraken houdt, dan zet de VDAB in de eerste plaats in op coaching en ondersteuning van de partner om bij te sturen. Indien dat niet helpt, wordt de opdracht effectief stopgezet voor enkele maanden, totdat de kwaliteit gegarandeerd kan worden. De VDAB besteedt meer en meer aandacht hieraan. In de nieuwe bestekken en offertes is dit een bijzonder aandachtspunt. Ook hier is dialoog belangrijk en wordt er ingezet op de coachende trajecten voor partners om aan de kwaliteitsvereisten te kunnen voldoen.

De minister herhaalt nog dat men bij de VDAB goed in het oog moet houden waar het snijpunt ligt. Wat is nuttig om te vermarkten en welke expertise moet men zeker in huis houden?

Vraag van Open Vld: de VDAB heeft ook nog een rol als controleur en staat in voor het sanctioneren van ongemotiveerde werkzoekenden en werkweigeraars. Zal de driemaandelijkse evaluatie en bijsturing van het actieplan Actief en consequent bemiddelen worden gehandhaafd?

Zal er snel werk worden gemaakt van een eenvoudige en klantvriendelijke tool voor sollicitatiefeedback door werkgevers? Hoe wil de minister garanderen dat de VDAB alle consulenten via opleiding en begeleiding volledig meekrijgt in de mind-switch die nodig is om hun dubbele rol – als bemiddelaar van werkzoekenden en beoordelaar van hun zoekgedrag – op te nemen?

De minister antwoordt dat, bij de invoering van de nieuwe contactstrategie in oktober 2018, het actieplan 'Actief en consequent bemiddelen' in de reguliere dienstverlening werd geïntegreerd. Het wordt niet verder opgevolgd als een afzonderlijk actieplan. De opvolging van het actief en consequent bemiddelen gebeurt via teamdoelen en indicatoren die op teamniveau worden bekeken.

De tool voor sollicitatiefeedback is nog niet ontworpen, er werd eerst proefgedraaid met prototypes.

De minister bevestigt de dubbele rol van de VDAB-bemiddelaar. Het beoordelen van het zoekgedrag is inherent verbonden met de begeleidingsopdracht. De VDAB heeft bovendien een eigen opleidingscentrum dat opleidingen rond actief en consequent bemiddelen aanbiedt, ook omdat uit een interne audit was gebleken dat er verschillende visies en aanpakken bestonden op het vlak van controle en bemiddeling.

Vraag van Open Vld: de VDAB zal zich intern moeten aanpassen. De hamvraag is hoe zal worden omgegaan met het inzetten van mensen en middelen, en hoeveel er dat precies moeten zijn om aan de verwachtingen te voldoen.

De VDAB staat voor een pensioneringsgolf. Kan de minister de exacte cijfers van het aantal verwachte pensioneringen meedelen? Zal de minister van deze pensioneringen gebruikmaken om de personeelsinzet bij de VDAB optimaal af te stemmen op de nieuwe beleidsaccenten?

De minister bevestigt dat de VDAB zich intern zal moeten aanpassen. De aanpassing moet nu vorm krijgen in de schoot van de raad van bestuur. Die oefening loopt.

Wat de pensioneringen betreft, gaat het over ongeveer 664 personeelsleden in de komende vijf jaar. De minister gaat ervan uit dat met die verwachte uitstroom rekening wordt gehouden in het personeelsplan en bij het uitwerken van een organisatiemodel. Er moet worden gekeken waar personeelsleden moeten worden vervangen en waar niet.

Vraag van Open Vld: met de vermindering van het aantal officieel werkzoekenden is het aandeel van de moeilijk bemiddelbare werkzoekenden vergroot. De verwachting is dat er meer aandacht en begeleiding op maat zal gaan naar de kansengroepen, in het bijzonder de neet-jongeren en mensen met een migratieachtergrond. Hoe zal de minister dit vertalen naar de werking van de VDAB? Zal dit onder meer via de tenderprojecten gebeuren?

In de beleidsnota staat dat er voor de bemiddeling van ongekwalificeerde neet-jongeren door de VDAB nauw wordt samengewerkt met partners, zowel preventief als outreachend. Kan de minister hier meer details over geven?

Welke rol zullen de lokale overheden hierin spelen? Zij kennen de situatie het best en kunnen door hun grote expertise met activeringsprojecten een beslissende rol spelen. Welke extra budgettaire middelen zullen daarvoor worden vrijgemaakt op de VDAB-begroting?

Welke rol zullen de Social Impact Bonds daarin spelen? Zal de minister erover waken dat geïnteresseerde private partners niet worden afgestoten door de opgelegde voorwaarden en administratieve verplichtingen?

De minister onderstreept het belang van de aandacht voor de neet-jongeren. Tot vorige regeerperiode was zelfs niet duidelijk wie deze jongeren waren, omdat de meest kwetsbaren zich ook niet inschreven bij de VDAB. Ze heeft als minister van Onderwijs, samen met de toenmalige minister van Werk, het startschot gegeven voor gegevensuitwisseling tussen Onderwijs en de VDAB. Daardoor kon de VDAB zijn werking gericht vormgeven, met onder andere 'dedicated' neet-bemiddelaars. Het is de taak van die bemiddelaars om een netwerk uit te bouwen met lokale organisaties die al in contact zijn met deze jongeren.

Onder meer de lokale besturen behoren tot het netwerk van die neet-bemiddelaars. Op die manier kunnen de bemiddelaars hun weg vinden naar lokale organisaties die in contact komen met neet-jongeren. De VDAB bekijkt, binnen de contouren van zijn begroting, welke middelen kunnen worden ingezet voor het begeleiden van neet-jongeren, hetzij vanuit provinciale dan wel vanuit Vlaamse noden.

De Social Impact Bonds vormen een goed instrument voor maatschappelijke problematieken waarvan nog onduidelijk is welke methodieken het beste resultaat opleveren in verhouding tot de ingezette middelen. Het bereiken, opleiden en aan het werk krijgen van neet-jongeren is daar een goed voorbeeld van. In Antwerpen werd in die zin al een SIB opgestart met BeCode.

De minister gaat ervan uit dat voorwaarden en administratieve verplichtingen van de SIB's tot doel hebben het bereiken van de resultaten te kunnen opvolgen. Ze zal aan de VDAB vragen om erop te letten dat ze proportioneel worden gehouden in verhouding tot de noodzakelijke informatie.

Vraag van Caroline Gennez: hoe wil de minister het aanbod van een job of opleiding in het kader van Youth Guarantee concreter maken?

De minister antwoordt dat aan alle niet-werkende werkzoekende jongeren van 18 tot 25 jaar een aangepaste dienstverlening wordt aangeboden. De VDAB garandeert:

- binnen de vier maanden na de inschrijving een dienstverlening op maat;
- voor laaggeschoolde jongeren binnen de zes weken na hun inschrijving een dienstverlening op maat;
- competentieversterkende acties;
- een maximale inzet op opleidingen en werkplekleren.

Daarnaast werkt de VDAB samen met gespecialiseerde partners om kwetsbare jongeren intensief te begeleiden naar werk. De neet-werking werd al toegelicht. Als men deze jongeren kent, kan men ze ook bereiken en daarna begeleiden. Vandaar dat de data-uitwisseling met Onderwijs zo cruciaal is.

Er zijn ook projecten zoals bijvoorbeeld WIJ!, een werkinlevingsproject dat voorziet in intensieve bemiddeling voor laaggeschoolde jongeren.

Vraag van Open Vld: in de beleidsnota is er sprake van het nagaan van de haalbaarheid van een 'intersocwerking' rond digitale toepassingen en nieuwe productietechnieken gericht op de grote arbeidsmarktuitdagingen. Kan de minister verduidelijken wat dit precies omvat?

De minister antwoordt dat ze vanuit haar innovatiebeleid op zoek wil gaan naar oplossingen voor de grote uitdagingen. Ze wil inzetten op onderzoek om meer mensen via digitale ondersteuning te activeren en duurzaam aan het werk te krijgen en te houden, op de werkplek van de toekomst. De probleemstelling bevindt zich daar op het snijvlak tussen de SOC's, in dit geval imec en Flanders Make.

Vraag van Imade Annouri: inzake het bereiken van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is er in de beleidsnota weinig informatie terug te vinden over de uitwerking van VDAB-instrumenten voor de groep met de meest complexe noden. Dat zijn enerzijds de klassieke doelgroepen, jongeren, ouderen en personen met een arbeidshandicap, maar ook mensen die meerdere problematieken combineren, zoals geen goede huisvesting, geen toegang tot vervoer en een gebrekkige kennis van het Nederlands. Hoe wil de minister garanderen dat ze de komende jaren niet meer aan de kant blijven staan? Wat gebeurt er met de premie voor langdurig werkzoekenden?

De minister verwijst naar haar eerdere antwoorden over de samenwerking met de lokale besturen die het dichtst bij deze groepen staan. Er zijn ook de werk-welzijnsbemiddelaars van de VDAB die gespecialiseerd zijn in de ondersteuning van werkzoekenden met zulke complexe situaties.

De minister antwoordde ook al op vragen over de individuele korting of de premie op maat. De premie voor langdurig werkzoekenden wordt in die oefening meegenomen.

Voor de monitoring van werkzoekenden die zich niet hebben ingeschreven bij de VDAB maar die wel willen werken, zet de VDAB een piste op om zijn rol als activeringsregisseur te vertalen naar de praktijk.

Vraag van Imade Annouri: worden de effecten gemeten van het juridisch sluitend maken van digitale communicatie van de VDAB?

De minister stelt dat de VDAB in al zijn processen heeft geborgd dat alle communicatie met rechtsgevolgen altijd ook per brief naar de klant gestuurd wordt, naast andere kanalen zoals bijvoorbeeld mailverkeer. Op die manier zorgt de VDAB ervoor dat de controledienst zich bij de behandeling van de dossiers kan baseren op een sluitende communicatie naar uitkeringsgerechtigde werkzoekenden.

2.1.24. Bemiddeling werkzoekenden met een arbeidshandicap

Vraag van Maurits Vande Reyde: hoe is het gesteld met de actuele bemiddeling door de VDAB van werkzoekenden met een arbeidshandicap? Wat is de verdeling van deze mensen in de verschillende trajectbegeleidingen? Blijkt uit de cijfers dat er een voldoende groot aandeel trajecten wordt opgenomen die mensen op de meest efficiënte manier toeleiden naar een job? Concreet gaat het dan vooral over beroepsopleidingen en IBO. Zitten die cijfers op hetzelfde niveau als die voor werkzoekenden zonder arbeidshandicap?

De minister antwoordt dat mensen met een arbeidsbeperking in de hele dienstverlening van de VDAB terug te vinden zijn. Afhankelijk van wat de persoon nodig heeft, wordt de best passende dienstverlening ingezet, net zoals bij alle andere werkzoekenden. De automatische matching – het toesturen van vacatures – gebeurt voor alle werkzoekenden die inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt, dus evengoed voor mensen met een arbeidshandicap. Dat geldt ook voor de andere vormen van laagdrempelig aanbod die voor alle werkzoekenden openstaan.

Werkzoekenden met een arbeidsbeperking die nood hebben aan meer persoonlijke dienstverlening, komen in bemiddeling bij de VDAB of bij een gespecialiseerde partner zoals GTB. Het is aan de bemiddelaar om de best passende ondersteuning in te zetten, waaronder opleiding en werkplekleren en dat vanuit het principe 'regulier waar mogelijk, gespecialiseerd waar nodig'.

In de periode januari tot oktober 2019 waren er in totaal 37.732 beëindigde opleidingen voor cursisten. Daarvan waren er 4600 opleidingen voor cursisten met een arbeidshandicap. In dezelfde periode werden er 11.315 IBO's beëindigd, waarvan 1.367 voor personen met een handicap.

Vraag Maurits Vande Reyde: op welke manier zal de VDAB op zoek gaan naar mensen met een arbeidshandicap die niet of niet meer actief zijn? Zal de VDAB deze mensen, eens ze zich hebben ingeschreven als werkzoekende, proactief benaderen en niet afwachten tot ze zelf de servicelijn van de VDAB opbellen met de vraag voor een trajectbegeleiding?

De minister stelt dat – sinds de lancering van de nieuwe contactstrategie van de VDAB in oktober 2018 – de mensen die zich inschrijven als uitkeringsgerechtigde werkzoekende proactief worden benaderd door de servicelijn van de VDAB. De servicelijn schat in of de werkzoekende nood heeft aan persoonlijke dienstverlening. Indien dat het geval is, wordt aan de werkzoekende een bemiddelaar toegewezen die met de werkzoekende aan de slag gaat.

In aanvulling op deze proactieve benadering worden door de VDAB meer en meer inspanningen geleverd om mensen te bereiken die zich (nog) niet hebben ingeschreven als uitkeringsgerechtigde of vrije werkzoekende. Deze inspanningen situeren zich binnen diverse partnerschappen, zoals:

- het raamakkoord met het RIZIV dat erop gericht is om snel en tijdig mensen te bereiken die terugkeren naar de arbeidsmarkt na ziekte of ongeval;
- de nauwe samenwerking met GTB;

- de samenwerking met de lokale besturen;
- de samenwerking met ESF-promotoren;
- de samenwerking met scholen en jongerenorganisaties.

Vraag Maurits Vande Reyde: voor mensen met een arbeidshandicap is de beschikbaarheid van stipt en toegankelijk openbaar vervoer belangrijk om op de werkplek te geraken. In hoeverre zal deze problematiek een nieuw aandachtspunt worden in de nieuwe sectorconvenanten die volgend jaar moeten worden onderhandeld?

De minister deelt de mening dat stiptheid en kwaliteit van het openbaar vervoer een belangrijk element is in functie van de inclusie van heel wat kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt en dat geldt ook voor personen met een handicap. Deze uitdagingen vallen onder de bevoegdheid van de minister van Mobiliteit.

Via de thema's werkbaar werk, diversiteit en non-discriminatie kunnen wel brede engagementen rond mobiliteit worden opgenomen in de sectorconvenanten. Momenteel is het thema van mobiliteit geen expliciet thema in het inhoudelijke kader ervan, maar het kan worden overwogen om dit mee te nemen bij het uitwerken van de volgende generatie sectorconvenanten.

2.1.25. Transitie Departement WSE

Vraag van Open Vld: wat is de timing voor het opstellen van het transitieplan voor de samenvoeging van de departementen EWI en WSE? Het Departement WSE werkt aan het 'digitaal vriendelijk' maken van de regelgeving en het toegankelijk maken van open data. Hoe zal het departement dat realiseren?

De minister antwoordt dat er nog geen concrete timing is opgemaakt voor het samenvoegen van de departementen WSE en EWI. Er wordt nu gefocust op het realiseren van de overdracht van de activiteiten van SYNTRA Vlaanderen naar het VLAIO, de VDAB en het Departement WSE tegen 1 januari 2021. De minister wil de hervormingen stap voor stap doorvoeren om chaos te vermijden.

Bij de invoering van nieuwe maatregelen of grote aanpassingen aan bestaande maatregelen wordt bekeken of er authentieke data ter beschikking zijn om de maatregel maximaal te digitaliseren en de uitvoering in grote mate te automatiseren. Daarnaast wordt geprobeerd om, zeker voor bedrijven, digitale indiening altijd mogelijk te maken. Ook voor burgers wordt gestreefd naar maximale digitalisering, weliswaar met oog voor wie nog geen digitale skills heeft. Ook voor de economische migratie wordt ingezet op digitalisering, zoals al vermeld.

2.2. Beleidsveld competenties

2.2.1. Loopbaancompetenties

Vraag van Alessia Claes: hoe zullen de werknemers gestimuleerd worden om hun loopbaan in eigen handen te nemen? Zal de minister bijkomende initiatieven nemen om de competenties blijvend te versterken? Hoe kunnen drempels worden weggenomen (kinderopvang, gezinsleven, locatie opleidingen enzovoort)?

Vraag van Imade Annouri: de loopbaan zelf in handen nemen, legt veel verantwoordelijkheid bij het individu. Op welke manier kan bij iedereen de nodige sense of urgency worden gecreëerd? Dat moet gebeuren bij werknemers, maar ook bij werkgevers die ruimte moeten creëren voor de vorming van medewerkers. Op welke manier worden werkgevers gesensibiliseerd om te rekruteren op basis van competenties en groeipotentieel en hoe verschilt dit van de huidige aanpak? Welke doelstellingen worden vooropgesteld inzake de individuele leer- en loopbaanrekening?

De minister stelt dat deze vragen zeer breed zijn geformuleerd. 'Je loopbaan in handen nemen' en 'levenslang leren' zijn rode draden doorheen de beleidsnota, waar heel wat acties onder vallen. Die gaan van het 'herkennen' tot het 'erkennen' van competenties, het uitbouwen van 'Mijn Loopbaan' en het maken van competentieprognoses tot het uitwerken van een visie rond levenslang leren waarin dialoog tussen werknemers en werkgevers centraal staat.

De VDAB heeft de opdracht gekregen om als loopbaanregisseur een aanpak te ontwerpen. Die zal in de komende maanden vorm krijgen. Ook werkgevers krijgen daarbij de nodige aandacht. De VDAB maakt samen met de werkgeversorganisaties werk van een vernieuwde dienstverleningsaanpak ten aanzien van werkgevers, met als uitgangspunt een meer proactieve aanpak. Vanuit het relatiebeheer wordt het gesprek met werkgevers aangegaan. In een persoonlijke face-to-faceaanpak kunnen bemiddelaars, in hun rol als expert, de noodzaak aan opleiding en werkplekleren duiden en stimuleren en het spreken van dezelfde competentietaal aanmoedigen.

2.2.2. *Verworven competenties zichtbaar maken*

Vraag van Alessia Claes: competenties zullen meer zichtbaar worden gemaakt en worden geattesteerd. Hoe ziet de minister dit concreet? Hoe evalueert de minister de ervaringsbewijzen en hoe ziet ze de toekomst ervan?

De minister antwoordt dat de VDAB momenteel competenties zichtbaar maakt via de persoonlijke online profielen van werkzoekenden en werkenden die zich registreren bij de VDAB in Mijn Loopbaan. Daarnaast bevat elke aanwerving, elke opleiding, elke outplacementregeling en elke vorm van vrijetijdsbeleving een schat aan informatie over competenties die de VDAB momenteel nog niet kent, maar die wel nuttig kunnen zijn in een opstap naar werk of het volgen van een andere opleiding.

Het ervaringsbewijs is één van de mogelijke instrumenten om competenties op een valide manier zichtbaar te maken, zonder dat ze volledige beroepskwalificaties moeten omvatten. De VDAB zal onderzoeken hoe een ervaringsbewijs gekoppeld kan worden aan een beroepskwalificatie, en daarnaast hoe een ervaringsbewijs ook los van een beroepskwalificatie een meerwaarde kan bieden om competenties zichtbaar te maken.

De nieuwe regelgeving van de ervaringsbewijzen is pas in april 2019 gestart. Het is nog te vroeg om nu reeds de huidige regeling te evalueren, maar de minister volgt het wel nauwlettend op.

2.2.3. *Ondernemerscompetenties*

Vraag van Alessia Claes: wanneer wordt de Mastercall Ondernemerscompetenties gelanceerd? Wat is het aandeel van de gesloten oproep voor de SYNTRA-vzw's en wat is het aandeel van de open oproep?

De minister antwoordt dat om de transitie te organiseren recent een governance-structuur werd opgestart met een transitiecomité, een transitiewerkgroep, een juridische werkgroep en een inhoudelijke werkgroep. Een eerste prioriteit is het decreet vormgeven op basis waarvan de overdracht van de bevoegdheden en het vermogen van SYNTRA Vlaanderen naar de ontvangende entiteiten (Departement WSE, VDAB en VLAIO) kan worden georganiseerd.

Van zodra die eerste horde is genomen, zal VLAIO, het concept van de mastercall vormgeven en de verhoudingen tussen de open en gesloten call in een conceptnota

aan de minister voorleggen. Op dit ogenblik zijn daar nog geen beslissingen over genomen.

2.2.4. *Naar een individuele leer- en loopbaanrekening*

Vraag van Ilse Malfroot: de leer- en loopbaanrekening in de vorm van een persoonlijk ontwikkelbudget kan bijdragen tot de kentering die men in Vlaanderen wil realiseren. Zijn er voorwaarden om in aanmerking te komen voor het persoonlijk ontwikkelbudget? Hoeveel wordt hiervoor begroot?

Vraag van Alessia Claes: de minister werkt aan een toegankelijk, toekomstgericht en kwaliteitsvol opleidingsaanbod waar meer mensen van gebruikmaken om hun loopbaan te versterken. Er wordt een leer- en loopbaanrekening uitgewerkt die alle rechten en incentives voor het individu bundelt in een persoonsvolgend ontwikkelbudget. Hoe ziet de minister dit concreet? Hoe zal de minister de individuele leer- en loopbaanrekening en het persoonsvolgend ontwikkelbudget vormgeven?

De minister stelt dat het Departement WSE zich de komende maanden zal buigen over mogelijke scenario's voor de leer- en loopbaanrekening. Dat zal onder meer gebeuren op basis van wetenschappelijke inzichten en buitenlandse voorbeelden. Dit traject moet nog worden doorlopen en de minister kan op dit moment nog niet uitgebreid antwoorden op de concrete vragen daarover.

Ook de sociale partners hebben vragen bij de uitwerking van de individuele leer- en loopbaanrekening. Ze zijn het concept genegen, omdat het ook ingaat op de OESO-aanbeveling. Maar de vrees leeft dat de werkgevers er ook financieel moeten toe bijdragen.

Vraag van Alessia Claes: wat is de timing voor de uitrol van het platform Levenslang leren? Wie zal deel uitmaken van dit platform en wat is de beoogde output?

Vraag van Caroline Gennez: hoe denkt de minister een globalere visie te ontwikkelen om de goesting en effectiviteit in levenslang leren op peil te houden?

De minister verwacht een eerste duidelijke uitgewerkte visie op levenslang leren en op het platform Levenslang leren midden 2020. Ze vraagt nog geduld tot deze visie is uitgewerkt.

2.2.5. *Duaal leren*

Vraag van Ilse Malfroot: hoe zal de minister werk maken van duaal leren en werkpleklernen?

Vraag van Alessia Claes: duaal leren wordt uitgebreid naar secundair, hoger en volwassenenonderwijs. Wanneer wordt dit ingevoerd en wat zijn de voorwaarden? Welke opleidingen in het aso vallen eronder?

De minister antwoordt dat duaal leren nu al enkele jaren loopt in het secundair onderwijs. In totaal gaat het dit schooljaar om 186 scholen in het secundair onderwijs, die 79 duale studierichtingen aanbieden. Die zijn goed voor ongeveer 1726 leerlingen in een duaal traject. Ook bedrijven doen hun best om van duaal leren een succes te maken. Zo zijn er dit schooljaar maar liefst 2900 bedrijven met bijna 3500 vestigingen erkend om een leerling duaal leren op te leiden. Binnen die bedrijven staan er 4758 mentoren klaar.

Elk schooljaar bekijken de onderwijs- en werkpartners samen welke bijkomende duale opleidingen zullen worden opgestart.

De minister werkt daar actief aan mee. Samen met de minister van Onderwijs wil ze duaal leren ook in het hoger- en volwassenenonderwijs introduceren. De start-nota's van de Vlaamse Regering vormen de aanzet. In de schoot van de Vlaamse Onderwijsraad en in samenwerking met de SERV werden een overlegforum Hoger onderwijs en een overlegforum Volwassenenonderwijs opgericht. Intussen lopen er dit schooljaar ook ESF-proefprojecten in het hoger en volwassenenonderwijs.

Er wordt ook verkend of duaal leren in het aso kan worden geïntroduceerd, maar het is nog te vroeg om nu al richtingen af te bakenen.

Er is in deze tijden van krapte op de arbeidsmarkt veel interesse voor duaal leren. De minister benadrukt dat het belangrijk is om het momentum niet te verliezen. Ze wil daarom samen met de minister van Onderwijs zo snel mogelijk een ontwerp van decreet voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Vraag van CD&V: op 4 november 2019 bracht de SERV een advies uit over de beroepskwalificerende leerwegen. Daaruit bleek de bezorgdheid dat het duaal leren op termijn een volledige vervanging zou kunnen inhouden van de 'leren en werken'-trajecten en dat er bepaalde doelgroepen uit de boot zouden vallen. Hoe bekijkt de minister de evolutie van deze trajecten vanuit het perspectief van ondernemen en economie?

UNIZO vraagt daarnaast om de kosten van de stakeholders te onderzoeken in het kader van duaal leren en om in een gepaste financiering te voorzien. Uit een eerder onderzoek van het Steunpunt Onderwijsonderzoek blijkt dat de kosten-batenratio een belangrijke determinant is voor het al dan niet aanbieden van werkplekleerplaatsen.

De minister vindt het – zowel vanuit het perspectief Werk als vanuit Economie – belangrijk om de ongekwalficeerde uitstroom bij jongeren tegen te gaan. Een kwalificatie biedt nog altijd meer kansen op een duurzame job. Vandaar dat het ook goed is om de groei van duaal leren te stimuleren, in het secundair onderwijs maar evengoed in het hoger en volwassenenonderwijs.

Om duaal leren als sterk merk verder te kunnen uitbouwen is het wel belangrijk dat jongeren voldoende arbeidsmarktrijp zijn. Daarom werd de aanlooffase ontwikkeld als opstap naar duaal leren om aan die arbeidsmarktrijpheid en -bereidheid te werken. Dat gebeurt vanuit het principe 'zo kort als mogelijk, zo lang als nodig'.

2.3. Beleidsveld Sociale Economie

2.3.1. Invoering van individueel maatwerk

Vraag van Open Vld: met de introductie van het individueel maatwerk krijgt doorstroom een extra dimensie, namelijk doorstroom van collectief naar individueel maatwerk. Beschouwt de minister dat als volwaardige doorstroom?

Hoe ziet de minister de hervorming van de SINE-maatregel concreet om te komen tot een systeem van individueel maatwerk?

Vraag van Alessia Claes: de SINE-maatregel en LDE worden hervormd naar het individueel maatwerk. Wat is de timing, de methodiek en het budget?

De minister antwoordt dat doorstroom in het kader van collectief maatwerk gedefinieerd wordt als de tewerkstelling van de doelgroepwerknemer in een reguliere job, volledig zonder ondersteuning of met een beperktere ondersteuning dan aangeboden binnen het collectieve maatwerk.

De minister vindt het belangrijk dat doelgroepwerknemers die klaar zijn om in een reguliere job, binnen of buiten de sociale economie, aan de slag te gaan, ook effectief de kans krijgen om de sprong naar een reguliere jobcontext te wagen. Op die manier kunnen doelgroepwerknemers ook doorgroeien. Daarom moeten maatwerkbedrijven worden gestimuleerd om de doelgroepwerknemers tot dit punt te brengen en hen voor te bereiden op een job in een reguliere context. Anderzijds moet men er ook voor zorgen dat de doelgroepwerknemer die doorstroomt, samen met zijn (nieuwe) werkgever, voldoende wordt ondersteund bij deze overstap.

De minister heeft haar administratie opdracht gegeven om te onderzoeken of individueel maatwerk een faciliterend kader kan bieden om deze overstap, de doorstroom naar reguliere tewerkstelling, te ondersteunen en de doelgroepwerknemer en zijn (nieuwe) werkgever te begeleiden. Het opzet is om midden 2020 hierover met een eerste conceptnota te komen.

2.3.2. Lokale diensteneconomie

Vraag van Open Vld: hoe zal de minister de lokale diensteneconomie precies integreren in het individueel maatwerk?

Vraag van Imade Annouri: op welke manier worden LDE-initiatieven ingepast binnen individueel maatwerk?

De minister antwoordt dat SINE of sociale inschakelingseconomie een oude federale maatregel is waarbij werkgevers die uitkeringsgerechtigd volledig werklozen tewerkstellen een tegemoetkoming in het loon kunnen ontvangen via een RSZ-doelgroepvermindering en RVA-premie.

Zoals in haar beleidsnota aangegeven, wil de minister af van het hokjesdenken. Ze wil de schotten tussen sociale economie en reguliere economie opheffen, vertrekkend vanuit het principe dat personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt de ondersteuning moeten kunnen genieten die ze nodig hebben om hun stap op de arbeidsmarkt te zetten. In dat verband kan men zich volgens de minister toch vragen stellen bij de oude SINE-maatregel. Die voorziet weliswaar in een loonondersteuning, maar omvat niet altijd begeleiding en is dus soms weinig activerend van aard.

Met de invoering van individueel maatwerk wil de minister de doelgroepwerknemer ondersteunen en begeleiden afhankelijk van zijn specifieke individuele nood als doelgroepwerknemer. Dit zou op termijn kunnen leiden naar een tewerkstelling zonder ondersteuning of met veel minder ondersteuning. Daarnaast wil de minister reguliere werkgevers de mogelijkheid geven om met deze werknemers aan de slag te gaan. Ze gelooft immers dat ook reguliere werkgevers, in het normaal economische circuit, geëngageerde werkgevers zijn die deze doelgroepwerknemers kansen willen bieden.

De hervorming van de SINE-maatregel is geen eenvoudig dossier. De SINE-maatregel wordt vaak gecumuleerd met andere maatregelen, bijvoorbeeld in combinatie met subsidies binnen sociale werkplaatsen, lokale diensteneconomie, OCMW-projecten enzovoort.

De administratie werd gevraagd om op basis van de meest recent beschikbare cijfers eerst de impact van de SINE-maatregel in kaart te brengen. De minister wil met de hervorming ervan geen kaalslag veroorzaken, noch voor de betrokken werknemers in kwestie noch voor de betrokken organisaties. Maar het is ook duidelijk dat er keuzes moeten worden gemaakt en de minister wil dit doen op basis van een goed onderbouwde analyse. Afhankelijk van deze analyse zal ze, in overleg

met de betrokken sectoren, een verder tijdspad en methodiek voor deze hervorming uitzetten.

2.3.3. Groeipad

Vraag van Alleisia Claes: er worden extra plaatsen gerealiseerd in de sociale economie, zowel in het collectief als het individueel maatwerk. Wat is het plan van aanpak?

Vraag van Imade Annouri: hoeveel extra banen wil de minister creëren, tegen wanneer en op welke manier?

De minister stelt dat, zoals bepaald in het decreet betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling, de prioriteits- en verdeelcriteria worden geadviseerd door de adviescommissie Sociale Economie actief binnen het Departement WSE. Voor 2020 is er in een groeipad van 5 miljoen euro voorzien voor de sociale economie. Dit wordt verder uitgewerkt, in overleg met de genoemde adviescommissie.

Wat betreft individueel maatwerk wil de minister zich dus in eerste instantie focussen op de invoering en uitrol van het wettelijk kader en op de heroriëntering van de oude SINE-maatregel en lokale diensteneconomie binnen het (nieuwe) individueel maatwerk. Op die manier wil ze een goed zicht krijgen op welke bijkomende noden er precies zijn.

Vraag van Open Vld: het regeerakkoord voorziet bij de implementatie van het groeipad in een inhaalbeweging voor het individueel maatwerk. Hoe zal zich dit numeriek vertalen ten aanzien van maatwerk en arbeidszorg?

De minister staat daar positief tegenover, maar ze wil eerst een goed zicht krijgen op welke bijkomende noden er precies zijn.

2.3.4. Vereenvoudiging van arbeidszorg

Vraag van Open Vld: arbeidszorg is een vorm van sociale economie die bijzonder veel kan betekenen voor mensen met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het grote probleem is dat het stelsel vandaag te complex is en daarom is er nood aan een uniform statuut voor deze mensen. Zal de minister een initiatief nemen om hierover samen te zitten met het federale niveau?

De minister beaamt de stelling dat de diverse soorten van arbeidszorg voor een complex gegeven zorgen. Het gaat om een kluwen van verschillende initiatieven en invalshoeken. Arbeidszorg is een verzamelnaam voor verschillende initiatieven die vaak bottom-up zijn ontstaan en niet altijd binnen een regelgevend kader vallen.

Het is haar ambitie om tijdens deze regeerperiode werk te maken van een helder regelgevend kader voor arbeidszorg binnen de sociale economie. De bedoeling is om dit kader toegankelijk te maken voor diverse statuten in de sociale zekerheid, uiteraard rekening houdend met de rechten en plichten verbonden aan het statuut. Bij de uitwerking van het regelgevend kader voor arbeidszorg zal de minister zeker de eventuele knelpunten op het vlak van de deelname aan arbeidszorg aankaarten bij de bevoegde federale ministers.

2.3.5. Doorstroom en terugvalpositie

Vraag van Open Vld: er zijn risico's verbonden aan doorstroom. Heeft de minister al enig idee hoe ze de terugvalpositie wil realiseren, en via welke aanpak en timing?

Om een doorstroming te laten slagen is het bovendien belangrijk dat niet alleen de doelgroepmedewerker maar ook de werkgever kan terugvallen op de nodige ondersteuning. De vraag is dus hoe de minister erover zal waken dat doorstroom niet mislukt door onwetendheid of een gebrek aan advies voor de werkgevers? Kadert dit aspect in de vooropgestelde uitbreiding van de VOP naar een VOP+?

Vraag van Alessia Claes: de minister gaat na of een terugvalpositie kan worden geboden aan doelgroepwerknemers die vanuit het collectief maatwerk doorstromen naar de reguliere economie. Hoe zal dat praktisch worden georganiseerd? Hoe zal de minister de samenwerking tussen de sociale en reguliere economie versterken?

Vraag van Imade Annouri: de focus wordt sterk gelegd op doorstroom, maar doorstroom is slechts een van de opdrachten van de sociale economie. Het normaal economische circuit en het circuit van de sociale economie zouden moeten interageren. Er moet een continue wisselwerking zijn tussen beide. Op basis van welke criteria worden maatwerkbedrijven die werknemers laten doorstromen, beloond? Welke drempels zijn er die doorstroming beperken?

In antwoord op de vragen over de terugvalpositie, zegt de minister dat ze aan haar administratie de opdracht heeft gegeven om verschillende mogelijke pistes te verkennen. Zowel de verkenningfase als de concrete uitwerking van de terugvalpositie zullen gebeuren in nauw overleg met de betrokkenen actoren.

Even belangrijk als het uitwerken van de terugvalpositie is natuurlijk het laten slagen van de doorstroom van doelgroepwerknemers, van bijvoorbeeld de sociale naar de reguliere economie. Daarom zal de administratie in 2020 eerst de drempels die doorstroom belemmeren in kaart brengen. Dat kunnen voor de minister drempels zijn die eigen zijn aan de arbeidsomgeving, maar het kan ook gaan om drempels die met de persoon te maken hebben. Niet iedereen kan doorstromen naar het reguliere arbeidscircuit.

Een mogelijke piste is de uitbreiding van de VOP naar een VOP+, met naast loonkostondersteuning ook begeleiding. Er wordt onderzocht of deze piste een positieve bijdrage kan leveren.

De minister benadrukt dat doorstroom enkel kan plaatsvinden indien uit de evaluatie door de VDAB blijkt dat een doelgroepwerknemer effectief doorstroomklaar is. Wanneer er na deze evaluatie wordt beslist om de doelgroepwerknemer te laten doorstromen naar een andere werkgever in het normaal economische circuit, zal er eerst een doorstroomtraject worden opgestart. Dit traject biedt een bijkomende ondersteuning bij wat voor de doelgroepwerknemers toch een sprong in het onbekende is.

Wat betreft de focus op doorstroom is de minister van mening dat de bedrijven in de sociale economie moeten worden gestimuleerd om de doelgroepwerknemers tot het punt te brengen dat ze doorstroomklaar zijn. Anderzijds moeten de doelgroepwerknemer en zijn (nieuwe) werkgever voldoende worden ondersteund bij deze overstap. In dit verband bekijkt de administratie of individueel maatwerk een faciliterend kader kan worden om deze overstap te ondersteunen en de doelgroepwerknemer en zijn (nieuwe) werkgever te begeleiden. Daar waar doorstroming niet haalbaar blijkt, moet de terugvalpiste soelaas bieden.

2.3.6. Vergrijzing in de sociale economie

Vraag van Open Vld: de sector van de sociale economie kampt met een ernstige vergrijzingsproblematiek en tegelijk blijft het aandeel van mensen met een migratieachtergrond hopeloos laag. Wat zal de minister hieraan doen?

Zal hierin ook een belangrijke rol worden weggelegd voor de lokale besturen, en zo ja, op welke manier zal de minister hen dan ondersteunen in die regierol?

De minister antwoordt dat de maatregelen collectief maatwerk en LDE in eerste instantie vertrekken van het principe van de afstand tot de arbeidsmarkt die een persoon heeft om te kunnen participeren aan de arbeidsmarkt. Beide maatregelen hebben tot doel om de persoon en zijn werkgever de noodzakelijke ondersteuning te bieden om deze afstand te overbruggen. Wel is het zo dat leeftijd en scholing, in combinatie met andere problematieken, aanleiding kunnen geven tot een dergelijke afstand tot de arbeidsmarkt en dus tot een tewerkstelling in de sociale economie. Er zijn ook verschillen tussen de maatwerkbedrijven. In sommige bedrijven zijn minder mensen met een allochtone afkomst tewerkgesteld, in andere meer. Dat geldt ook voor de leeftijd van de werknemers. Het is zeker een aandachtspunt dat de minister wil opnemen met de sector.

Wat de rol van de lokale besturen in de toeleiding van doelgroepwerknemers betreft, is het zo dat lokale besturen nu reeds een persoon kunnen voordragen bij de VDAB voor indicering en eventuele toeleiding. De regierol in de lokale sociale economie is er net op gericht om opportuniteiten in vraag en aanbod op lokaal niveau te verbinden.

Het opzet is om de regierol van de lokale besturen in de lokale sociale economie te verbreden. De minister denkt aan twee fases:

- in uitvoering van de lopende oproep wordt de ondersteuning van de lokale besturen in hun regierol verder uitgerold over heel Vlaanderen. Dat is een kwantitatieve uitbreiding;
- het faciliteren van een versterkte samenwerking tussen lokale besturen en de VDAB op het ruimere vlak van activering. Dat is kwalitatieve uitbreiding.

2.3.7. Sociale innovatie

Vraag van Meyrem Almaci: het HIVA-rapport in opdracht van het Departement WSE over kansen voor kwetsbare doelgroepen in de circulaire economie zou een leidraad moeten zijn voor het beleid de komende jaren. Hoe wil de minister inzetten op sociale innovatie? Is de minister bereid innovatie in het sociaal ondernemerschap te ondersteunen en zo ja, op welke manier?

De minister stelt dat de inschakeling van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt een belangrijke focus is van het beleid inzake sociale economie. De impact van strategische trends binnen specifieke sectoren op de tewerkstelling van kortgeschoolden werd reeds in kaart gebracht.

Een duurzame relatie met reguliere ondernemingen – als klant, expert of leverancier – is een kritische voorwaarde voor de maatwerkbedrijven en sociale ondernemers om hun maatschappelijke doelstellingen waar te maken. De minister ziet verschillende mogelijkheden en opportuniteiten:

- een eerste is het toekomstgericht uitbouwen van maatwerkbedrijven om zo hun plaats in het Vlaams economisch weefsel te verstevigen. Daarin zal circulaire economie een piste zijn. Hiertoe wordt gezocht naar synergie met Vlaanderen Circulair;
- verder kunnen, door een betere en doorgedreven samenwerking, de sociale ondernemers hun plaats in de markt consolideren maar ook opportuniteiten voor doorstroom van doelgroepwerknemers en voor enclavewerking creëren.

De minister wil ook sterker inzetten op sociaal ondernemerschap en innovatie en dat niet enkel in functie van inschakeling. Ze zal het huidige ondersteuningsaanbod tegen het licht laten houden en afstemming zoeken met het instrumentarium bij het VLAIO om meer bereik en impact te realiseren.

De minister ondersteunt ook ondernemers en organisaties om hun maatschappelijke impact in kaart te brengen en moedigt hen aan om bij te dragen aan de oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.

3. Replieken

3.1. Tussenkomen van de leden

Tussenkomen van Tom Ongena

Tom Ongena onthoudt uit het antwoord van de minister dat ze initiatieven zal nemen om het systeem van de dienstencheques overeind te houden. Daarbij zal er aandacht zijn voor de vragen van de werknemers en de ondernemingen. De fractie van het lid zal dit blijven opvolgen.

Wat betreft de inburgering van nieuwkomers gaf de minister aan dat een traject naar werk een van de vier pijlers is. Dat is cruciaal. Maar ook het leren van het Nederlands is een belangrijk aspect. In de praktijk blijkt het ene helaas soms het andere te belemmeren, en Tom Ongena is tevreden dat de minister dat zelf erkent. Nieuwkomers moeten inderdaad Nederlands leren, maar het is een middel en geen doel op zich. Het is positief dat de minister op zoek gaat naar andere mogelijkheden om die twee pijlers beter te integreren, via gecombineerde trajecten van werken en Nederlands leren. De arbeidskrapte betekent dat alle handen en hoofden zo snel mogelijk moeten worden ingeschakeld, ook de nieuwe.

Het lid vraagt om het idee van het uitbreiden van loopbaancheques naar niet-actieven grondig te bekijken. Het zal echt een uitdaging zijn om de niet-actieven toch nog tot de arbeidsmarkt te verleiden. Aangezien zij geen uitkering krijgen, zal het inderdaad niet evident zijn om hen te sanctioneren. Men moet nog meer proberen om deze groep op andere manieren naar de arbeidsmarkt te lokken, en volgens het lid is een uitbreiding van loopbaancheques naar niet-actieven een belangrijke mogelijkheid.

Tom Ongena is het ermee eens dat de gemeenschapsdienst geen sanctie-instrument mag zijn, maar dat het moet kaderen in een traject op maat van de betrokkene. Het gaat over mensen die al twee jaar niet aan de slag zijn, en dan zou gemeenschapsdienst wel degelijk kunnen werken. Het lid begrijpt dat een snelle invoering inderdaad niet haalbaar is, omdat de minister moet rekenen op samenwerking met andere partijen, onder meer de lokale besturen. Maar er mag ook niet onnodig lang worden gewacht met de invoering van de gemeenschapsdienst, want dit initiatief kan zeker een bijdrage leveren in het halen van de doelstelling om 120.000 extra mensen aan de slag te krijgen.

Er wordt veel verwacht van de VDAB. Het lid kijkt uit naar de KPI's die worden opgesteld. Men moet erover waken dat de lat voldoende hoog ligt bij de invulling van die KPI's. Er worden meer inspanningen gevraagd van de VDAB en er wordt ook gevraagd om efficiënter te werken. Dan bestaat het gevaar dat het agentschap zich eerder gaat richten op de gemakkelijkere doelgroepen, terwijl men de moeilijker te activeren groepen sneller uitbesteedt. Het is belangrijk dat het evenwicht daar goed zit.

Het lid noteerde dat 664 mensen de komende vijf jaar bij de VDAB met pensioen zullen gaan. Dat plaatst de 419 mensen die moeten afvloeien in een ander perspectief. Het komt erop neer dat bijna 40 procent van de mensen die met pensioen gaan toch nog wordt vervangen. De balans is dus niet helemaal negatief.

Tussenkomst van Caroline Gennez

Caroline Gennez vraagt verdere verduidelijking over de Europese Youth Guarantee. De VDAB zal volgens de minister voorzien in een dienstverlening op maat. Maar het lid wil graag horen hoe concreet het aanbod zal zijn. De Youth Guarantee stipuleert immers heel duidelijk dat het moet gaan om een opleiding, een stage of een job. Dienstverlening op maat dekt dan wel de drie ladingen, maar het blijft wel heel algemeen.

Het lid heeft begrepen dat de 80 procentambitie uit het regeerakkoord een doelstelling is voor de langere termijn. Ze zal dus niet meteen in deze legislatuur moeten worden gerealiseerd. Volgens de inschattingen van haar partij, gebaseerd op cijfers van het Planbureau, komen de 120.000 extra jobs eigenlijk overeen met de spontane jobaan groei. Denkt de minister dat dit een correcte inschatting is? Het Planbureau spreekt van een spontane jobgroei van gemiddeld 0,6 procent per jaar over de periode 2020-2024. Dat betekent concreet een nettojobcreatie voor 26.000 personen per jaar, of voor 182.000 personen gecumuleerd over de hele periode. Dat stelt die 120.000 extra jobs toch in een ander perspectief.

Gelet op het grote aandeel van tenders in de werking van de VDAB, gecombineerd met het terugschroeven van het personeelsbestand en het uitbreiden van het takenpakket, vermoedt Caroline Gennez dat de druk op de tenders wellicht nog zal toenemen. Voor haar fractie is tendering geen doel op zich en blijft de VDAB naast regisseur ook een belangrijke actor. Als men kiest voor tendering, dan mag men zich niet enkel richten op de gemakkelijkere doelgroepen. Er zou ook een resultaatverbintenis aan elke tender moeten worden gekoppeld. Is de minister daartoe bereid?

De loopbaancheques komen in grote mate bij hooggeschoolden terecht. Hoe kan men die cheques attractiever maken voor kort- en middengeschoolden?

In het doelgroepenbeleid is het belangrijk om te focussen op de leefloongerechtigden en de 160.000 mensen die vandaag arbeidsongeschikt zijn. Er loopt vanuit de VDAB een samenwerking met het RIZIV, maar onlangs werd door het ACV gemeld dat de re-integratietrajecten voor arbeidsongeschikten een relatief beperkt succes hebben. Zo zou 65 procent van de mensen die in een re-integratietraject zijn gestapt, op vrij korte termijn hun baan hebben verloren. Dat is het volgens het lid het omgekeerde effect van wat wordt beoogd. Het gaat hier om een grote doelgroep met zeer verschillende problematieken. Hoe kan men meer maatwerk realiseren voor de integratietrajecten? Hoe wordt het convenant met het RIZIV geëvalueerd en versterkt?

Er werd 113 miljoen euro uit het doelgroepenbeleid gehaald, en er werd 13 miljoen euro uit de competitiviteitsprovisie geïnjecteerd. Waar haalt de minister die middelen uit en waar worden ze nu ingezet?

De sp.a is een koele minnaar van de gemeenschapsdienst. De minister gaf aan dat het een activerend traject moet zijn, en dat is volgens de fractie van het lid dan ook het absolute minimum. Anders heeft het geen zin. De minister mag inderdaad niet overhaast te werk gaan. Ze moet goed rekening houden met de evaluatie van wijkwerken en andere instrumenten, want dat zijn op zich ook nog vrij nieuwe initiatieven. Als een suboptimaal instrument wordt ingezet, bestaat het gevaar dat andere instrumenten op hun beurt hun focus verliezen. Caroline Gennez roept dan ook op om niet overhaast te werk te gaan, en daar nog geen middelen aan te besteden.

Tussenkomst van Axel Ronse

Axel Ronse vindt de beleidsnota een mooie en correcte analyse van wat in het Vlaamse regeerakkoord is afgesproken. Het is een ambitieuze beleidsnota. De Vlaamse Regering moet in eerste de ambities waarmaken waarvoor ze bevoegd is. Maar men mag ook niet blind zijn voor de randvoorwaarden om de doelstellingen te halen en een aantal belangrijke randvoorwaarden zijn nu eenmaal federale bevoegdheden.

Uit de getuigenis van iemand die in een zorgcentrum bezig is met de re-integratie van langdurig zieken, vaak statutaire ambtenaren, blijkt dat velen gewoon niet komen opdagen op afspraken, ook al staat er een heel interdisciplinair team klaar. Op dat vlak zijn de Vlaamse bevoegdheden echter begrensd. Een ander genoegzaam bekend voorbeeld is de aangepaste beschikbaarheid in het SWT, die, ook volgens de topman van de VDAB, een probleem vormt voor de activering.

Welke partijen ook deel zullen uitmaken van de Federale Regering, het zal belangrijk zijn dat de Vlaamse minister van Werk op haar strepen staat en de initiator wordt van een nieuw akkoord over een aantal thema's waarover binnen de Vlaamse meerderheid een consensus bestaat. Het lid denkt dan vooral aan de aanpak van langdurig zieken, de verschillende types beschikbaarheid van werkzoekenden en de degressiviteit van de werkloosheidsuitkering. *Axel Ronse* pleit voor een constructief voluntarisme want, naast de eigen bevoegdheden, moeten de randvoorwaarden nauwlettend in de gaten worden gehouden.

Axel Ronse heeft begrepen dat in de doelgroepenkortingen de middengeschoolden en de groep tussen 55 en 58 jaar worden geschrapt. De budgetten daarvoor staan echter nog in de begroting. Zullen die budgetten dan vooral worden ingezet voor mensen die nu inactief zijn en hiervoor in aanmerking komen?

Tussenkomst van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne komt terug op de problematiek van taal en taalverwerving. Het lid is verbaasd dat de data-uitwisseling met de VDAB over de inburgeraars nog altijd niet op punt staat. Daarover zijn in het verleden al veel vragen gesteld en tijdens de vorige regeerperiode zijn de betrokken ministers engagementen aangegaan. Nu wordt opnieuw gepoogd hier werk van te maken.

Op twee jaar tijd is het VDAB-budget voor taalopleidingen verdubbeld, maar de output is niet veranderd. Een van die pijnpunten is ook aan bod gekomen in de studie van professor Ludo Struyven: de VDAB begeleidt mensen, maar laat ze ook los zodra ze aan het werk zijn. Hetzelfde geldt voor de taalopleidingen. Mensen starten een taalopleiding, maar zodra ze aan de slag zijn, worden ze losgelaten en stopt de taalopleiding en -verwerving. Dit maakt hen meteen een vogel voor de kat in hun nieuwe job, in de samenleving en op de arbeidsmarkt indien het misloopt met die nieuwe job. Het is daarom belangrijk dat de VDAB-taalopleidingen start en die mensen tracht te motiveren die opleiding af te maken ook als ze al een job hebben. Dat is een uitbreiding van het traject, dat niet enkel naar werk leidt maar ook na de tewerkstelling blijft lopen.

Robrecht Bothuyne is tevreden dat de minister met de lokale besturen wil samenwerken. Haar voorganger heeft meermaals aangekondigd daar werk van te zullen maken. Dit moet nu opnieuw gebeuren en niet enkel met de grote steden Antwerpen en Gent, maar ook met de kleine steden en gemeenten als belangrijke partners. De eenmaking van OCMW's en lokale besturen biedt kansen om ook inzake het arbeidsmarktbeleid en de sociale economie op lokaal vlak stappen vooruit te zetten. Het lid hoopt dat snel met de kleinere steden en gemeenten wordt samengezeten.

Robrecht Bothuyne beklemtoont tot slot de nood om bij de VDAB een goed personeelsplan op te stellen. Er is de vergrijzing en er is de beperking van het budget, maar tegelijk zijn er de vele opdrachten. Een goed personeelsplan moet in kaart brengen welke competenties de VDAB zelf in huis heeft en wil hebben. Vandaag ontbreekt dat, net als een aangepast en actueel kader om een beslissing te nemen over tenders. Een mogelijkheid is inderdaad om het Rekenhof het tenderbeleid te laten evalueren.

3.2. Antwoord van de minister

Minister *Hilde Crevits* antwoordt eerst nog op een vraag over de inkapseling van de SYNTRA's bij het VLAIO, die misschien eerder bij de bespreking van de beleidsnota EWI thuishoorde. Door de inkapseling van het beleid rond ondernemerscompetenties bij het VLAIO kan een krachtiger en meer geïntegreerde aanpak worden uitgerold, met een breder bereik en sterkere impact op de competentieverwerving van zelfstandige ondernemers en het stimuleren van levenslang leren bij die doelgroep. De middelen blijven daarom behouden.

Robrecht Bothuyne ziet de SYNTRA's en hun opleidingsaanbod in eerste instantie toch als een instrument voor het arbeidsmarktbeleid. Het instrument zit op de kruising tussen de beleidsvelden Economie en Werk. Het lid is tevreden dat de middelen behouden blijven en hoopt op een uitbreiding ervan in de toekomst.

Minister *Hilde Crevits* ziet, wat de taaltrajecten betreft, de kennis van het Nederlands als een tool en een hefboom om te emanciperen, om werk te vinden en om te integreren. Hoe sneller mensen aan het werk zijn, hoe beter ze ook de taal zullen leren. De minister was ook verwonderd dat gegevens over de inburgeraars nog niet met de VDAB worden uitgewisseld.

De mogelijke uitbreiding van de loopbaancheques naar de niet-actieven zal zeker worden bestudeerd. Er loopt momenteel een oefening rond de kostprijs van de loopbaancheques. De minister oppert dat de prijs bijvoorbeeld iets hoger zou kunnen worden gemaakt voor hogeschoolenden.

De minister hoopt dat de gemeenschapsdienst een activeringsinstrument kan worden. De gemeenschapsdienst lijkt een gelijkaardige focus te hebben als wijkwerken en dat snijvlak wordt momenteel onderzocht. De minister wil een maatregel nemen die werkt en die niet overlapt met andere maatregelen. Daarom zal ze de evaluatie van het wijkwerken afwachten. Ook de lokale besturen moeten nog overtuigd worden van de meerwaarde van de gemeenschapsdienst. Er zal dus echt een beleidskader rond moeten worden uitgewerkt.

Er moet een nieuwe overeenkomst worden gesloten met de VDAB. De KPI's zullen daarin ontzettend belangrijk zijn, maar het moeten ook de juiste zijn. De minister wil dat het agentschap duidelijk weet wat de overheid van hen verwacht. Ze bekijkt dat samen met de sociale partners en kijkt uit naar het Toekomstplan dat nu wordt uitgewerkt.

Het Rekenhof laten kijken naar het tenderbeleid, kan voor de minister. Maar ze wil de VDAB wel eerst het Toekomstplan laten maken.

Met betrekking tot de Youth Garantie kan de minister momenteel geen extra informatie geven. Ze zal, op vraag van Caroline Gennez, contact opnemen met de VDAB om dat zo veel mogelijk te concretiseren.

Er was ook een vraag over de doelstelling inzake extra jobs en de cijfers van het Planbureau. Het ondernemingsplan van de VDAB geeft aan dat de cijfers van het

Planbureau te hoog zijn. Daarover is er blijkbaar discussie. De minister heeft aan de VDAB gevraagd om alle cijfers nog eens goed te bekijken.

Inzake de tenders staat voor de minister kwaliteit altijd voorop. Een tender is nooit een doel op zich. Het is belangrijk om te bekijken wat de kerntaken van de VDAB zijn en wat beter door anderen kan worden gedaan. Ze denkt daarbij bijvoorbeeld aan het activeren van niet-actieven. Sommigen willen daar resultaatsverbintenissen aan koppelen, maar dan moeten de te behalen resultaten ook redelijk zijn, zeker als men groepen wil bereiken die normaal niet worden bereikt. De minister heeft in de begroting 3 miljoen euro uitgetrokken om mensen te laten begeleiden door een coach. Ze wil nu bekijken wat er werkt, want dat kan nuttige informatie opleveren om in een volgende stap andere groepen te gaan aanboren. De minister verwacht in dat verband ook wel wat van de jobbonus. Het verschil tussen werken en niet-werken groter maken, kan ook meer mensen stimuleren om de sprong naar werk te maken.

De minister deelt de bekommernis over de re-integratie van langdurig zieken. Het is belangrijk dat er inspanningen worden gedaan om mensen die langdurig ziek zijn of geweest zijn naar een job te begeleiden. Dat is ook belangrijk voor de zelf-waarde van die mensen. In die zin moet de overeenkomst met het RIZIV inderdaad worden herbekeken, om na te gaan wat er beter kan en welke trajecten haalbaar zijn. Er zijn al stappen gezet, bijvoorbeeld in het onderwijs waar mensen geleidelijk terug instappen in het werk.

Voor het Vlaamse doelgroepenbeleid is er in 2020 een budget nodig van 577,6 miljoen euro: 101,3 miljoen euro voor de VOP en 476,2 miljoen euro voor de RSZ-verminderingen. Het doelgroepenbeleid werd hervormd met overgangsmaatregelen voor de 55- tot 58-jarigen. De kostprijs daarvan betekende een stijging met 51,7 miljoen euro, waarvan 19,3 miljoen euro uit de competitiviteitsprovisie en 32,4 miljoen euro uit de algemene middelen. Daarop werd dan de besparing toegepast en die leidt tot een minderausgave in de begroting van 113,7 miljoen euro. Dat is nog maar de eerste stap. In 2021 wordt het effect van de besparing groter en komt er zuurstof om nieuwe maatregelen te nemen. In 2020 kunnen er nog geen nieuwe maatregelen worden genomen.

Axel Ronse begrijpt dat er in 2020 dan ongeveer 60 miljoen euro wordt bespaard op de middelen voor het doelgroepenbeleid. Wat gebeurt daarmee?

Minister *Hilde Crevits* verduidelijkt dat het louter om een besparing gaat. De sociale partners hadden gevraagd om niet te schrappen wat al toegekend was, en dus is er een overgangsmaatregel genomen en die heeft natuurlijk ook een kostprijs. De minister heeft daarvoor extra middelen uit de competitiviteitsprovisie gehaald. Als die niet nodig zouden blijken, is er volgend jaar eventueel al ruimte voor nieuw beleid.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Maike DE VREESE
Caroline GENNEZ,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
AgII	Agentschap Integratie en Inburgering
aso	algemeen secundair onderwijs
DAC	derde arbeidscircuit
EAD	evenredige arbeidsdeelname en diversiteit
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
Eurostat	statistical office of the European Union
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
Fedasil	Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers
Forem	Service Public Wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle
gesco	gesubsidieerde contractueel
GTB	gespecialiseerde trajectbegeleiding
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
IBO	individuele beroepsopleiding
ICT	informatie- en communicatietechnologie
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KPI	key performance indicator
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LDE	lokale diensteneconomie
MMPPS	medische, mentale, psychische of sociale problemen
neet	not in education, employment or training
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PWA	plaatselijk werkgelegenheidsagentschap
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SIB	Social Impact Bonds
SINE	sociale inschakelingseconomie
SOC	strategisch onderzoekscentrum
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
SWT	stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VIONA	Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktrapportering
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VOP	Vlaamse ondersteuningspremie
vte	voltijdsequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WIJ!	Werkinleving voor Jongeren
WSE	Werk en Sociale Economie